4° Ms. 800. 4°
118 Ll.

Cosmographia libri
primi libri
Cusani historia de eius siluis & aliis
Hermetis Trismegisti de potestate dei
Dercia de miranda ioan. Grapen tres defensio
Archimedes de Boetio de circuli quadratura
dyctis Ceres & darete phrygio de bello troiano

VII
102

mei filii dnūd Caplin ℣ oō ut supra in
matut. Ad Curtus. Ad Sextum. Ant
Ceus sedebat seus uiam damabat miserē

laudes ant. Indutus ē. cap Induite nos
fīlū. an. Erexit nobi. oō Misereā
pplin tuū deus ℣ tuo nomīi fac deuo

meo nimis nec quia t soli peccaui. ℣
Idem. aiū. Confitebor t̄ dñe qñ exacuist
te me. ℣ Confitemīni dño aiū. Qs deus

Sup nigt a. Qđ tendit ut eam bonam hy
bit qui in eade bona et optō ibi dei remuñ
i fructū sustentit in patia. Suffiēō hui

Introductoriū breue Cosmographiæ
Io. Regij ad Ptolemej
tabulas vtilissimū.
1506

Ex Biblioth. Academ. Ingolstadi.

Ad. Bibl. Acad. Land.

Universitäts-Bibliothek München.

Io. etius Sūmagiū meditatiū
introductorij Sui

Admirāda teres prebet spectacula mūdus
Orbis et Immensus multa notanda tenet
Aureus umbriferis Phebus cū mergitur undis
Oceasum Boreo nescit et Vrsa polo
Atq; Parallelos describens axe rotundo
Signiferi numerat / tam ritus ille gradus
flāmiger & crispos canter cū pressitat Indos
Amphritron bariū nō negat esse diem
Oriduas Phaeton nūq; cū dergit in undas
Cauri Du estiui sydera clara tenet
frigore subiectos semper stringit Cinosura
Antipodes Canopus urget & igne valet
Igniuomus Serū prefundit Lampade terras
Hiberenus tetaq; sydera nostis Habet
Mirariis Zonas et Picti Climata mundi
Tum varias umbras: ipa: signa: gradus
Germanus quantū roseo uel desset ab ortu
Et populos signans singula regna notat
Dogmata magniloqui mirariis si Ptolemei
Si tenet anipitem machina tota Poli

Celer / Fenix volucrem nūc antipe gaessum
Pauonis Bust̄ docta palestra dabit
Quo Dure pellat dubiū: nam mīm docebit
Ecrius: & Pristū dogmata culta dabit
Bonis auibus.

Ja. Maximilianus

~~Sydera si cupis & mundū cognoscere & celebrē~~
~~Fertia tunde mihi stita Minerua dabit~~

Io. Castriensis p̄sidam 1510

Si forte otiolo studijs t̄i nostra cura
Desūpto remas equora ad fluuijs
Aut postos Ganges aut quos plabis pedes
Et loca Campani n̄bri culta duis
Quos & paludosus Lunę demonstrab. ostus
Nilus Hatenosis irriget arua vadis
Et sint Americum pristoę dogmā prius
Quę mō vllurijs postea data dabit
Hercules fines Hispanos aut Britannos
Allobrogas Celtas Alpes Heluetios
Alluit aut ferox qs Rhenus gurgite Gallos
Germanos separans tacitis qui fluo
Tum genus infratū bello nouisse Suenos
Si iuuat aut vastis qs adit Hister aqs
Cosmographo t̄i monstrabit pictis mare mundum
Erkius: Antipodas qs q̄ scripta negant
Aut si meres studijs postpone seria vestris
Aut placeat: dictis strenuisse parum. Finis

In nõie tuo dulcis Jhesu

Annue principio rex regum maxime nostro

Rincipia captu facilia tradituri ad vniuersalem mundi descriptiõz ab preclarissiis autoribus tradita accomodatissima. Principia ꝑfecto Aristotile asserente minuta sut in quarta re. quod si ea ignorauerit. in margine ignorantie pelagus radat nõe tst: Descriptio illa Cosmographia dr Unde

G Cosmographia Est ipsius mdi vniũsalis vt totius descriptio. Cosmus m mdg dr. gphia aut striptura siue striptio.

sicut dicũ
- Corographia
- Chorographia
- Topogphia
- Cronographia

} destripho
- Particularis ydalon
- Terre
- Loci
- Temporis

Huius operis Contenta

Sphera
- Celestis diuiz
  - In Undecim orbes 1
  - In quib; circulos qb addut dor 2
  - In maiores
  - In Gradus 3
  - In [illegible] 4
  - planetarum
- Elementaris
  - Igneus
  - Aer
  - Aq
  - Terra diuidit
    - In qr plagas 1
    - In Gradus 2
    - In Paralellos 3
    - In Climata 4
    - In Zonas 5
    - In Longitudine et Latitudine 6

Subdentur deinde

figura & dispositio
Vbi apparent
Magnitudo terre
Que consequuntur Hec ut
Distancia locorum
Variatio Meridiani
Variatio diei ꝑ tabulas
Elevatio poli
Variatio diei ꝑ quantitate
Tpm distinctio dierum
Umbre diuerse
Uenti

Hijs absolutis no frustra videbimur opam tabellam studio nobis plurimu conducturo adhibuisse

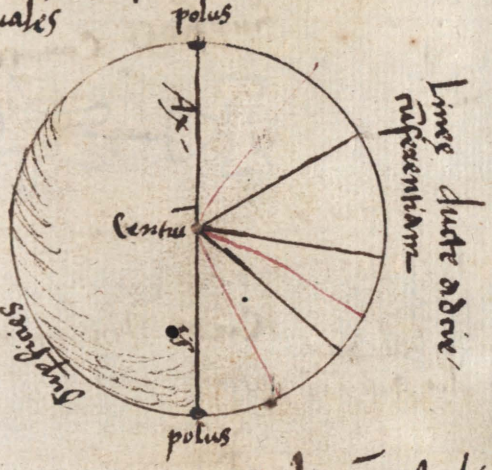
Strabonis ca in primo

Eum in q in hac descriptione vsatur. neq adeo simplicem eudem esse. neq adeo puram esse vel ut neq sphera juncas: neq illig circulos: quos dam parallelos & inest multo distantes. aliquos ex ipsis rectos. aliquos obliquos. neq Tropicum: neq equinoctialem. nec significet situ. per que polis cursus venit Dorice Climata & diuersa varietates. Hec n & que ad horizontas attinet: & adarctivos & reliqua: quecuq in prima disciplinarii introductione traduntur. Ergo ate suscepit: quoniam mo ea. q hic dicit assequitur: completa alia

Mnes exuditi mundum esse rotundu ac sphericum asserunt. Unde finis etiam primus sume placuit

Sphera

Est corpus solidum una superficie contentu / cuius medio punctus est. a quo oes lineę ducte ad circumferentiam sut equales

Punctus .

Linea ——

Superficies ▭

Corpus

Corpus { planum est ubi medium nō aliq̃ eleuat. nec ipsum diq̃ p̃mit. q̃ terminis

Solidum est quantum tria a dimensione mensurā

Notula

Aliud noīe Circuli. aliud noīe sphere. aliud noīe orbis scias intelligi.

Circulus

Est superficies plana una linea contenta cuius mediū

Orbis

Est corpus duabus superficiebus
contentum in cuius medio punctum

Circulus
centrum
Circumferentia

Corum Circulus est id
in plano q figura in solido

Conuexa
Concaua

Superficies
Concaua. q. interior & medius & primus
Conuexa. q. exterior. & medium vltimum extrema eleuans

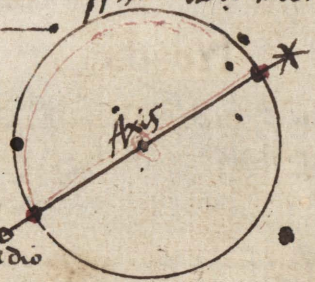
Note in sphera vt vtimur sepius orbe. quam spheras celestes asserimus

Centrum est ille punctus in medio a quo
Centrum
tam in sphera quam circulo reperitur

Circa sphaeram considera qd
Axis 1
Centrum 2
Diameter 3
Polus 4

Axis Est Linea recta insistens centrum sphaerae illa manens fixa

Notato aut Axem in sphera nō in circulo reperiri

In Horologijs stilus qui in medio erigit. supplet vicem axis: quare si ita eu versus singulas horas deflexibit. erigitur sphera sp adequatior polarem

Diameter

Est linea recta transiens p centrū applicans sibi extremitates periferię .l. circūferentię

Unde diameter inuenitur etiam in Circulo . imo etiā in quadrato

Polus

Est punctus terminans extremitatem axis . et dr alias Cardo vertex

Duo.

Ois sphera duos habet polos. Hinc pt intelligi qui sint poli mundi . et quo sint.

Sphera

- Celestis (quia una) abomni peregrina impressione alieni — Est corpus simplex
- Elementaris — est ipsa machina mundi infra concauū orbis Lune posita

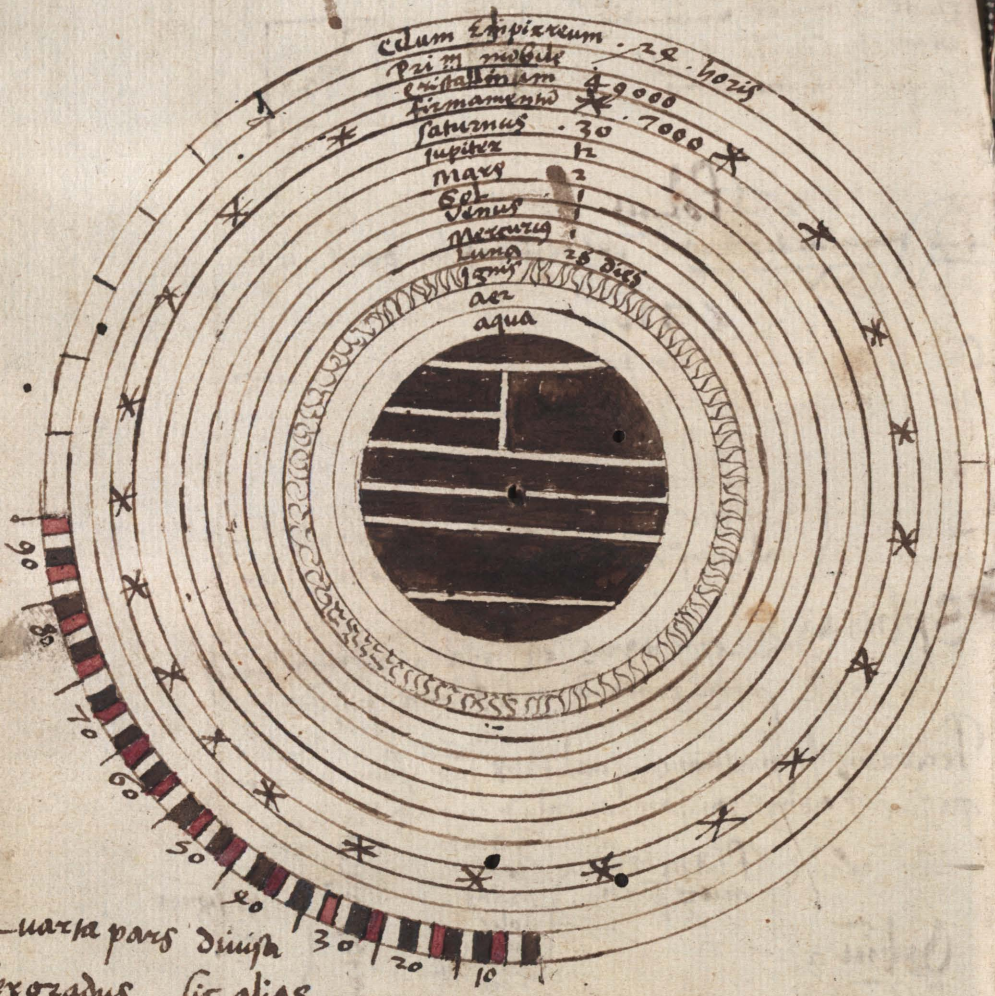
Peregrine impressiones qualitates sunt fere actiue et passiue . ab hijs nascitur . ut calidus . frigidus . humidus . siccus . odo

Orbium celestium alius

- Planetarum quorum sunt septē
  - Saturni — ħ — 1
  - Jouis — 2
  - Martis — ♂ — 3
  - Solis — ☉ — 4
  - Veneris — ♀ — 5
  - Mercurij — ☿ — 6
  - Lune — ☾ — 7

  Hijs signatis notis
- Non planetarum
  - Empyreum — 1
  - Primum mobile — 2
  - Crystallinum seu aquum — 3
  - firmamentum seu stellatum — 4

Planete dnt alias stelle erratice. Medius & postr
sat nō sut. ß sat̄ns est quasi bl apparet ꝯsi
blaug. Mars rubeus. Jupit albens. Ut̄ng tota lui-
da est

Quarta pars diuisa
per gradus. sic alias
quartas diuidito

De singulis aut agere sphere eorumq; motib9 non est presentis nri ꝑ astronomie. Obj vnu primis ticulos nostros admonuerim. Aliud proprie noie astrologie. Aliud noie astronoie

Astronomia molem siderum eorumq; motus euidenti ratione demonstrat. & est una ex 7 lib9 qs Liberales appellitant

Astrologia de futuris narrat eueniby pluraq; ex natiuitatib9 hoim predicit futura. Hec nonnullis suspecta est. ip sentacie reiungny

Hor gmemorat Comes Mirandulanq; in dnilogo disputatios sue aduss astronos astrologos

Zo

Celum ipsum in gradus diuidimus. Totus aut celi ambitus diuiditur in 360 grad9. Et cu hor qlibz circulus celu ambiens & in eo imaginatus in tot gdus diuidit

Gradus sud diuidit in Minuta. Minuta in 2a & de inde vsq; ad 8ua

Minutum est sexagesima pars integri

Sic annq; in menses. Menses in dies. dies in horas. Hore in minuta. & ita deinde

Segit ex Hor. q3 tot9 ambitq; celi est 360 gdus. q3 cu prem esse. 90. gdus. na 360. diuisa quar p. q. parit. 90.

360 (90

Celum ymagina hꝫ Circulos
- Maiores
  - Equinoctialis 1
  - Zodiacus 2
  - Colurꝰ { Solsticiorū 3 / equinoctiorū 4
  - Orizon 5
  - meridianꝰ 6
- Minores
  - Circulus { Arcticus 7 / Antarcticus 8
  - Tropici { Cancri 9 / Capricorni 10

De qox minoribus ꝑ mud nos absoluemꝰ ad eq̃noctialꝫ

Circulus a ox

Est qui ꝑ superficiem quexam celi mꝫiens & centꝝ / ꝑm ꝑ duo eq̃lia diuidit

Cir. minox

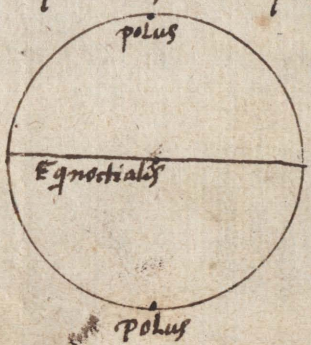
Est qui nec ꝑ centꝝ transit / nec celū ꝑ duo eq̃lia dividit

Equinoctialis

Est qui dividit sphꝝam ꝑ duo equalia ꝟ. ꝰ q̃libet ꝑte equatꝝ distans a polis mdi

Idem sūt poli { Mundi 1 / Celi 2

Eqnoctialis Equator diei & noctis. Cingulus ꝑmi mobilis Diurn Eydis

Nomen unde sumpsit. qm sole ꝑ ꝓm mꝫ ascendit Eq
noctiu fit in uniuso orbe (q posterius ostendemꝰ

Eqnoctiu { in Vere / in Autūno } fit { Gregorij / Iulij / Crucis } sole ex̄nte { Libra ascendente / Libra }

Circulꝰ Arcticus

Est circulus descriptꝰ extremo poli ẓodiaci circa polū
arcticū: ꝙ distat a eo q̄nta est maxīa declinatio
solis. Hor est 24. gd̄ ferme

Polus mdi est duplex { Arcticꝰ / Antarcticꝰ }

Arcticꝰ Polus est

Est qui circa gstellatioz ꝓm vrsam maiorē dicꝰ ẓpᵉ
Hor est ad septentrionem

Constellatio illa dr̄ { Arctos ꝓ vrsa / Calisto siue Helice / Vrsa maior }

Polus ille dr̄ { Arcticꝰ / Borealis / Septentrionalis } ab { arctos ꝓ vrsa / vento / ista plaga mdi }

Circulus ille eisdem tribꝰ insignit vocabulis
Caue ne arcticus dicas

Polus Antarcticus

Est huic oppositus diametraliter terminans axem ex alia parte.

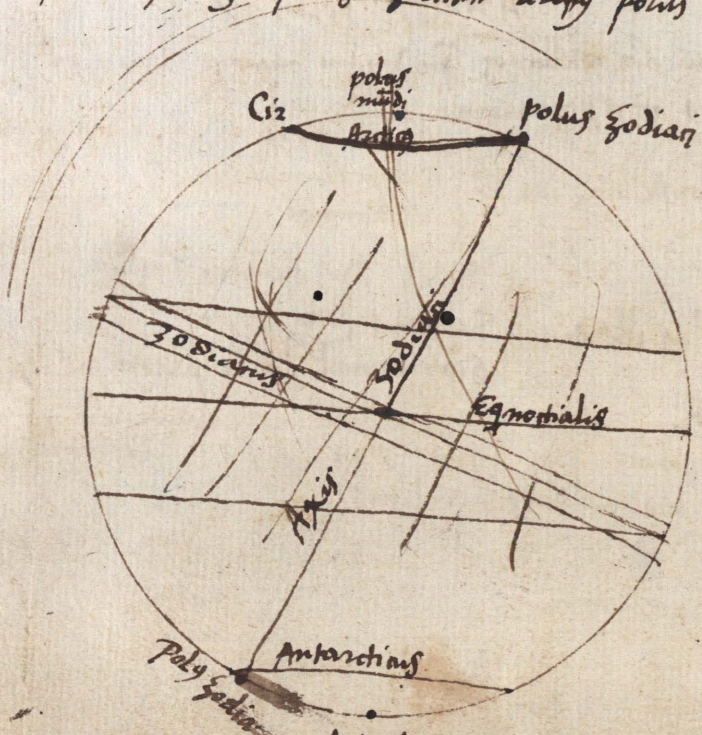
Et dr polus { Antarcticus, Australis, Meridionalis, Austronotius / notius } ap { Est ab oppo. arctos. / vel a vento / a plaga mundi / a vento abstans per ventum }

Et ut testat Albericus Vesputius magne experientie vie / no vrsa nra polus antarcticus ap vide. ꝛ ꝛ Canopus stella multo lucidiore

Antarcticus Ciz.

Est circulus descriptus ex motu Zodiaci nra polus antarcticus: Et eisdem appellabitur nobis / qbꝫ polus

Alius est ergo polus Zodiaci alius polus mundi

Polus ſ/ Zodiaci diſtat. 23. ferme ḡdꝰ a polo
arc mdi arctico

8

Tropicus Cancrj

Eſt circulus deſcriptus exmotu ſolis ꝙ tangit ſm pmū
ḡdu Cancrj : & diſtat ab equinoctiali eſt ferme 23 ḡ.
& hꝰ a tropo ſ/ querſio que fit ſn Cancro/ qꝛ tr
ſtrum querit ſt ad antarcticū

Tropicus Capricorni

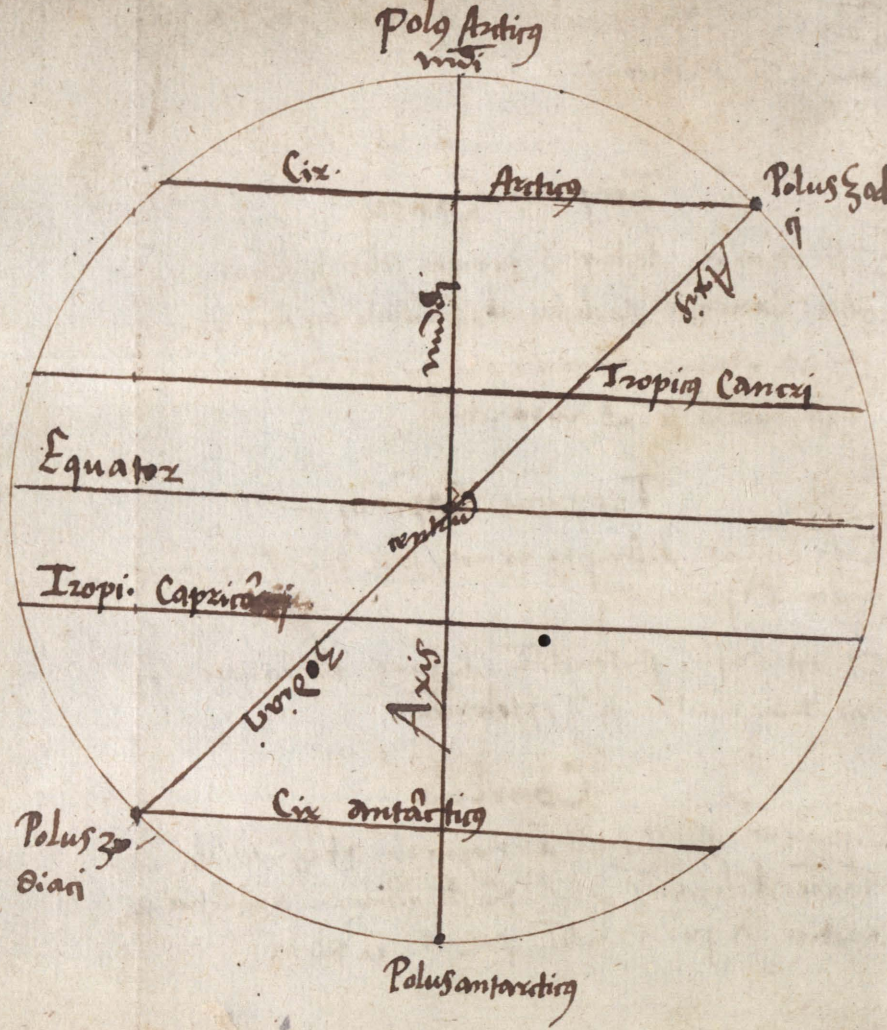
Eſt circulus deſcriptꝰ exmotu ſolis tangit ſn pmo
ḡdu Capricorni.

Et eſt vſus ſtantarcticū diſtans ab Equatore ferme 23 ḡdibꝰ ſm ptolomeū

Concludit

Equalem eſſe diſtantiā tropicoꝝ ab equinoctiali: &
maxīe dclinatiōs ſolis. & ſic circuloꝝ antarctici &
arctici a polis mdi patz ex dictis

Hȳ aut quīq Circuli ſnſpera deſcripti dnſe
Zonę · ꝙ quibus Virgilius. Quīq tenet cęlu
Zonę: quarū una torrida. Semꝑ ſole rubens: & to-
ri da ſt abſqꝫ
Quos ſn ſubſta videbis fōmula

Polꝰ Arctici
mundi
Cir.
Arctici
Polus Zodiaci
Axis
mundi
Tropici Cancri
Equator
Tropici Capricorni
Axis
Cir antarctici
Polus Zodiaci
Polus antarctici

Zodiacus { Signifer / obliqus / diuidens ecliptica }

Est qui per spere centrū transiens. eq-
noctialem intersecat. & intersecā abeodem in
duas ptes rēles quarū ona est ad austrum
alia vergit ad Boream

Et diuidit ℘m { Longitudine in .12. signa / Latitudine .12. ḡdus }

Signa { Australia (que declinat ad austrum ut Libra
Scorpio Sagittarius. Capricornus. Aquarius Pisces
Borealia (sub quę declinat ad Boream
seu septentrionē. vt sub Arcto Maurus Ger-
mi. Cancer. Leo Virgo

Pma diuisio Hiemalia. Australia. Meridionalia : Antarctica
qr cū sol hic transit nobis hiems est

2a diuisio { Borealia / Estiualia / Septentrionalia / Arctica }

Signum quodlibz diuisum ℘m Longitudi- 30 60
nem in 30 ḡdus. Hęc cōcludit totū 12 360
ambitū Zodiaci ginē in Longitudine ḡdū 360
qr duodecies triginta sunt 360

Zodiacus dr a ζωή
vita. vel Zodion. qr ē
qr oēs sol motu ppio
ad ort aiantiū.
vel qr signa pro eo aial
norū sūt pro signito

Pars { Arctica / Antarctica }

6

Nota Solus Zodiacus imaginat Latus per
reteros qli circulos. in alij ⁊ in ⁊ modu rm
ferentis Linee imaginat

Intex duodecim gradus Latitudis Linea ps
ecliptica q eos diuidit obvnaq; ptē sex dimitte
do. & sub p̄a Linea ginue pr mouet sol

Ecliptica

dr. tūc p̄ solū deliquiū seu eclipsis solis aut
Lune fit. in ambo sub ecliptica sūt

Eclipsis { Solis. in ambo sūt sub eod gradu
{ Lune qn̄ sūt sub o⁹ ēq; & Logitudis

Quia dr climas ab Altig { signū q̄ adnos est Cancr
equatiali Depssis { & qd sol est sub illis
maxia declinatio sol
viz. xxiij. ē. seme

Quia Zodiacus est circulus obliqus
ptr Celi. p̄ q̄ habeat p̄
os polos. & ppria axem. di
cur aut a pol mūi
maxima

Eclip. solis

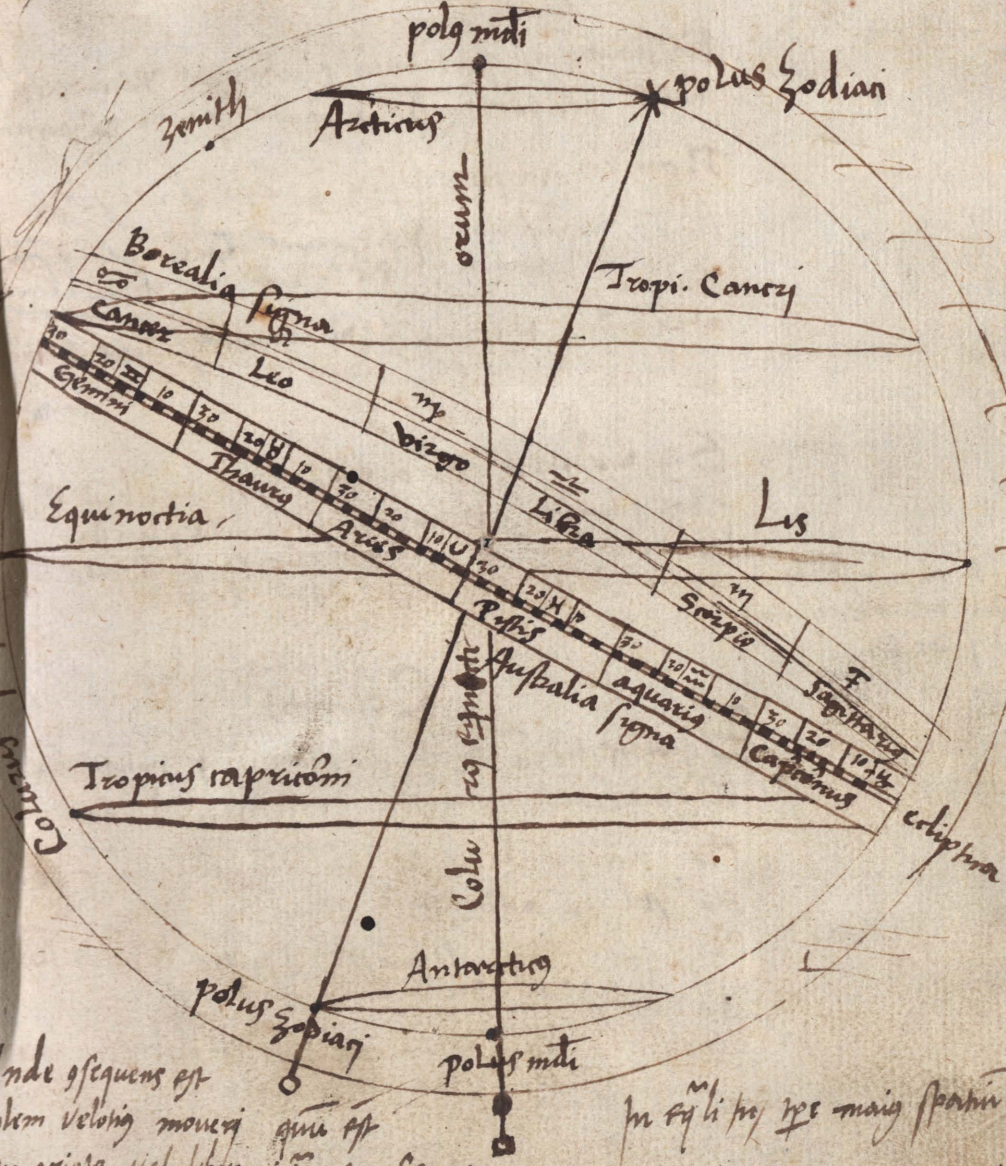
Eclip. Lune

Eclipsis sō fit luna exi
r̄ mūda & capito d
quarto: qd mouet
oppositū. & mūda: q
mouet in austr

deliqd pol ō Gelo
& q lune alīd q
Eclipsis sol ad
ppria. & pol q
ad nos
deliqd pol ō
rna terra
ō in alia

In polo oppo
penūbrium ver
quātitate sit
sis

punctū punctū o
dr Hadir

Unde sequens est
problema velocius moveri quae est
in ariete vel libra: tum in Cancro
& Capricorno. nam tunc tardissime
movetur: et tunc sphaera recta
in ipsis a polis circumvolvitur velocius
moveantur alie tardius

Colurus

Solstitiorū est qui transit ꝑ maximas declinationes
solis & per polos mundi: ꝑ principia cancri & capricorni

Nomen accepit a solstitio. q tūc fit cū sol ea attingit

Altum. Solstitium aut est duplex Imum.
- Estiuale. q fit cū sol ingressus fuerit ꝑ primū gradū cancri: 13. die junij ad festū dūi
- Hiemale cū sol ingressus fuerit hoc est 22 die ꝑ primū capricorni

Cz Colurus

cz a colon. q est membrum & dicitur bos siluester. q apparet sic cauda siluester in polonia em & sarmatia boues siluestres & dicūt Visontes. & vros apud Aenea siluius

Vt memini solinus c. 29. allertamcoy scribit

Colurus

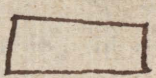
Equinoctiorū est qui transit ꝑ polos mundi & maxias ꝑ principia arietis & Libre

Nō accepit ab equinoctio. tūc em equinoctium fit nobis cū sol ea attingat. Unde

duplex est equinoctium
- Vernale. cū sol ꝑ prima arietis ingressus fuerit 12. die Marcij. Gregorij
- Autūnale cū sol ꝑ prima Libre ingressus fuerit ꝑ 12 die septembris. Cursus

q̄dratu

Quadragulu

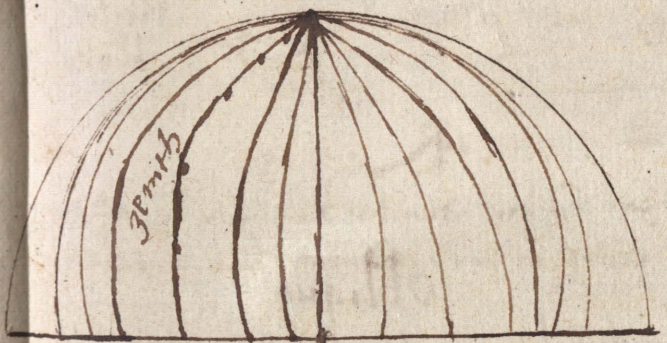
Meridianus

Est qui transit per polos mundi & p Zenith capitis nri : & etia circulg. medie diei.

Zenith

Est punctus imaginatus directe suprapositus firmamento capiti nro : & alias punctg verticalis

Appellatus aut Meridiog. qr cu sol ea attigerit p9 Zenith Gradist. ille habebit nre meridiem : Unde nre est plus esse Meridianos. de quo infra pluza dicg

meridiani dicti ab oriente ad occidente vel circa

Equator qui meridies

Orizon

Est qui superig hemisphereu diuidit ab inferiori & visum nrm terminat

Quod exeo Vemi. Cuius visui dimidiu
Cut sta dia qlib obiitbe. Aliud vero omi
tat. & ista Hemisperiu supperig videt p
ferig vero no videt Circulus illa hemi
spheria sic diuidens dr ozizon. i. horizo. dis

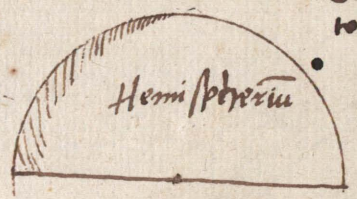
Unde

Zenith capitis nri est polus Ozizontis

Hemisphereiu

Est dimidia sphera. i dimidiu sphere

Ozizon dr a dias. finito
circulo hemispherij. Sep
tor diei & noctis.

Ozizon { Rectus / obliqus

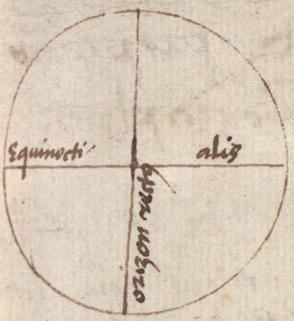
Rectus

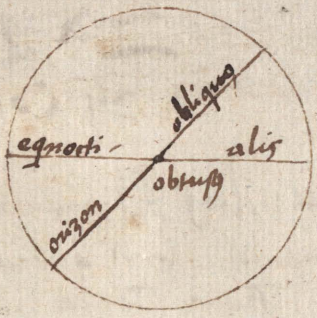
Ozizon Est qui diuidit equinoctiale ad angu
los rectos: ut hui habitatores sub equinoctiali

Obliqus

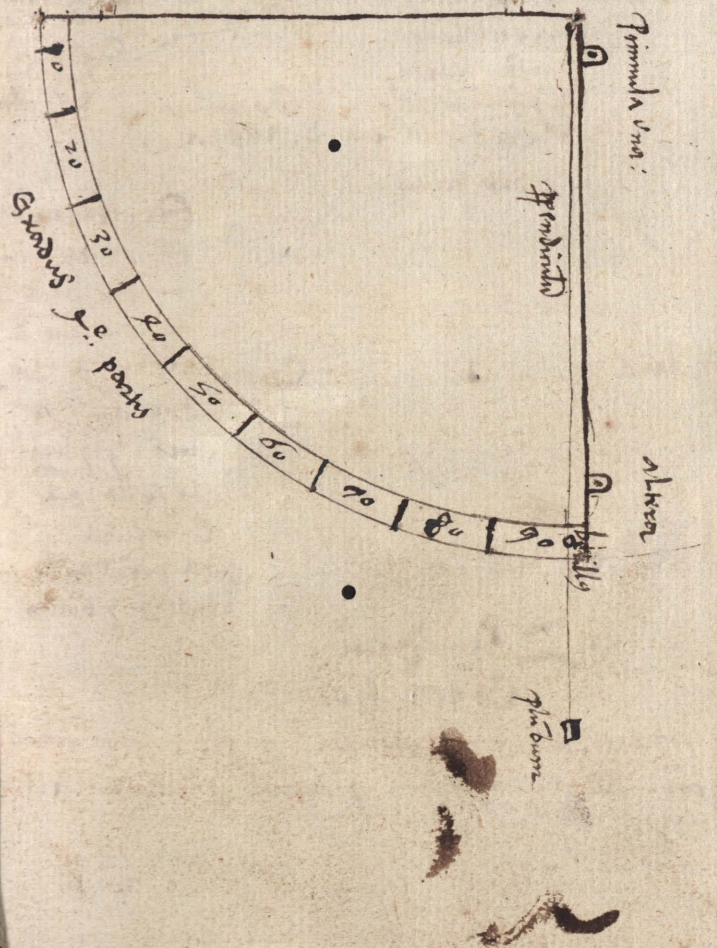
Est q diuidit equinoctialem ad angulos obliquos

Angulus { Rectus / Obliqus { obtusus / Acutus

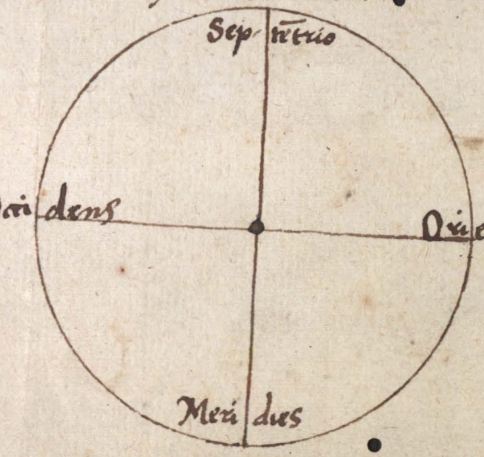
Quadrans ad pluxa vitruuij

Za pe preparato
rij Cosmographie

Mundus Elementaris ꝓ q̃o3 ſtm dis
elementa ſ̃t. quorū tres ſut noia. ſcz
Aer Aqua. Terra. Reiectis tribꝰ ꝑimis
de terra potiſſime dicturꝰ ſum

Terra diuiditur ꝑmo ꝓ q̃o3 plagas v
ꝓ { Orientalem
Occidentalem
Septentrionalem ℓ Borealem ℓ Arctoa
Meridionalem ℓ australem

Septentrionali
ꝺr a septentrion
minore vrſa. Se
tentrio aut ꝺr a
ſeptem: ℓ trio
bos. q̃i 7 ſtm bo
ues. ſeptem ſ
Le ſtelle orte ali
Cinoſura. q ſuſ
ra polū tāde mo
tur ut 7 boues

Zodiacus

Cirra Hor

Amidit enũare ventos: q plurimū condu
rit ad cognoſcedas plagas q aliqui eis nō
dant

Gloria ſit oſten : Ozan ſir ti weſten
Gib waſſer ſuden : ſundgeliid ti norden

Venti aut { Principales sut 4 or fiunt .12.
Assessorij & collaterales .8.

flatus { Ab oriente { Eurus & vulturnus / Subsolanus / Eurus } Calidi sut sani: puri: nō fortes remouent pluuias. sicci sicci propter vicinitatem solis
Ab meridie { Euro auster / Auster & nothus / Aphricus auster } Calidi: pluuiosi: insani: pauidi: fluxi & sinuosi. humidi
Ab occasu { Aphricus Libs / Zephirus. & fauonius / Chorus que Strabo Caurū appellat } Non fortes: salubres. tepidi pluuias nimes. fructificant flores & ver
A septentrione { Cirrius / Aparctias & septentrio / Boreas & aquilo } frigidi: sicci: fortes: magni flatus. sut a nothis hyperboreis rigidissimi

Intermedius est est principalis

Terra diuidit in Zonas. qm primo Parmenides
Possidonio ~~fregida~~ fuit. deinde Eratosthenes. & diuidit in quibus qui
admodū qlū subquo est

in Zona { frigidam { arctica / antarctica
Torridam
Temperate inter illas Laurentius

Et eisdem nomina appellauit; quibus nuli sub quibus sunt Strabone. in fine

Due Extreme / que sunt circa polu arcticu & antarcticu sunt inhabitabiles propter frigiditatem frigoris. & ut alij volut propter nebulas
Verū ubi adtemperatas accidit inhabitantes ut pilapenlant. Engronelant. & Gotia orientalē

Strabo in 2o tertio eius que inter opicos & Latinos. plus minus media habitabil est ista

Media Zona dr torrida & grime inhabitabilis nos duos & propter propter Syene. Unde Lucanus. Umbras nusq flectente Syene. Dr aut inhabitabilis non q olim non inhabitet. Nerone enim ulo. 8. Dg exercitus ad equinoctiale ubi Tropicus cancri. q fuit habitata a simonide. q ethiopia destruxit. Strabo & Ptolomeus etiā consentiunt tota ethiopia ibi stare esse

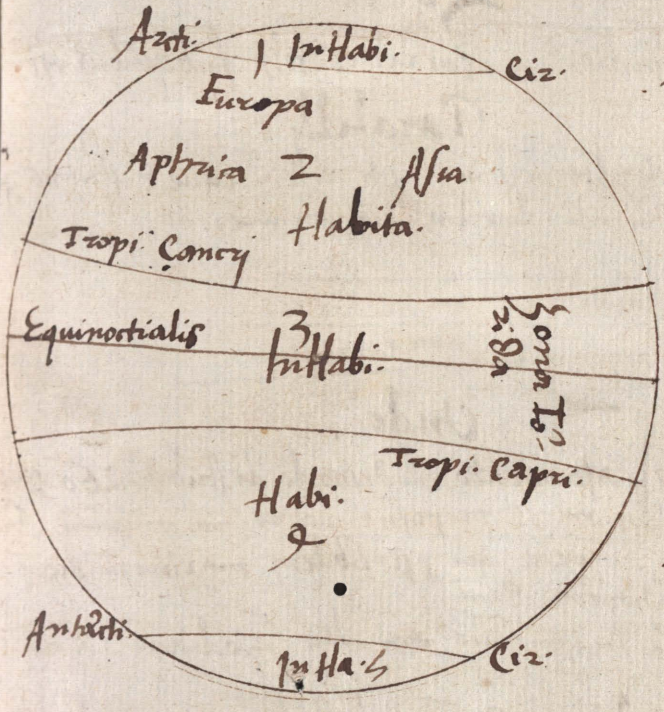
Ex dr inhabitabil. s. difficulter Habitabilis ob nimiū ardorē solis

Unaest

Ex Temperate & habitabiles sunt. inter Circulū arcticū & antarcticū Tropicū Cancri. qm nos inhabitamus
Alia inter Tropicū Capricorni & Circulū antarcticū

Verū in Zona quinq mūdi reliq Zona ignis una Continua
Sp pter inbres & torrida stat ignis

Totidem etiā plagē tellurē p mūdi
Ex q mūdi ē in 6 partes ecliptici ingit alter duas. totidē ut mare
Tripliq dr mūdi ad frigoris plagā

1 frigida
2 tempata
3 Estiua
2 Tempeata
3 frigida

An aut illa Zona inter Tropi. caprorni sit Habitata dii dubitatu fuit. Nemo em xstimerat an tota aquis ptmeret an ne. Liz temperies aeris apte demonstrari posset

Sed Temporibus nostris Regia classis Lusitanie nre Portugallie dicta Alberico Vespu-tio ductore strenuti omnibus deposuit. Eius in navigatione inuenta est ea Zona habitata a magna multitudine hoim

30

Diuiditur p Paralellos rch sub quibus est

Paralelli

Sut alterne linee recte a sm eque distantes q
pfinitu ducerent nō concurrerent

Paralelli

non Paralelli

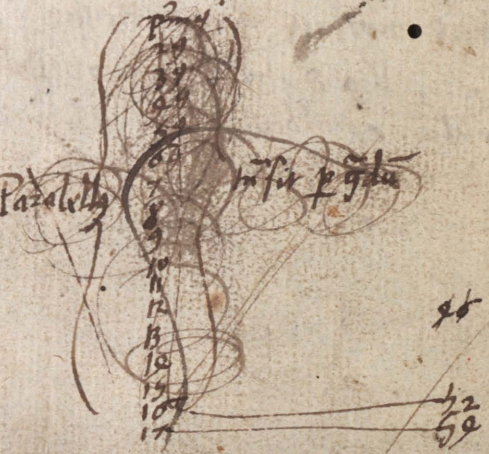
Unde

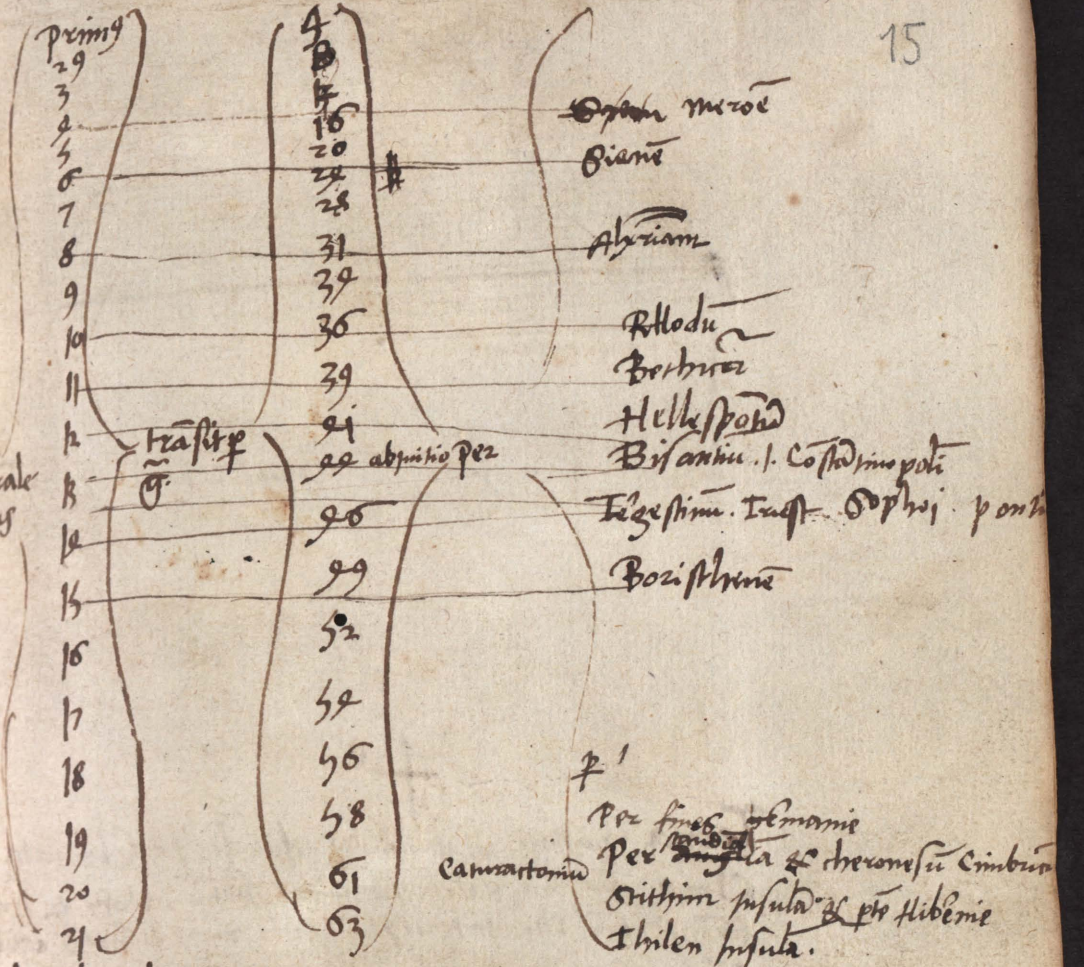
Sol ascendendo & descendo describit 360 pal
Sz hij omnes proposito nostro nō congruut. Sz
hij dutaxat qū psensibilem maximoru dieru v
riationem dnt

Et imaginatur etia alia Zodiacu

Ptolomeus aut describit .xj. paralellos a
equnoctiali adarctos supputando. Septem aut ab
eodem Austru versus

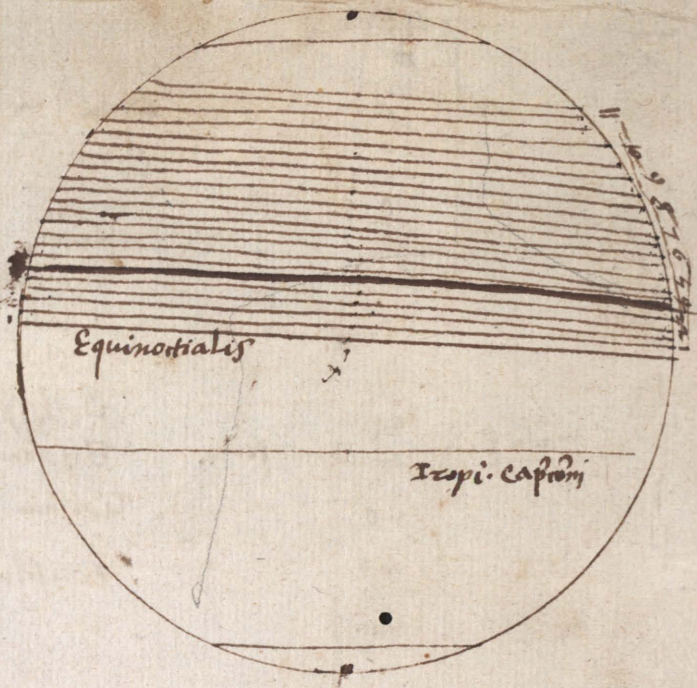
A pmo aut Paralello usq ad 12 inclusiue sing
adijcit ornam ½ Hore ultra suu predecm
A 12 Paralello usq ad 19 adijcit ½ unig Hore
Duo ult. quibz Hora addit ad pcm

Nota hic distincte quinq; portiones diuidimꝰ. una aliquãdoꝰ & medius mensis aliquando aliquid abscisio
Quas tñ aliqꝫ augere Paralellos vsqꝫ ad nonagesimũ. ascendendo vsqꝫ ad gradu

Quinq; quid paralelli a paralisi. ſ. diuido

4°

Terra nostra Habitabilis diuidi in Climata
Clima aut tm valet sic tm spatiu. Unde q hi
dr spatiu vre intercepti inter duas Lineas eque
distantes

Hora aut de clima ½ Hore adijt ulti p cimu
sibi. P'mu aut Hora adijt ulti equinoctialem

Hora pterea tm differre Clima ff in Horis
ab equinoctiali. qntu adijt ulti ½ Horas.

Hora etiam euatu dies maxia equidiu clima
tis excedit die equatoris. tm etiam ab eo defint
dies minima ut

in scribo { dies maxia 14. 7/8 excedit 3. 7/8
dies mima 8. 1/8 defint 3. 7/8

Dia⁹ per
1 Diameroes
2 Diasienes
3 Dialexandros
4 Dia Rhodos
5 Dia romos
6 Dia boristenes
7 Dia riphreos
Clima⁹ 7 tem⁹
Paralelly ho⁹ dsignas ip̄z
Meroen ins̄la gr̄ ciuitas Methopol Ethiopu
Siene ciuitas egipti metropol egipti sub ayalo Trop. Cace
alexandria metropoli egipti
Rhodum ins̄la insigne asie minoris
Romam caput orbis
boristene fluiuiu scithie magnu
Riphreos mons̄ sarmatie

Clima aut diuidi² in P. principiu M. medium F. finem
Un Climatu sbitam notato formam

1 P m f ho 12 · 3/4 / 13
2 P m f ho 13 · 1/4 / 13 2/4
3 P m f 13 3/4 / 14
n Gradu
Clima
4 P 14 1/4 / m 14 2/4 / F
5 P 14 3/4 / m 15 / F
6 P 15 1/4 / m 15 2/4 / F
7 P 15 3/4 / m 16 / F 16 1/2

12
16
20
20
24 1/4
27 1/2
30 1/2 1/4
33 2/3
36. 2/3
39
41. 1/3
43 1/2
46. 2/3
47. 1/2
48 2/3
50 1/2

Gemx finis vnig⁹ est p̄m⁹ alteig⁹
Sptata est tha elevatio poli ut prima o⁹ fr deg

Nom⁹ His climatibus nra Habitabil tra 9 tm²
Cū & oīm gfisso Ultra Equinoctialem sit terra Habitata ab scithiophagis ⁹ gmedentibꝫ pisces & Anthropophagis ⁹ gmedenti 9 Hoies

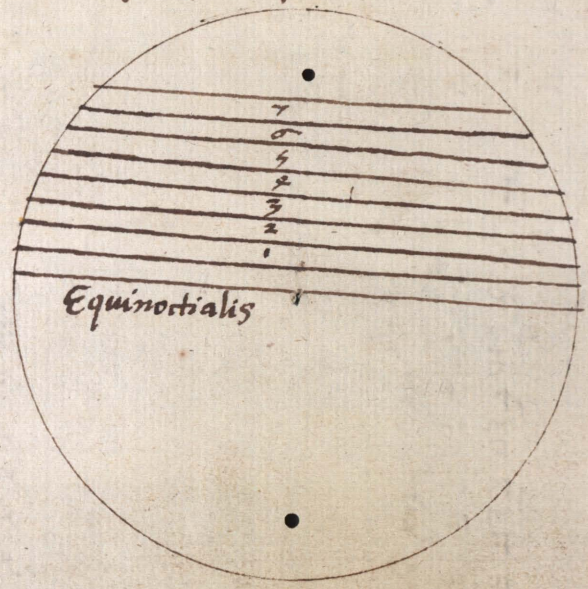
Ad Septentriones Item Laute Germania ipsa
extendi. Vñ alij addunt adue pla Climata

Octauus { p 16. ½ / m 16 ½ / f 16 ¾ } Ho. — ♄ { ♃ ½ / ♂ ¾ / ☉ }

Nonus { p / M 17 / F 17 ½ } Ho ☿ ☾ { ♀ / ☿ }

Decimus { p / m 17 ½ / f 17 ¾ } ♁ ☾ { ♃ / ♂ }

Et sic descripsi astrol

Terra diuidi. p Gradus 360 { Longitudinis / Latitudinis }

Quamuis autē terra sit spherica. nichilōig
Longitudine diuq ab occidente in Orientem

q̄ Latitudīe ab Austro ꝑ versus septentrionē
. Cuius causam addit Ptolomeꝰ: q̄ Longitudīe
diurna distantia maiore. Latitudīe vero contracti
orem. Nemo aut̄ est Cosmographus: qui terra ꝑ
nostra habitatam ambigat esse magis extensa
ab oriente q̄m ad Meridiem

Terra

aut̄ diuidit̄ in 360 ḡdus sicut celū ut
subiaceat. q in 90 ptes diuisi faciūt gradus
90. q est q̄rta tocius terre

Hor aduerto

Bm Ptolo.

Gradus vnius ḡdui in celo subiacentes 500 stadia
que exaginta faciūt Miliaria Italica. Unde q̄
hor facile apparet ambitus totius terre. quam to-
tus ambit̄ Bm miliaria alemanica. ita. 15 mi-
liaria alamanica estimāt ḡdū. eo q̄ . 4 Italia
vnū alamanicū faciūt

Magnitudo terre

Dic 15. in 360. ut ꝓueniat ti magnitudo ter
restris viz 5400 miliaria alamanica

360 | 1800
15 | 360
5400

Aduerte tm

Gradus Latitudis ubiq terrarū est eḡlis. q̄re si
quiderim faciūt vnū miliaria alamanica. Gradꝰ
vero Longitudis. quam ꝑmū abeq̄noctiali distenderit
minorant̄. Quod ex tabula intelliges Tabella

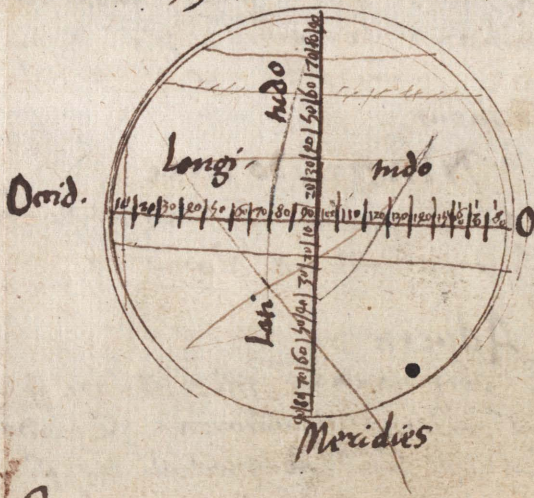
Medij medionō sūmar	Agdu		Ala.		Mila
1		13	1½		60
12		25	1°	3/5	49
25		30	13	2/5	49
30		37	12	3/5	50
37	in gradu	41	11	3/5	47
41		51	10		40
51		57	8		32
57		63	7		28
63					

Gr. Gr Miliario

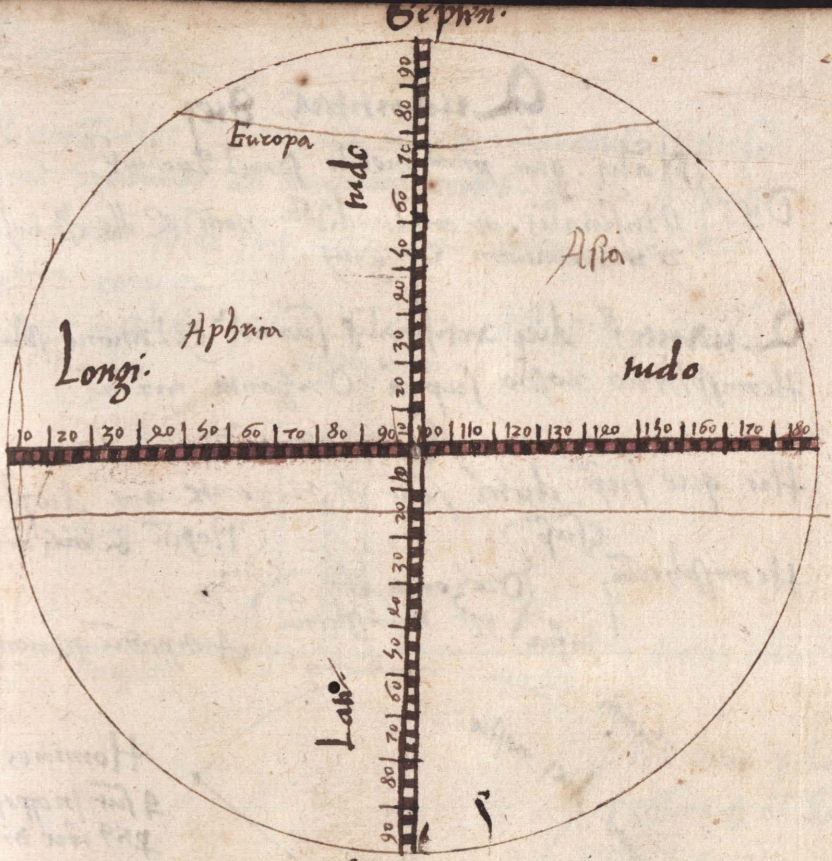
Unde

Latitudo tota terre hitate p. ptolomeū est ad nu
mu -80- grādu . Hoc ē 1200 miliaria alamanni
ca. Et hmia p. eu gr. 63 versus polū Boreū

Longitudo terre hitate est 177 1/2 gr. que fi
unt 2654 miliaria alamannica

Constat aut ligdo ex Ptolomej supputatione ad
mesurare alios gradus. qs Neoterici gmemorat. qd
Philappen lant & Engronelant. ultra 63
gr. magit cōgruit ad polū Boreū.

Distancia Locorum

Ex hijs que data sũt diligens Lector scire poterit locorũ distantiam. Nam ptolomei tabellas pictas ingredẽs & ibi gradus diligenter notato. deinde numerũ & positiones ẽjdem notato postmediorũ notato. et eos multiplica per fuscum. 15. Habebis intentum

Vt { Rhoma / Augusta } sub ẽdu lati. { 41 1/3 / 46 1/3 } ẽ medij 6 ẽ 2/3 1/6

15	90 miliaria
	11 1/2 miliare
	100 1/2

Latitudo est ferme tria miliaria

Verũ hoc sciri ptolomeũ : Neotericis plus credo nostris

Quantitas diei

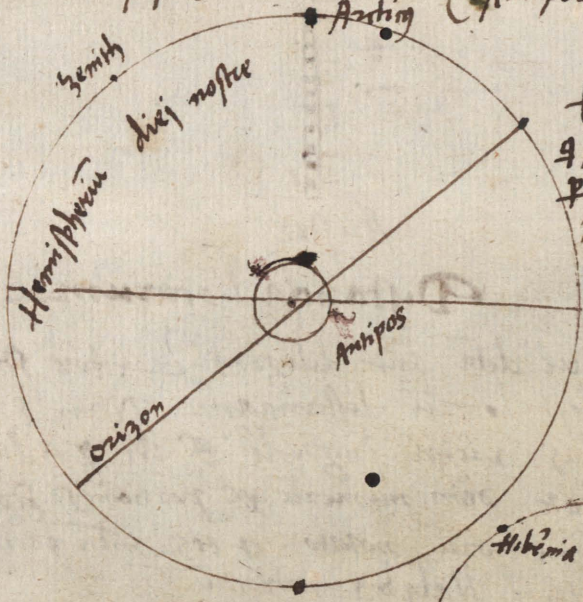
Dies { Nalis. qui primo mobile semel revolvit
Artificialis. ut condividit nocti. & ille est nostr
determinationi congrua

Quantitas diei artificialis sumit ex latione plis
Hemisphærio nostro supra Orizonta nrm

Attendant

Hic que sup dicta sunt de orizonte. qm duplex

Hemisphærium { Sup Orizonta et rst Hemisphærium / Infra } { Nostrum & diei nrm / Antipodum & nocti

Homines q sut proposit pris rcte dnt Antipodes ut binarii recti anglis sut me antipod

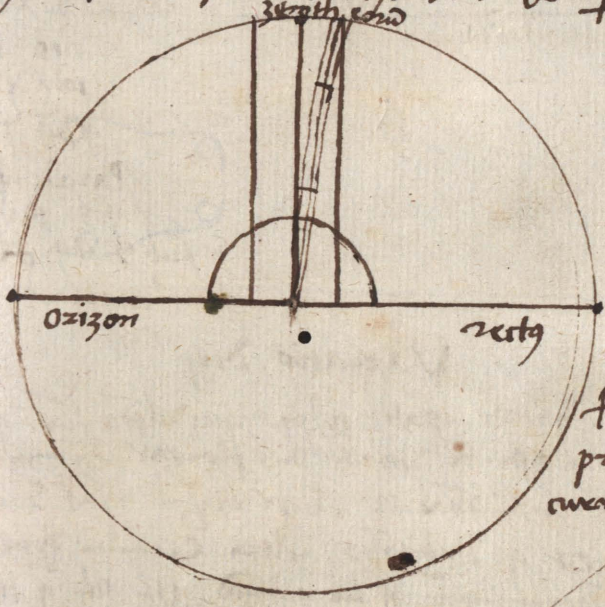

Un habitantes subequatore hnt orizonta rectu. & ppterea omnes dies hnt equales

Equinoctialem

Cuius hec est ro qz Orizon rectus interse-
at Zodiacū ad angulos rectos. & sic tanta
est Latio solis sup terram qnta supra terā
rectu eorum

Qd insolido pulchrū est videt & aptissimū

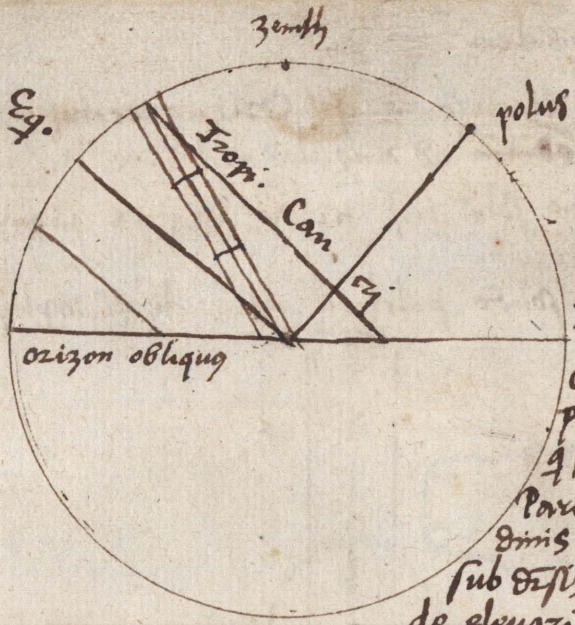

Hic unus polorū nō est ꝺ
pressior ꝑ cū horizonte con-
cauat

ALiaꝫ recedentibus ab equatore nunꝫ hor eue-
nit. quato n/ qꝫ magis recedit ab equatore ta-
to unus polus sup̄erior altez ꝺ elevatior

Elevatio poli

Hinc venit elevatio poli. nam qꝫ Zodiacꝫ recedit ab
equatore: tot gradib⁹ polus elevat sup Orizontā
nr(or) altez vero ꝺ pmittit: Quare illi
dant Hec sphęram obliquam. Tanta
ei est distantia zenithꝫ ab equatore. qnta ē elevatio
poli. Equa n/ Latitudo polari elevationi

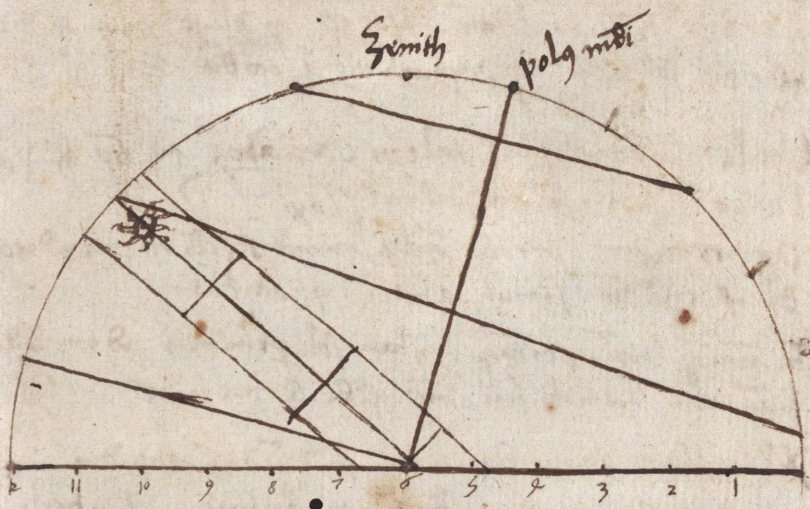
Ex hoc
orbꝫ equ
polū eleu
q sut sub
Parallelo lō
dmis. Oz q
sub dcis dr
de eleuaꝫ

Vaziatio diej

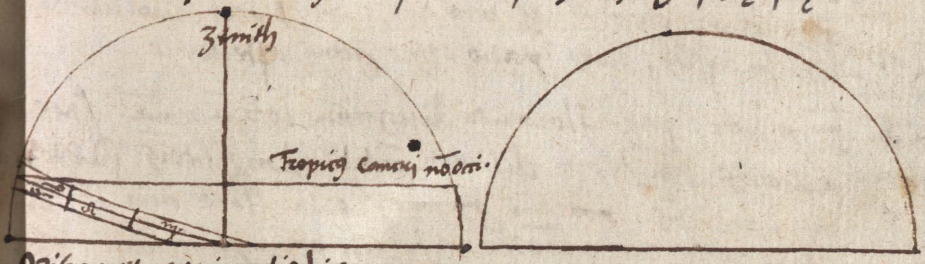
Secūdū q̄ritatē patet ex hijs q̄ dicta sut. q̄nto
sol ab eq̄tore ascendꝫ tanto dies plongatꝫ tātūq; q
ream vsus. & q̄nto magis ꝑ ueniūt vsus Boream
Un̄ ꝯtingit q̄ habitatōs ultra Circulū Arct. ꝺ
n̄ nō habeant noctē p̄ diē g̃tinuā. Ut illi q̄ habit

Sub ℨ { 63 / 70 / 72 } tēt diē { Vnig mensis / Quoꝝ mesiū / tuū mensiū }

Ratio in promptu est q̄ sol ℳ ascendit sub horizo
ad pol in supmis fuerit signis. Sic ex opposito ꝺ
est nox ibi diu sol ad Capricornū descenderit
Unde si sub polo Artico est terra Ether ar
aquis & nebuloso aere. ꝺ ibi est dies ad. 6. m
ses. Nūq; vero ibi est plena nox. ad pol nūq; ꝺ
fiet ni. -ℨ. ℴ. ab orizonte in maxima ꝺclinat
Et sic dat quadā serenitatem

Testatur Solinꝰ Capite. xxv. Collecta
neoꝝ suoꝝ ꝙ memi-
nerabo in ꝛo Grographię suę

Facile est nūc vidē quō exponere oppositā Hor est
versus austrū: ꝙ ꝑtēm nobis crescūt tantū ipsis de-
crescūt. illis vīz. positis intra circulū Antarctici & Trop.
Capricorni. Dū nos etiā estatem Habemꝰ ipsi hiemē.
& sti parte ediūs Hor nō contingit

¶ Variatio diej

o Sic etiam dies variant no solū ßm quātitatem ß etiam ßm tarditatē: Hoc est. qp alibj ritq; dies ut ritq; sol oriat q̄ alijs. Citiq; q̄ obeat

1 Unde imprimis scias talem variatioz fieri nō ßm gdus Latitudis terre. ß Longitudinis

2 Omnibq; etiam in rob; gdu latitudis. scilicet est meridies: ligt sol et eis nō simul oriat. nec occidat

3 Quinimq; hoi ubiq; existat sol ptranseat ad meridianū sum seu Zenith sui. nec sibi ē meridies

9 Meridiani q̄mue variant ßm gdus latitudis longitudis

Louinj sna Meridiang mutat ut Augusta Verona Bononia • Exstudia Luberte. aj omnes sut sub eod gdu q̄re hmt eid meridianū

ßm quinq; gradus longitudinis / tus q̄ meridiani qsi distant. qui dicit distantia quelibet gdum et gdu

Variatio aut diej ex eo fit Cū sol in equinoctiali 360 gdo q̄ complectat. ac sol in .24. horis revoluat. ideo est in quilibz hore spatio .15. gdus ascendere

Ex hoc patz horaria distantia locorū. nā q̄libz duo distant gdibz Longitudis subeoq; gdu Latitudis. per hec primo ozit hora eiusq; meridiei ab oriente. Veluti exempli grā

Ut { Augusta Vindelicorū — 32 1/2 } 26 1. Hora 4/5
{ S. Jacobus compostellanus — 6 }
{ Leuroteria — 23 1/2 | 1/2 Ho. 6 minuta
{ Hierosolima 66 | 2. Hō 1/5 1 Hore

Et ut Hec forsitan ingressas. nō /m/ oēs Ptolomeū
sint /nr Ptolomeꝰ oīa exacte plenius sciens tabellam
Longitudis & Latitudis hic assignare

Hispania

Hieron promotoriū	2 ½	38 ⅓
Anas fl		
S Iacobꝰ	~~2 ⅓~~	~~37 ½~~
Beris fl	~~3 ⅓~~	~~41~~
Iacobꝰ		
~~Mundi portꝰ~~	~~5 ½~~	~~36 ½~~
Calpe mōs	7 ½	36 ⅓
Iulia augusta	8 ½ ⅓	38
Tagꝰ fl	12	~~35 ⅓~~
Ilurca ciuitas	6 ⅓	38 ½ 1/12
Carthago noua ciuitas	13	37 ½ ⅓
Iberg fl	15 ½	39 ⅓
Tarraco ciuitas	16 ⅓	40 ⅓
Balearis	17 ⅓	41
Templū veneris	20 ⅓	42 ⅓

Gallia

Garuna fl	18 ½	46 ½
Nesubium ri	19	50
Rothomagus	20 ⅓	50
Sequana fl	23	50 ½
Lugdunū	~~24 ⅓~~	45 ⅓
Leucotria	23 ½	48 ½

Germania

Amasus fl	29	~~44~~ 44
Taberus fl	30	42
Augusta Vindelicoꝝ	32 ½	46
Danubius fl	30	46 ⅓

Sunt dē inferis | sicut ait Strabone nō /m/

Enus fl	39	47 ½
Galesia ri	37 ½	52 ⅓
Epiria	45 ½	41 ⅔

Italia

Mediolanū	30 ½	44 ⅓
Papia	30 ½	44 Ticinū
Florentia	33 ⅓	43
Ena	32 ⅓	42 ⅓
Arminū	35 ⅙	43 ½
Roma	36 ½	41 ½
Capua	39 ½	41 ⅓
Neapolis	40	41 Pathenē
Tarentū	41 ⅓	39 ½

Sicilia

Pelorus promotoriū	31 ⅔	38 ½
Panormꝰ ciuitas	37	37
Heraclea	38 ⅓	36 ⅓
Ethna	39	38
Orchus	39 ½	36 ⅔
Megara	39 ⅙	39 ⅙

Sarmatia

Boristhenes	47 ½	48 ½
Riphei mōtes	63	47

Thracia

Abdera riu.	42 1/6	41 1/2
Rhodope mõs.	42 1/2	43
Bosphorꝰ fl.	42 1/3	41 1/2
Cõstãtinopolis.	46 1/2	43

Macedonia

Pindꝰ mons	47 2/3	38 1/2
Peneꝰ fl.	40 1/2	39 1/3
olimpꝰ mõs	40	39 2/3
ossa mõs	40 2/3	39 2/3
Larissa riu.	41 1/3	38 1/3
Athos. mõs	41	40 1/6
Lemnos insula	42 1/3	40 1/2

Epirus

Acheron fl.	47 1/6	38 1/3
Ambracia riuꝰ	48	38 1/6
Acheloꝰ fl.	48 1/2	37 1/2
Itacha	45	37 1/3

Achaia

Calidon	49	37 2/3
Cirra. m.	40	37 1/2
Pythia. v.	40 1/2	37 1/2
Delphi. v.	40	37 2/3
Parnaſſꝰ m.	41	37 1/3
Thespie. v.	41 1/3	37 2/3
Cytheron	42 1/2	37 2/3
Athene	42	37 1/6
Megare	42	37 1/3
Chius insula	42 2/3	36
Chersoneſꝰ	42 1/2	38 1/6
Delus	45 1/3	37 1/3

Peloponeſus

Alphꝰ fl.	48 1/2	35 1/2
Lacedemo. v.	40 1/6	35 1/2
Pachꝰ fl.	41 1/2	35 1/2
Corinthus	41 1/2	36 1/2
Nemea ſilua	41	36 1/3
Mirene	41 1/2	36 1/6

Mauritania

Athlas maior	6	33 1/3
Athlas Boꝛ. m.	8 1/3	26 1/2

Minor affrica

Vtica v.	32	32 1/2
Cina v	33	30
Cartago. v.	32 1/2	32 2/3
Trizon palꝰ	38 2/3	29 2/3
Ammonis. v.	42	32 2/3
Cirene	40	31 1/3

Egiptus

Alexãdria. v.	60 1/2	31
Canopus. v.	60 1/2 1/6	31 1/12
Dionisia. v.	60 1/2	29
Memphis. v.	61 1/2	29 1/2
Thebe. v.	62 1/2	25 1/3
Siene v.	62	29 1/3

Minor asia

Abidus. v.	44 1/3	41 1/12
Simois fl.	44 1/3	41 1/6
Scamandꝰ fl.	44 1/2	41
Sigeũ promotoriũ	44 1/6	41
Troia	44 1/2	41
Tenedos insula	34	30 1/2
Lesbos insula	44	40
Mitilene. v.	44 2/3	39 2/3
Ionia insula	40 1/2	37 2/3
Chius insula	46 1/3	38

Ida mons	56	21
Smirna. v.	57 1/3	38 1/3
Ephesus. v.	57 2/3	37 2/3
Meander flu.	57 2/3	37 1/3
Samus insula	37	37 1/3
Cous	57	36 1/3
Rhodus	57 1/3	35 1/3
Troiae mons	58 1/3	38 1/2
Magnesia. v.	58 2/3	39 1/6
Anthiochia. v.	59 1/2	38 1/2
Cadmi mons	59	39 1/3
Pactolus flu.	59	39 1/3
Hermus flu.	60	40
Ioniae. v.	62 1/2	38 1/2
Termodoon. v.	67	23 1/2
Tomais flu.	67	42 1/2
Colchis insula	74 1/2	39
Phasis flu.	71 1/2	25

Siria

Camelus mons	66 1/3	32 1/2
Iordanis flu.	67 2/3	32 1/2
Tirus. v.	67	33 1/3
Sidon. v.	67	33 1/2
Libani mons	68. 1/2	32 2/3
Damascus. v.	69	33

Iudea

Iopa. v.	65 2/3	32 1/2
Ascalon. v.	65	31 2/3
Sebasta. v.	65 2/3	32 1/2
Hiericho. v.	66 1/2	31 1/3
Tiberiadis lacus	67. 1/2	32 1/12

Assiria

Ninive. v.	78	36 2/3
Babilon. v.	79	35
Cambises. flu.	81	22 1/2

Camania

Oxiana riui.	117 1/6	22 2/3

India

Bragma ciuitas	128.	19
Ganges. flu.	129	7 1/3
Cinda Balozra	167 1/2	7
Thyme	180	austral 1/2

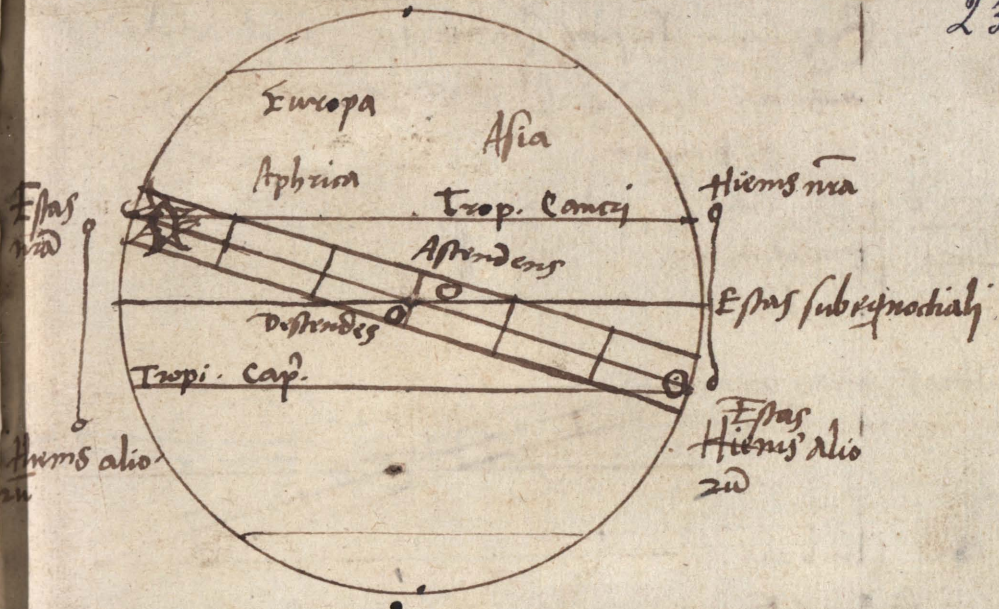
De vicinitate & ꝓximi-
tate
Hoc etiam notatu dignu duxim. Habitan-
tes inter tropicu Cancri & circulu arcticu
q̄ solem sic ꝓximiorem / ni dum ra-
cu apicem attigerit Unde

Sol Habitan-
tibus
- intra tropicos
- Sub tropicis
- Ex tropicos

fit sup vertic
pr anno
- Bis
- semel
- nuq

Ex quo fit. Cū estas sit dū sol ꝓximus
sta ap no fit ꝓior vtr / uniuq regioni ꝑtin
estas sua. Nam est Habitantes intra
picos duas hr estates; duas stem hiemes;
duo simul hut solta absentia duo ver
& ptingit sole ascendere & descendente.
Hoc est vm de illis qui sut ꝓximi equinoct
li

Caret stq exhis dictis Habitantes b
ream versus hr estatem dū sol in C
volui & to ona. & Austru versus Habitā
nt hiem hut. Sed econtra evenit q du
pmid Sdu Capricorni attigerit.
bitantes hut Sub equinoctiali vtiusq illis tm
ribus hiem hnt. Estatem vero nu
Autumd & Ver Habemus

Variatio umbre

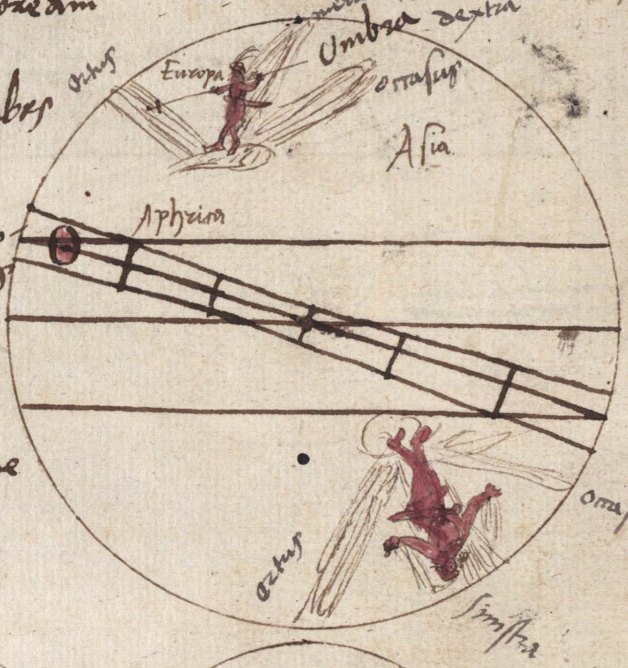
Hoc igitur ex dictis facile patet
Considerantibus assensum et descensum signorum obliquorum ascendentium et descendentium umbras. Nam existente sole in principio Cancri Habitantes umbras iacere ad septentrionem et nullas ad ortum et occasum. Et ultra Tropicum capricorni
Habitant. Umbras habent similiter hoc est ad polum Antarcticum. Illi autem sub principio Cancri nullas habent umbras Austrum versus. Illis ad orientem et occidentem. Et perpendiculares habent semel in anno. Illi
vero Consul habitantibus sub alio Tropico

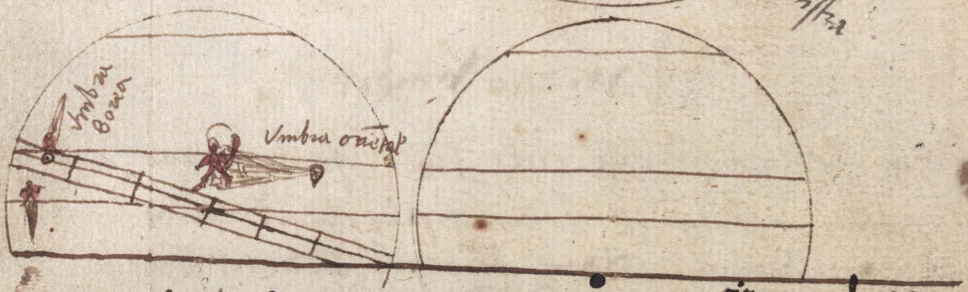
Ex iuxta Tropicos habitantes varias umbras ad
~~ortum~~ ~~occ~~ dextram & sinistram ~~orientem~~ & ~~occidentem~~ sp
sp & Boream

Lucan. Ignotos Arabes vobis
Vertistis in orbem

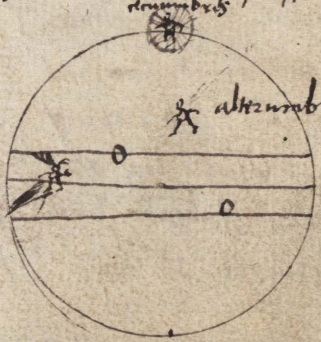
Umbras mirati nemo
eu non ute sinistras

Lucan. Umbras
nusq̃ flectente Syene

Strabo sfert in 3° Possidonium posuisse { circumumbres 1, biumbres 2, alterumbres 3

Diuiditur terra habitabilis hor
est Zona inter Tropicu Cancri & Cir
culu Arcticu intra duo maiora
partes viz
Asiam
in Aphrica seu Libiam
Europam

Asia

Maxima est earu partiu sic dictar
qm dimidiam gplem partem & eo am
plig. Dita est aut sic a regina Huig
nois. Populosa enim: ditissima: & pplu
ribg nob incognita tpe asseratoru hoiem
barbarie: terrigq solitudinem vastam.
Extendit orientem sus usq ad 180 gdy
longitudis ad Oriental regiones & Oriu

Asiam aut ab Europa sepat Tanais
fluuius a montibg Veniens Riphreis / tuas
in Paludem meotidem & pontu Euxinu

Asiam ab Aphrica sepat Nilus. vel Isthmus
ut Ptolomeo placz sinus Borsu Arabicus i.
quod mare nostru i. & sinu Arabicu dici mediterraneu
tur:

Satrapie eius

sdest phrie

Turchia min

Pontus & Bithynia : Phrigia Asia minor

Licia : Cilicia : Colchis : Galatia

Paphlagonia Pamphilia Sarmatia Tartaria asie Capadocia

Armenia mino Iberia Albania

Armenia ma Cipri insula Syria : Phenic

Iudea seu Palestina Arabia petrea : deserta : felix

Assiria Media Bactiana Persis

deserta / altera Parthia . Mesopotamia Hircania

Calmania & Magiana Batriana

Sogdiana . Scithia inf & ex Imaud mons

Bactra Seria ; tria : Pariopanis ; Drangiana

Arathosia . Gedrosia . India inf & exterior

Aurea Chersonesus . Simandi regio . Taprobana

Que olim Insula . 2 . tabule

Lis Ptolomei comprehensa

Harum aut situ : Habitudine : Homines

res : dialin mas Inhijs teneri non est

Instituti nostri

Aphrica.

Altera pars sic dicta a frigoris carentia . Appellat etiam Libia a Libe

rege . Vel ut alijs placet a Libya gi

gante opaphi filij Ioue nati tendit ad austru

ut solinus asserit. vel ab filia

Afro libis Hercules filio p maiorem partem iacet ad septentrionalem

& Inferiorem Torridam

Aphricam ab Europa separat Mare Herculeu seu ~~Gaditanu~~ mediterraneu. quod jux Bethicu. qm nus regnu Granate tenig. & Mauritania, terra Juxta Tabis

Satrapię Aphrice

Mauritania Tingitana — Numidia
Mauritania Cesariensis — Africa minor
Cirene seu Pentapol — Maumarica
Libia 3 interior — Egiptus { mediterranea seu inferior / Thebaica
Libia 8 Aphrice
Ethiopia { Interior seu australior / sub Egipto

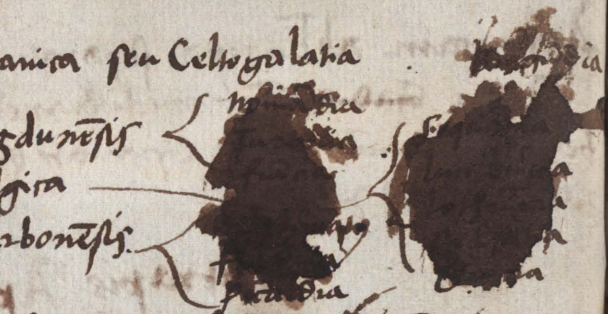
Europa

Tercia pś orbis: sic dicta a filia Agenoris rapta a Jove. ma ñ eam ad Cretam adduxisset. terra Asie opposita a tota nominat. Est aut multu frequens populis. bñ culta. ubiq; feme habitata ad Septentrione extensa Cuius tle sut

Satrapie

Hibernia (~~ram Scotia~~) ~~Scotia Britannica~~
Albio (~~ram Anglia~~
Hispania { Bethica / Lusitania / Tarraconensis } mur [illegible] Gallicia
~~Aquitania seu Celtogalatia~~ ~~Belgica~~ ~~Germania~~ ubiq
Gallia

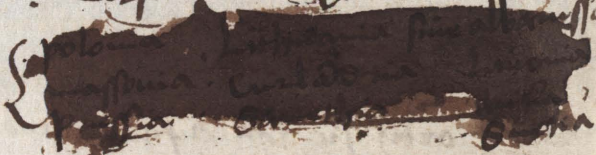
Gallia { Aquitanica seu Celtogalatia
Lugdunensis
Belgica
narbonensis

Germania { [redacted]

Rhetia (cū suevia) Vindelicia . Norico . Panno
nia superior & inferior [redacted] (cū Dal
nia) Illiris . Dal[redacted] Croatia
Italia . Corsica . Sardinia . Sicilia
polis
Sarmatia { [redacted]

Dacia magna . Misia { superior / inferior
Thracia - Chersonesus . Macedonia
Epirus . Achaia . Euboia . Peloponesus
Creta . Pontus omnes sp. 32

ubi Bosna

Postremo

Hor adiçiendū est terra nram Habitata
ab oriente finiri terra incognita · que Oceano
regione ginigit · Ab meridie terra incognita: q
Ethiopie interiori adiacet. Hanc Ptolomeus
Quus in ste et fraga
steneas siluig. Oz dis terra ibi claudā mari
Cui satis consentit Alberig Vesputig. Ab Occa-
su claudi magno Oceano · sic ad septentrione
Scatha incognita · q est ultra Montes Hiphe
reos :

TELOS

Hos

Decembri

1505.
XII.

Distichon

Jupiter optatu dedit almus uiuere finē
Orbis du uastus: sidera: terra: tacent

Hermipol' ciu' egipti. v 6 vor ur. mdst d flio 7 amicis
in Mazij rubro pistro voladtes
Corcal Hba vz q sepetes voladtes remarj rubro
Aurea ciuitas ad mare rubrū. A mazi rubro .7. dietr ad Mōte
sinai. v sepulchrū s. Katherine :: Inde d tz. cadelij
in Campo thelm .p. petras bibtes ad hepa. distat p q dietas a sinaj
ad illū locū pū ad pdr vanies aliud vnecim : ibi flet Marath
q pfia pq ostendit. ss ad dtū pdcm locum
Iudeopolis S ypiani magna ciuis. iudie ad mare. q s. Thomas
ad fidē pdicauit . Helarp ciuis medie iudie
Presbr Io. morat in Ciuitate Edissa (q 6 dno ad milia ad
iulianū. et hūt in latitudie - Palatiū pr. stat in goo. colūnis
.q. dicit ab Edissa ubi 6 s. thomas. intrgt ministrat barrane ad
radices montis Inseula v ad fit mp. q. dietas distat a s. Thoma
ad vnū insulā. fuit pistis /astorij. et subuersa est
Jacobite hereticj sp in tabria et Judia
Nestoriani sp in Tabria et Judia
Nouatiste in Lydia . Grecianj sp apud ptas et Medos
Cuciani (catholici) in assiria
Amethistg lapis in montibus. nemine gignit nisi in arabia
Terra Hebene ciu q curuat

Io. Stij ſſ prologꝰ

Pxertariſſimas diuinę illius Coſmographię Laud
Uiri & auditores Latiſſimi ſilentio potius pret
rire ꝓſtitiſſ quam rempluribus nr̄is ꝓpoſ
multiſq ambagibus ac ꝓ rerum̄is verbis rat
adere obſcuriores. Quis rē̄ ignorat res
ſuapte nā pulcherimas ac venuſtiſſimas adiu
ciis apparatibus non decſōmari plum. & obſc
ri ac penitus obfuſcari. Hec videre licet ne
ꝓ rebus natura conſtantibus. ſed & ꝓ his que ab h
manis proſiſtunt ingeniis. Aurū rerū rubedinē
obſcurare piticiis. & natiuū eius obtenebrature
natus. ingenuę ſtram puelle forma ſuā non
patime ner rugoſam admittit. Genuina ꝓfecto
pulchritudo cito aderet: Illa potiſſimum di
xōē conſulte tante ſue ſublimitatem nutuiſſ
mentis oculis pretemus laudando: ex ipſa pu
Ꝛum ſortiemus quid poſſit: ḡnū valeat: que
gmodi tas
um aut ceat ſtu
bo atteſtatur Geographię ꝓ primis peritiſſim
Eum qui ꝓ huiſmodi rerum̄is notione verſatu
neq adeo rudem eſſe oporteat. neq adeo ꝓfi
ut nō ſphęrā ꝓtueatur: neq illius Circulos
Parallelos Item & id genus alia: Cogit
ego (dum ſuperioribus natalitijs dni feſtiu
libus otiulū (quod rariſſime gtingit) ſuſſurat

poings q illecebra
oris

ſt. Quomodo potiſſimum rem gratam facem & rom ſtudiam ſtudioſis adoleſcentibus: Ex bonas me horas ornatum opinor. Si Mentem eñ venit ptimū rej ar gmetrio gducere Lrario. Sj viam ad Ptolomej tabulas adiaz oſtronomica darem breuiſſima ſtamq; Leminſtulom. Rem aggreſſus. ſingula & ſna dentaria opa hor poſſe efficere. ut hgi renti ſuopte ingenio ſtudioſus quiſq; Ptolomeū euolueret. Meatus plis aduerteret: Tpm varietatiz cōmpharioꝝ: & alia rom plura enodare poſſet. Hūc hō laborem ñrm ſtudioſi auditores docili mente operto Mineruę domicilio leti capeſſit. Neq; aliquis abhorreat opis nrā matriam. ut ſibi ꝑſuadeat hāc ſc no poſſe rape. Quemadmodū plures ꝑſuaſiſſimū ducut. eaꝝ ōe eſſe difficile. longe aliter ſm opinantur ſt. Multu hō deceptus. Quilibet hō Vtgeniis ingenij adoleſcens aſſolmari ꝑt facilime dūtaxat latina lingua ſomatus ſit: Nullū aut opinor huiq; ꝑmibit ſtudij diligentia. Si fauſte ſnepta ad Calcem uſq; ꝑduxerit

Dixi

Reſdpta xpine anno dñi
1506.
1508.
1510.

1 4 0 4

Questiones [illegible] Ethicorum Ad [illegible] suos discipulos

[illegible]

adiectis correctionibz
textus insignis viri
Jacobi Fabri sta-
pulensis

in studio . S. . siburgensi

Spe breuior et aurea

Ethica Io. Eck ad Iacobu
Stãurmillex Augustensem.

Gasti sepissime Mi Iacobe vt aliqs
in Phiam Moralem ex Io. Buri- Io. Burid.
dano pr ethicis qsecto peritissmo exercepem
questiones sepius conquestus de nobilissime il-
lius sparxis defectu / ut quem admodum virtuo- Phis
se in nobis contabescerent & actiones. sic et
axis illa mime ampleteret aut coleret
Scis tu sane Mi Iacobe q pauci vre qdfa-
riut etatis adulescentes. qui sta virtutis durecis
studio. tam seriide ~~cogitans~~ cogitans tam ce-
pide et acride cogitans. vt moralem in-
genuam virtutum sciam adipiscerer. ac
certe quidem. quid /n/ prius et detestabilius
est videre in adulescente qm negligere virtu-
tes ac ampletti viria. quis semium sutudum
ac quietum ibi spreuit queat. vbi non in ps-
viria & ~~ppa~~ seminat. Adulescens /n/ pnx Sapiens /
viam suam qxadiens etiam cum senuerit prouerbij
non recedet ab ea. Proh dolor duo video
pnes iuuenes viga viria Exapulam et stem que pprimis
venerem / que grue norcant / amoq ebetent detestanda sun
ipse rerum eventus demenstrat. Quare dig-
num duxi si tibi (tam iusta petenti) more
gerere Venum hoc volo maneat alta
ne vel insolentior iudicer / si minus tue in me
fidei respondeam / animq tui vegetu
in bonarum artium disciplinis capessendis im-
pedirem

Aristo. tibi
mente repositum. q. Aristoteles Iu. hy
ait Nihil est bonum fine nisi boni simus
Exemplus (q. ad potero) quia deo volen-
te evolueg ad libros Aristotelis β qui Ethi-
corum Libri Intitulant. Ubi primu Con-
clusiones Textuales doctissimi & Phi &
Ja. fabri Theologi Ja. fabri Stapulensis q nullg mo-
ralior aut latinior vna tempestate appel-
lari pt. Deinde adiectis paucissimis ex
por Buridano questionalis ut petis & tu
tope desideras. quare benivolo gratog ani
mo accipe laboris mei monumenta. β No-
uco igitur q. preambulandum & talem

tzum de ~~moralibus~~ virtutibus sit scia
practica vel speculativa

Primus Articulus

Scientia Scriendum primo scientiam accipi dupliciter.
Uno modo large pro habitu conclusionis p dif p
necessarie per demonstrationem acquisito. Hoc
pacto & prudentia quia & sapientia scie dici pote-
runt. Alio modo stricte p habitu conclusionis nec-
essarie Hoc non directius ad practicas aliquas opa-
tionis circumstantias. sic scientia non dicitur scia. Hic
accipiemus largiori vsurpatione

Moralis doctrina Scriendum 2o quod moralis doctrina est du-
plex quedam est positiua. et est que continet
leges obligantes ad aliqua que per se sunt bona

Guilhelm. orkam Juxta Guilhelmi nostri q. xiiii
21 qt. traditionem:

ner mala / nisi qz phibita abeo cuius pn-
rezest . Alia est non positiua qz est que oi
precepto dominans dirigit actus humanos
vel per principia per se nota vel nota per expe-
rientiam vt Oe honesto & faciendum . tali
agat contra dictamē recte rōis & qstia / sup
principia huius doctrine . ¶ Unde scientia
moralis est dicta qz considerat actus po-
testati voluntatis subiectos secundum rale dic-
tamen rōis & alias circumstancias

scia moza

Sciendum 3o scia Practica dicit pt dupliciter
Uno modo ex fine qz intentio Aristotelis 2o metha.
& is finis pt esse assignati vel qui deberet
intendi . vel qui intenditur . & Uno modo
ex obiecto non inquam remotissimo vt quidam
arbitrantur . & primo . qd & ipsa cognitio .
dirigens & habentem ad operandum conformi-
ter recte rationi . Quis aut modus sit pn-
cipalior disceptatio est apud doctos . dr qd Guil-
helmus noster dicty d'ockam . q. xi. plogi .
& Marsilius q. 3. primi. art. 3o.

Practica

Ockam
Marsilius

Sciendum 4o qd quibz rebus mdi distingui
ab alia re q no & ipsa intrinsice seipsa . &
vel suis partibz intrinsecis . & 3z in modo . aut
acquisite pt distingui per aliud . sic scia pra-
tica seipsa distinguitur a speculativa . sicut se-
ipsa quemlz eam ea . preter quorundam

distinctio re
rum

A.z

~~ejusdem~~ ~~judicium~~ judicium. Cato in distinguit ꝛ̃ pe-
tita a speculativa ꝓpsum finem. ꝟ originaliter ꝓ suum ꝓprium obiectum / ꝓinquid
tame / Unde finis scientie moralis qui dꝛ
finis scie moralis ꝓtendi ꝫ est decoratio aīe per operationes
virtuosas. ꝛ ꝓ

Articulus 2 9

Conclusio ꝓma / doctrina moralis ꝓpꝛie po-
sitiua (quēadmodum est iuris consultoꝝ dm̃)
non ℓ scia. ꝓ ꝙ ois / dꝛ ꝓdere exposi-
scientia / onibus euidentiꝝ notis. ꝟ ista nō sit deducitur
ꝟ semp ut plurimū fundat ꝛ suꝝ leges con-
stitutas. sicut liquet audienti disputationes juri-
dicas ꝙ̃ ꝛ̃j

Conclusio 2ª. ſt doctrina moralis non positiua
Orka vide q. xi. pl. P. Q. R. est scientia ut ꝓ ꝙ gtza prudentiam nō diſt-
inguitur. ꝓ ꝙ ꝓdit exprimis oꝝis ꝓmme-
diatis ꝛ̃ ꝙ̃ ℓ scia. tenetur sequentia a dissimili-
one ad dissimile. aūs patet / sic ꝙ̃ quedo
Omne malum est fugiendum / Adulterium
est malum / ꝙ̃ adulterium ℓ fugiendum. a.ꝛ
ℓ ꝓbatū principium per se notum. b.ꝛ admix-
nota ℓ per experientiam. Attestaꝛ hiꝰ
duabꝰ conclusionibus Guilhel. nostꝛ q. xiij
de q. libeti 2 j

Conclusio Tercia scientia moralis est practica. qz scia directiua praxis gsormitez dictamini recte rationis est practica ꝑ illa tñ dirigit. sicut ꝑz ex pressu

Articulus Tercius

Dubitatur. Vtrum Ethica sit moralis scientia ab aliis distincta.

Sciendum q dubiꝯ solutione. q tres sunt pãtes phie, scz Ethica. Economica. et Politica

Morat.

Ethica (qua etia monastica Burid. appellat). Est scia moralis considerans de vnoq̃ hoie sꝯdum quod est felicitabilis. Unde. gsiderat de vno hoie nõ solitarie, ꝑ de vno ꝓ differentez actꝯ adoꝝ. Nam et pfamilias et rex nullig ꝑ est reputationis scz ethica defiriat

. Ethica

Economica est scia gsiderans ꝑ hoiem scz q est in diuerso statu vnius domꝰ vel familie. vt gd pr qd filig qd seruꝰ agere debeat

. Economica

Politica est scia gsiderans hoiem scz q. gd gzadum vel statum. &c. gsiruit ꝓ ciuitate. vt gd deceat principem. qd senatꝰ, qd subditos

. Politica

Sciendum 2° ut mꝰ daret se diuisionẽ) tunc iste ptes ita distinguuntur qz Ethica gsideat de hoie ꝓdenter agente. Sed Economica hoiem

gsiderat pordine ad familiā. et Politica seu ciuilis pordine ad totam gmunitatem. Unde

Ordo perfectionis istarū scientiarū

q ad perfectionem Ystoriā istarū scientiarū Ethica & perfectior qz inquirit qdlt quittitatiue ipsum summum bonū. & inquisitiue. & politica solum suppositiue. Ex quo ad conseruationē ipsius boni humani politica est perfectior: testatur Aristo. in p°

Subtm scie

Sciendum tertio q subtm primi Ethice Est homo vt. inducitur ad omnes indifferentie acceptus & ethica passio est felicitabilis. Consimiliter assignando de aliis

Ad dubium dicit q sic. p qz scie distinguunt penes diuersa gña subtia. Ex qb sp ordo scie patet rc 2° et 3° notabili

Primus Libere

Text.

Omnis ars / omnisq doctrina atq actus itidem et electio: bonum qddam appetere videntur

Libri diuisio

Iste est liber ethicorū in quo aristoteles determinat de hoc q liber indifferentie acceptō scz quod est felicitabilis. Et diuiditur in decem libros partiales

Actus

In primo determinatū de felicitate in q gsistat
In 2° d virtute in gnē & de virtute morali & intellectuali
In 3°. de voluntario & inuoluntario. rc in gsul-

tatione

In 4to d' virtutibus moralibus specialiter

In 5to d' iustitia et equitate

In 6to Alij hic non habebunt

Primus primi distinxerim capitula. Primu caput / quinq; conclusionibus partitu est. ostendit esse ultimu finem.

Prima conclusio. Oia bona bonu appetut nam oiis ars / oiis doctrina / oiis actus / idem videntur. appetut iod omnia bonum. Quo fit vt veteres bene bonum ipsum diffinierint bonu est quod oia appetut: idipsum esse quod oia appetunt. Bonu

Secunda conclusio Quedam interse finiu diuersitas reperitur. Nam finium quidam est operatio. vt artis citharizandi finis: operatio est / fidium stridor pulsatio / et quidd opus ipsum. vt domificationis finis est ipsa domus: quidam non operatio sed opus est. finium igitur interse quedam diuersitas / varietas / differentiaq; est. 2 Finiu diuersitas

Tertia conclusio Quorum opera sunt fines: opera ipsa ipsis operationibus prestant pstabiliora q; sunt. Nam quorum opera sut fines: operationes ipse ipsorum operum gra sustipiunt: sut igitur talia opa ipsis operationibus pstabiliora. finis em hijs que in ipsum ordinantur: prestabilior est. 3 Operationu et operatio comparatio

finis

Quarta conclusio Multarum sciẽciarum et artium nulli sunt existũt. nam medicine finis sanitas est / et reliquarum sciarum finis aliis alius est. sic artis nauifactiue / finis / est ipsa nauis / et artis militaris victoria

pluriũ artiũ vnus finis

Quinta conclusio Quando varie artes sub vna architectonica / precipuaq; arte gimetur: ipsius architectonice finis: finibus aliarum artiũ principalior est. Vt artes quam hec frenorum fabrilis est / hec ephippiorum / hec fabrorum sub arte gimetue equestri / et ars equestris / oiaq; sua opa sub arte militari vt sub architectonica principaq; gimetur. finis igitur artis equestris prestabilior est finibus aliarum artiũ subdita gimetarum. et finis artis equestris & principalior finibus aliaꝝ artiũ p̃ sub ea enumeratarum

Et in hoc / vt multum erudite & docte infert / aroby stapulensis / vir in oi gne sciẽciarum peritissimus / Ars imitatur nam. vt minus perfecte artes perfectiorum sunt ars.

Ephippie sunt selle quibus equis insidetur. falere sunt vniuerse equi instructure & ornamenta

V. bonum sit quod oia appetunt

bonum

Appetibile

Appetens

Sciendum primo q duplex est bonum scz bonum q sui gra & natura appetibile non est appetibile et dicitur bonum propter aliud. Aliud est bonum

quod sui ipsius et nullius alterius gra ꝑ
ordinate est appetibile. et. d. summum bonū
dicitur. et plerig volunt / questionem / de illo
summo bono intelligi. Et Ad id certe quidem ad impbatio
rem. sed ad intentionem aristotelis minime datur
opinor. qꝝ phs determinat ꝑ 2o Magno-
rū moraliū voluptatem esse bonū. qꝝ tā
omnia appetant. verū nūq est voluptatem
summum bonū dici nō posse apud aristo-
telem / qui bona ois ꝑdicatū explicat sub ratione
indiuisibilitatis appetibilitatis

Sciendū 2o ꝙ ꝙ phs in libro questionū pro-
posita. est scientifica. quare contingit quo-
rundam logicorū minime subiecta. hinc est
quod ad particularia aut singularia descen-
dere est et superfluum et penig inutile. ꝑ 2o
sit 2o boni statim inueniet. Unde ad
mentem phi veniamus triplicia ꝑmagni- Triplicia bo
nemur bona. qm aliqua immediate a deo effluu-
unt / et hꝰ bona sunt / perfectus em est
autor deus. Alia vero sunt a nā yl hꝰ
deo rapiūt assistaꝫ. Postremo sunt aliqua q
ab humana mente efficiūtꝫ sed quēadmodū
artes sunt et scie. Hoc voluit in fallor
phs dū ait ꝓmo huius. bonū dicitur e quor- Aristo. Argu
libet cuiꝫ. sic stagꝫ tenet Philosophi argū- mentatio

Arts. Practica Elicitus Actus appetitus
Doctrina. Speculat Actus Exercitio

mentu. a minori ad maig. si ars electio
bonum appetere videntur. go a fortiori alia
et sic oia bonu appetunt. Unde particula
ria bona tria sibi usurpant in ordine ad
primum sz assimilationem / appetitum / et in
clinationem. hr latius in Buridano offedes

Tendere in deu

Driendum tertio / q per modum nut dictum
inuestigandus est modo usitatus q dicitur
oia tendere in deum. hoc enim non fit for
maliter ipm adipiscendo. sed secundum
analogiam / qe laborant pro tanto perfecti
onis acquisitione. et illam sic adeptam
conseruare / et in ho summo bono assimilari

diuntur 7

&c tendendo in illam perfectione 7 dicitur
tendere in deum per assimilationem. Vi
nam homes pro sorte diuinitatis sibi concessa
deum studeret imitari: atq agnoscere (vt ber
hardus ait) qm sues deo essent vel dissimi
les

Appetitus

Driendum quarto appetitum hic / non solum
intellectiua aut qd animali capi appetitiua
sed et prenaturali / qm uis alij non inele
ganter aut Aristotilem hic solum locutum
fuisse de bono hominis. q illud minus offirit.
prius de generali quodam sermone de bono loqui

dem vero de hoc bono inspecali. Appeti-
tum aut naleꝫ non aliud esse quam appe-
tens ipsum Guilhelmꝰ nr (cui in Phia
doctissꝰ ing) in phisicis sumulis attestatur
.is autem duplex compexitur scz compla-
centie qui respectu habiti est. alter carentie
qui & est respectu non habiti

Conclusio prima bonum est quod
oia appetut. sua q̃ratio boni est ratio ap-
petibilis. ista conclusio sufficienter ꝯ dedu-
citur in textu. Si aut malum fug appe
titur / hoc non nisi rõe boni annexi fit
quod exsequentib⁹ facile intelligeꝫ. Nec hijs
obstat / que Guilhelmus ockam in 3º sen-
tenciaꝝ. q. xiij. asserit / dictatum malum
a rõe ipsam voluntatem posse velle. non
tñ video quomodo possit. nisi aliquid boni
ibi considerati ꝯ connexi gratia

Caput secundum de fine
ultimo cuius consideratio nis sit

§ 1. Igitur quispiam rerum agendarum est finis. Quinq conclusionib⁹ absolue

textus

Unus finis agibilium. Prima Rerum agendarum unus est finis/ qui agibilium summum est bonum. nam si vllus est rerum agendarum finis que propter ipsum & reliqua agibilium oia propter eudem velimus/ is profecto summum bonum est. atqui rerum agendarum talis vnus finis est. alioqui si inter agibilia semper alterius experemur gratia actus ille. hic processus in infinitum ibit. et nostre appetitus nalis irritus vanusq3 habebitur. id aut esse non potest. na nichil in natura frustra/ vanum/ otiosumq3 fit vnquam

Hic nota (vt Ja. Stapulensis dicit) Aristotilem hic intendere finem vltimum finem vite actiue/ quare ait in conclusione rerum agendarum. in decimo aut huius finem considerat vite contemplatiue. nos in philosophandi est aristotelicus semper ex sensibilibus nos ad diuina traducere

Cognitio summi boni multum prodest Secunda conclusio Plurimum ad vitam nostram conducit/ huius summi boni cognitio Nam sagittarij signum prefixum videntes/ facilius dirigunt tela/ & cetig. / Corrolarium

Quod cum ita sit/ cuius minuenda est animadvertendum/ id comprehendere/ et cuius facultatis sit aut scientie agnoscendum

1 Tertia conclusio/ Id summum agibilium bonum optimusq; finis: civilis facultatis esse videtur qz ipsa maxime presidet et dignatur et omnium est architectonica. Vt pote que cetera in civitatibus instituat ut que disciplinae sequendae/ quid 2 discere oporteat et quantum. Preterea facultates artium honoratissimas sub se continet/ et quae illis utiles sunt. nam perfectio cuiusq; finis/ alicuius finis facultatis inter haberi/ sub se facultates rei militaris. et oratoriam. que honoratissime sunt. et domesticam/ et reliquas cetera artium disciplinas/ 3 quibus utitur Tertio qz est magis diuinum bonum summeq; emulandum quidem. quia enim est unius hominis bonum/ et communitatis bonum Attamen gentium comparare bonum et comparatum conservare perfectius est. et diuinius quam soli. Et est amabile unius boni. magis autem et diuinius est. si genti ciuitatibusque sit acquisitum/ parentum que conservatum

Hinc est illa auctoris. Bonum quanto communius tanto diuinius

Cuius facultatis est summum bonum cognitum

Cuius scie sit considerare summum bonum humanum supra dictum. q. j. in dubio. nam et ethica & politica id considerant. & politica altius

V. Omnes actus humani ordinentur ad
vnum vltimum finem

Sciendum primo vltimu finem id esse quod fi-
naliter appetitur q̃ habito et adepto appetitus
eius quiescet. Et omnes morales astruut hoc
esse vltimu finem. sed an vnus sit aut diuer-
sus varie sunt opiniones. Prima est ois
actus humanos ordinatos esse tendere in vnu
finem vnu vltimu. et hec quidem assertio
vera est de fine quem aristoteles indagauit
in istis primis libris. sicut in textu tenigimus
solum vite actiue inquirit finem. Sed
absolute loquendo q̃ ad finem vltimu ingre
huic opi. no omnino assentior

Sciendum 2o. aliam esse sententia huic
contrariam. q omnes actus seu mali seu boni
ad vnu ordinentur finem vltimu. Sed hi
rursus bipartiti sunt Primi aiut non
esse eudem finē nisi secundum ꝓportionem opi-
nionis q̃ quibz opinat id. q sibi ꝓposuit esse
vltimu et optimu. Secundi dicunt ois actus
humanos in vnu finale bonu tendere se-
cundum aliqd bonitatis q̃ nisi hui. q̃ nullus
actus est tam malus qui aliqd bonitatis habeat
iuxta Dui Augustini sententia sicut de-
duxit magister in 2o sen. dis. xxxv.

et virtuosos

Sciendum tercio q̄ ois actus humanus
reducitur ad vnū vltimū finem ꝙ h̄o
vel mediate vel immediate directe
1 vel indirecte. Primo immediate vt acty
amādi deum ꝙ ḡsūs qui formaliter re-
2 dūt in vltimū finem. 2o mediate sūt acty
ordinati adpriores qui no formaliter ten-
dūt in ipsum deum. sicut est actibus mecha-
nicis / q̄ vnus parat sibi et alteri necessa-
ria vite. vt possint p̄h̄o deū postea honorare
3 3io indirecte qui no tendūt in deū nec for-
maliter nec admīmlatē. ꝛ prelonginqua
assimilatiꝛ. Et igit q̄ plus hūt dissimilitudinis
q̄m similitudinis vicios sunt / q̄m ille actus
apparet huic vel vtilis vt delectabilis aut
pulcer simt. Crapule arty / modo ꝓlixi. ꝛ
pulcrima ꝙ delectabilissima : Hinc est
id dictum quo aiūt rusticos orare quod
laborant. Ille nempe actus laborem (nisi aliud vi-
cium vomitetur) mediate duxit in felicita-
tem. ꝙ est meritorius

Conclusio Omnes actus hūmani ordi-
nantur in deum vnū vltimū finem / ad
mentem tercij notabilis. ꝓbatur nam per
quemlibet actum p̄ si est vnosus tendit in
vnū finem et bonū totale. si est vicios tun
tendit in quoddam bonum partiale vel
cuius assimilat̄ ꝓti bono totali

de

deum

1 sic aut ei sm
est

E

B 1

Annexum

Hoc modo tm non ē limitandus ſtei-
qm ſolum agit d' fine vltimo vite actiue
quem quod mortales ſndipiſci poſſumus

Caput Textium de modo
prędendi ꝫ ſdoneo auditore
Textus aūd ſatis ſi declārit̄ prędm
atq; ſubiecta māteria poſtulat. Tex-
tus tres ḡinet ſn ſe concluſiones

Prima. ſn hac tradenda diſciplina non paſ-
ſim exacta demonſtratiuaq; rectitudo expetenda
eſt. Nam quemadmodum ſn mechanicis
no ommino ſimilibꝫ rōnibꝫ rectitudo quęren-
da eſt vt in diſciplinis quęrendis: ꝫ in eis
ipſis veritatem indagare ſatis eſt. ḡm
tm rōnā poſtulat materiaq; ipſa requirit
Secūdo Plerasq; honeſta et juſta tantū dif-
ferentiam hnt, vt legi ſm et nō nā conſta-
re videantur. itidem et ipſa bona videā-
tur quendam exercere habere, quia com-
pluribus exipſis accidunt detrimenta. ſom
em mihi obduitias, mihiq; ob fortitudinem
periere. ḡre groſſo modo et figura q̄dam
op oſtendendum eſt verū, et exijs que ut

pluriꝫ sunt similia concludere. Est em
exuditj exactum ipsum catenꝰ inde
docendi ꝗt exigere: quatenus eius natura
ꝛ admittit. Tertio iudicium est mathetis
probare suadentem / et ab oratore demo-
strationes exigere. Simile est et hic
quod Comentatore
eiusdem doc
tium. hic
Tertia conclusio iuuenis non est huius disci-
pline consentaneus / idoneusq; auditor. Nam
bonus quisq; bene iudicat ea quę cognoscit. et
ipsorum bonus est iudex. at iuuenis rudis
est et inexuditj actiui. Et quibus tamen
diꝫ ratio / sermoq; habetur. Secundo
ꝙ cum iuuenis perturbationes sequat / si-
ne utilitate audiet. ꝙ finis huius scientie
ꝫ non cognitio est sed actio. Et nihil hic
referet an etate iuuenis sit / an moribus
iuueni similis. neq; ob tempus iuuenis dicim
sed ꝙ quis fuit vt iuuenis et perse-
quitur singula ꝛi perturbationi ꝫ. His igitur
inutilis erit huius discipline cognitio. sicut
incontinentibus sana consilia
Tertia conclusio Qui suas cupiditates ra-
oni subiiciut apti sunt huius discipline
auditores. Nam illis magnam affert
commoditatem. De auditore igitur / et quo
nam ꝫ modo prędendum sit. et quid iuuenis
mus dictum est

Moralis scientia proficua sit iuue
nibus & passionum secutoribus

Sciendum primo quod illa conclusio maxima quod
Aristo. in textu ponit / hic demonstrationem
mathematicam non fore expetendam. et
etiam ad alias posse scientias extendi. sicut
ait .2o metha. Archibologia mathema
tica non in oibus est expetenda. Sta etiã
Sciendum in omnibus scientijs p̃ mam
subiectam / sunt intelligenda. quare
verba / de rebus sua dicta interpretet / neq; naliis
phs de rebꝰ agat in sua / philosophia
Sciendum 2o Triplices esse adulescentes
Primi sunt omnino deprauati. semper pas
siombꝰ & perturbationibus obsequentes. &
hij sunt discoli. Passiones dico. amorem
odium. iram. cupiditates et similia. Que
tñ nil sunt preter actus Teste Guilhel
mo nostro .3o sen. q. xi. Secundi sunt rec
tum hntes vois iudicium. p̃ bellum rum
passionibus sufferre non possunt. licet fach
eos postea pemittat. & hij diuturne pmoti
nentes. Postremi sunt fidem habentes
bene agendi rectitudinem voluntatem atq; huic
obtemperantes & tales studiosi sunt. aut
virtuosi. quaꝝ Texan. Philelfus / nemi
septimo epistolarum libro mortalium hoꝝ no voluerit conuenire

Scriendum 2° como judicandum est de etate p̄fectis. quemadmodum de juuenibus. At m̄lto facilius consulendū est femibus juuenibus. qui teneris annis flecti potezūt et assuefi ad studia. Nam non parum ymo totum refert bene vel male juuene assuefieri. Hor Seneca moralissimus p̄ libro 2° de ira astruit. dicēs Educ̄ filiozū maxima diligencia plurima p̄futurā desiderat fuisse est enī teneros animos comp̄one. ꝑ diffinle sinduct vitia q̄ nobisū recurrunt Hinc ouidius ait. Ars fit vbi a teneris rezimen rondistitue annis. Adrem fuit Licurgi Lacedomoniozū exemplū. q̄ geminos catulos sustipiens, vnū venationis fecit studiosum ⁊ altrū vero desidiē. Postea cū Lacedomonij in vnū conuenissent. addux canes cū olla q̄ lepore. alter leporem p̄secuty. alter in ollam magno ezcupit impetu. Cont Lucio Prima Juuenes non sunt aut diteres idonei huius stie ad habendā drēa naturam ꝑ euidentiam. ꝑ credulitatem debito cū addi hibito regimine. patet istud ex dictis p̄ textū et q. p̄ tēs totis viribus imbuendi sunt moribꝫ ab juuentute. q̄m adulescencia ad malū p̄na est. sic ꝑ ꝑ st historia sacra nos monet Gen. octauo de ꝑsu q̄ cogitacione. de juuentute q̄d instituenda q̄ p̄sertim stholastica vir eleganti ssimus virū q̄ sulito Ja. Vuimphelingū in Adolescentia sua ⁊ q̄ obiter sed docte de hac re disserit

7 juxta Aristo. huius

1 legislatoris

Illo ostendit quid faceret factio. q̄ ad aristo.

B.3

Conclu.o 2.a Sic dispositi non sunt auditores aptis ad huius scie finem ꝙsequendum. ꝑ bene ad cognoscendū. Per finem hic operationes intellige virtutes, quod is moralis scie est finis. Primum declarat ꝙ aqua sublum effinditur deteriores. & mali indurati, Cui quos clamat ps. Nolite obdurare corda vestra. Secundum patet ꝙ cognoscens actus suos plompendi a bonis viris. & sic ꝓpter intelligent fiditatem actuū & sic seipos randem nosset. Cuius aut sui noticia ꝺducat diuū Bernhardus consulit in libro de bona conscientia. Unde & Helimadus scribit in templo appollinis tale oraculum datū fuisse Gnoti Noste teipm

Conclusio 3.a Ingrimentes & continentes sdomi sunt auditores hic scie. qm ꝑ hanc dirigentur & docebuntur quo pacto passiones refrenent et anim virtutibus prefirmat. egregia est ꝑfecto victoria seipsum vincere & quod Mantuanus voluit hic Carmic

Audacter dixisse alios; victoria maior
Est animi fluctus composuisse suj
Fortior est qui se qm ꝙ qui fortissima urbis
Menia: mer virtus altius ire potest

Hinc est sacerdotem non debere dimittē, qui non seminet diuinū esto ꝙ videat nihil profitere hominē

Capitulum quartū de summi
bonī opinionibus

Ut autem repetentes diligenter totius
illius capitis tribus conclusionibus expedi-
et et appendix

Prima conclusio Expedit cognoscere quid
id supremum bonum sit ad quod hec moralis
facultas nos intendit perducere. Nam ad eius
cognitio atq; electio bonū quodam apprime videntur. ergo et hec aliquod bonū affectat

2a conclusio De summo bono veteres in
aliquo consentiunt / dissentiunt q; in aliquo. Omnes fere in hoc sentiūt quod summū bonū humanū
vocetur felicitas. et bn vivere. bene agere felicem esse. verum atq; idem esse. At vero dissentiūt / quenam res ea sit felicitas. de hijs
opinionibus latius hac faciemus in .q.

Conclusio Tertia Rectis que a principijs proficiscuntur alie sunt ab ijs. i que pergunt ad
principia Nam recte in hoc Plato dubitabat
utrū a principijs / an ad principia sit ipsa via
ut in stadio / ad calcem ex hijsse qui premia ponunt / an contra. Sed huic petitioni facile
respondetur / qm a notioribus q; discendum est.
notiora vero bifarie dicuntur. nam q dam
sunt nobis notiora / alia simpliciter. nobis igit
ex hijs intelligendum est / q nobis sunt notiora. Hoc quo verum sit in primo Phisicorum
docto. Ubi Marsilius bene hoc examinat. Et
aut hic dicit intelligendum est de demonstratione qx est

Corrolariū Quo fit vt bene moribus edu-
catum esse oporteat eum/ qui in hac disciplina
de honestate/iustitia/ omniq; morali virtutis
uatione sufficiente est auditurus. Nam prin-
cipia ex se/ no per alia cognita esse debent/ et
cui hoc satis constat/ non queret nr principia
pia vera sint. atqui bene moribus edoctus
est. aut iam huius doctrine principia tenet/
aut facile a recte ppe docente percipiet. Qui
aut neq; principia ipsa habet/ neq; facile a dis-
serente accipiat audiat + tresiodum
Optimus ille quidem est: existat qui omnia nouit
Perceptis que post et semp sunt meliora
Is vicissim bonus est paret qui recta monenti
At qui existit nec ipse nec cuiq; nec porrigit aures
Vt bona percipiat: demens et inutilis ille est

Nota

Non distessit hic discipulus a magistro
suo Platone Nam ut scribit clarissimus
et doctissimus vir Nicholaus de Cusa
Card. in tractatu de beryllo. Plato illos
docebat dispositos ad studiū. qui tanta cupiunt
audiatate imbui. q; sibi ponds moriendum es-
se putent/ q; carendum patria. Deinde qui
a vicijs et deliciis abstinent corporalibus
atq; ingenij hmt aptitudine. Addit Card.
q; cum h' sit fidelis et deo devotus/ a q; illu-
minari exoptat obtineat pribus. Mirum pho
ille q; studio adipiscendo tm suasit/ q; ecclie
nr christiani sanguine christi et salu-
ta eterna facere negligimus

U felicitas ſnbonis conſiſtat extrnis

Sriendum pmo tria eſſe bonorum gña
ſtz extrna que minima ſunt / corporis que me-
dia ſrenſenda ſunt / et aiæ q maxima ⁊ pſ-
tantiſſima ſemꝑ fuere ⁊ ſunt . pma fortu-
ne ſunt vt diuicie honores. Alia nature vt
vitalitas ſenſus. Postrema optima ſuꝑ abno-
ꝓ ſibiipſi parando. vt ſut vtutes dꝑ quibus
augustinꝰ ait vtutibus nemo male vtitur
ꝙ libello dꝑ li. ar. c. xxvij Fuerut aut alig
Philosophi q nullꝫ vtutis' offinium. nullam feli-
citatem ꝓfitebantur vt Aristo Pirrho et exilig
Testis ⁊ Tullius eloquencie ⁊ pater ſmo offitiorꝫ libro
ꝓ iamprudem illorum explosa ⁊ ſna

Sriendum 2° varias fuiſſe opiniones de feli-
citate quo ad bona fortune. Prima ⁊ diuenti-
u diuicias ſummu bonꝫ eſſe vt Lidius Crœsus ⁊ aſſeruit
et ores auari. Sed qd ⁊ vel vietuti vt optimis
diſciplinis magꝫ contrariu (vt Philolfus ait
4° ethicorum libro) ꝙm diuitiarum opum ⁊ mag-
nitudo. Curiant' em non tam augendi libidi- ⁊ nummoſi
ne ꝙm amittendi metu vt Cicero in Para-
doxis aſſerit. Et° Socrates phꝰ oculatiſſimꝰ diui-
cias renuit. Unde ꝓuerbium eſt. Aut Grœcꝰ
malus ⁊ aut deus ipſe iniquꝰ. Secunda
opinio ⁊ illorum qui ponebant honores aut glo
riam ſummu eſſe bonum. Ut Licophron / ⁊
barbarorum ac romanorum imperatores plurimꝫ

Veluti Alexandri magni rex insaciabile/qui
rum Anaxagore andre (phi qui ipsius et Plato-
ni & Aristotili oculos aperuit Ut Card. cu-
sanus restitue)audiuisset opinionem. aduc
plures esse mudos. ingemuit adulescens. excla-
mans. Heu nec dnum aduc deuiij. Tertia
erat opi Tertia erat opinio huic ffinis que
potentiam alijs omnibq ipposuit. Sicuti damocles
qui Dionisiu felicissimu dicebat/& statim mu-
tauit consiliu. sic Constantipolitan ille rex
salutus & Terrenu deum esse dixit. Sed qt
incomoda in potentatibq sit passim histore t-
dunt et sumitte pulcherrima endeat bene-
uenutq & Ueimphelingus nr in rezu ger-
manicaru Epithomate. t hinc illa venere
puerbia. Nec & huc nros inde que mih
nimen. & alterd. in regno meus alius odiu
posita sunt
Quarta opi. fuit eoru q rusticie rei simplici-
tatem sumu bonu opinati sunt. Quemadmo-
dum Aglaon/qui in angustissimo angulo iudi-
icabat/et expdio sibi annuu comparauit victu
sic romanii nemine laudabat qm rusticu aut
victorem. Unde hc nomina inde derivata cre-
duntur. Ut Ciceronis. fabij. Pisones Lentuli
Cuj astipulatur Tullius pmo offi. qui sin-
gulas artes enumerans subdit. Omn aut rez
exquibq aliqd acquiri. nil est agricultura
melius/nit uberig/nit dulcig/nit libero homi-
ne dignius + andas aliam pagina. & seq
Quinta opi.

Quinta conclusio. Humanum agendarum rectum bonum. haud quaq; inducijs collocandum est. nam diuitie ob aliud sunt. Unde minus bonum sunt quam prudentia / q etiam propter se expetuntur. quo mihi censende sunt felicitas

V. Felicitas consistat in voluptatibus seu in aliis bonis corporis

Sciendum primo q plures opinati sunt felicitate consistere in bonis corporis. sed multipliciter

Primi posuerunt voluptate corporea / q tales fuere Epicurg Aristippus Philoxenus qui sibi guttur quia a diis precabatur. ut saporis diutius esset sensitiuus. Verum Philelfus Epicureum temperatum fuisse asserit / atq eum de ratione illerebris sensisse. q animi voluptate. Cui consentit id Mantuani de patientia sic inquit eum oleribus ac casteo usum sed laute vivere restituerat Alij sanitatem magnificauit ut q aduersa laborant valitudine. Tertij Pulchritudinem. quemadmodum molles feminee more se ornantes. Quarti fortitudine corporis felicitatem estimant. ut Milo crothoniesis (de q. c. 6. 21 huius) Hercules et Quinti ponebat vivacitatem sensuum

Sciendum 2o q voluptas corporalis Est delectatio sensus ex coniunctione obiecti querentis ad ipsum vel saltem sic apparentis. Cum voluptatem

aut raxeris seu Tactus Pulcherrima habes
apud doctissimum virum Robertum Holkot
Lectione viresima 2ª sup libros sapie. vide
in quibus ponit ed noctua ff qz est effeminatia
et vigoris potentie militaris. accumulanda doloris
& displicentie singularis. offuscatiua decoris
& sapientie salutaris

Conclusio bona corpis summa existimanda
sut minime. Nam nobis gia sut ad beluis.
qz seneca in epistis onit / dnis / si fortis & homo
et leo / si formosus: et pauo. si magnus: et elephas
si velox: et equi. hz vorem / z quito clariore hnt
ranes: auditore aquile. grauiore thauri. dulciore
lusciniq. Preterea oratiosem dom pecudi
vid puer. xxxi fallax egra & vana est pulchri-
tudo. Et ibidem infirmis. grauis sobria facit
animu &c. xxxi

Dubium. An virtus sit summa felicitas

Sciendu pmo (sicut sup tactum) & dubiu &
de felicitate vite actiue. Etiam hoc & dubitatio
de bono iste aggregatie supto / q modo differt
Boetij dicens Beatitudo & status omniu bono-
ru aggregatione perfectus. & capitur pro eli-
gibilissimo qz inter cetera hoi pt querire in
vita actiua

Sciendum 2o. qz opatio virtutis vt sic non pt
esse mala: si eligatur quemadmodu virtz
circumstancijs dictat eam esse debere / sed certis circumstancijs. ✠

verte folium

Quinta opi. est credentiū nobilitatem esse sanū cōm. ꝫ cōm istū timorem Sabinus clamitat octaua satira

Conclusio Neq; diuitijs aut honorib⁹ aut alijs bonis extremis felicitas consistit Nam felicitas est ꝑfectum bonum. et ꝑfecti ens. ꝫ hꝰ extrema sunt. Ut satis claret ex Biantis dicto. qui cū fugiendū fugiens nichil sibi potens. ab alijs accusatus ait. Omia mea mecū sūt / bona extrema nō putat sua numerans. quēadmodū Tullius recitat

Capitulum quintum de voluptate / honore & diuitijs

ed nos eo redeamus ꝛc / Textus quinq; conclusionibus patitus est

Prima Qui felicitatem ꝑ voluptate collocant: non sine rei alicuius apparentia loquuntur. qm nihil prestantiꝰ sit inuenire in modo viuendi assumat. & maxie vulgus Cum ꝛc / tres fuere opiniones magis preclarę secundū triplicem vitam ꝫ vulgare / q̄ voluptatem elegit. Ciuilem / que honores antefert Contemplatiuā / q̄ diuitias maxime facit

Secunda conclusio. Huiusmodi felicitas voluptas minime felicitas putanda est. qr hꝰ di vita maxime seruilis est. & vite perorid similima. sumūt aut rationem ab hijs qui prestantiores sūt ceteris dignitate. ac Proinde ut Sardanapalus viuit

Sardanapalus iste vltimus assyriorum rex · cum
voluptate fedissimi fuit · qd cuius rei p-
bauit · De cuius vita Iustinus historicus qsu-
lito · placet tñ eius epitha epitaphium
q̄ in vita celebrauit annotare
Cum te mortalem nouis pntibus exple
Deliciis animū / post mortem nulla voluptas
Namq ego sum puluis qui nuper tanta tenebā
Hec habeo que edi : queq̄ exaturata libido
Hausit / at illa manent

Documentū suum
Ede bibe ludas · post mortem nulla voluptas
Hoc sapiens vite mortalibus est documentum
Cui respondet Horatius
Lusisti satis / edisti satis / atq̄ bibisti
Tempus abire tibi est ·

Tertia conclusio Honor (quem elegantiores
viri / et moderandis rebus accommodatiores
ciuilis / ciuilis vite finem pstituit) minime
felicitas est · Nam honor in iis potius est q̄
afficiunt : ꝑm in iis qui afficiuntur honoribus
· summū vero bonum est proprium et q̄d facile
auferri nequit · Preterea q̄ honorati
cupiunt / vt boni videant · q̄ virtutem ma-
iorem efficiunt faciunt honores

Quarta conclusio · Virtus felicitas non est · nā
inferio est virtute felicitate · p̄ · Licet est nempe
hntem virtutem / non agere per vitam secun-
dum eam q̄ dormire · et cum in maximis po-
ni aduersitatibus fortune · sed talem nemo fe-
licem dixerit

vexit duo folia X/5 Quinta conclu

Unde de dubio due sunt opiniones Prima est ipsius senece & Tulij qui in Paradoxis eam tenentes prefert bonis. Alia est opinio aristotelis q̄ opatiua virtutis p̄ sit summum bonum q̄nuis enim alia virtus sit agens principale instrumentale opationis & poetiale. no tñ oportet esse non tñ oportet eam esse nobiliorem actu

tenentes ptem motiuam

44

Respondetur ad dubium Virtus consistit effentiue & originaliter in virtute & completiue in operationibus. Prima patet q̄ virtus una in ipsa aliquid elicit operationem virtuosam. Secunda patet q̄ actus magis attingit obiectum q̄m virtus. sicut habitus sicut est virtus & ppter actus ad quos mouetur. no finis est nobilior his que sunt ad finem. p̄ hoc

Sextum capitulum de bono vti Platonico

Restat aut fortasse ut Textus iste tribus conclusionibus enodabitur

Prima Conclusio. Questio de felicitate contemplatiua q̄m in vti bono collocant et ideo que superest absoluenda: nobis peracerdua est, atq̄ difficilis. nam nobis amici sunt qui ideas introduxerunt. & forte melius videbitur pro veritate illas recellere. Nam cum ambo sint amici. sanctum est in honore veritatem

preferre

Secunda conclusio. felicitas/que rezu agendarum finis est haud q̃mq̃ in idea constituenda est. nam non ponebant ideas in ijs in quibus est prius et posterius: ideirca nullum non faciebat ideam. ℔ bonu tt̃ sumit secundum prius et posterius dicitur. Nam insta et q̃li ens insta aliud prior est nã arguit 2o nam bonu tot modis dicitur q̃t modis ens dicitur ens. nullo in sta dd bonum vt virtus mens et deus/ et in q̃li vt virtus et ijs. Sed istud bonu non locabat in oibus sed in uno tantu vtpote reterea non erunt bona. Preterea sicut bona oia vnam hrent ideam. sic pariter vnum sciam 4 Quarto Mizum qd Platonici volunt dicẽ vnum q̃dq; est homo et homo. nullum bonum vtpote videtur esse preter particularia 5. sicut nec communis homo. Quinto q̃ perpetuitas non facit ipsum magis bonum sicut Platonici asserut. Plabilius tm de hac re Pythagoras asserit vnum in bonorum sexies ponens atq; bonum ipsum nil aliud esse q̃m vnum. Sexto. q̃ non valet valet Platonicorum refugium quo dicunt se non de omni bono intendere. ℔ superiores nõs de omni bono contendut. q̃m bona alia sunt propter se/ alia sunt propter alia sicut utilia. Num idea non est propter bonorum propter se

qz bonestis bona aliqua que ppter se appetuntur sui singularia / quę illorum non erit idea / cum tue ppter ideam expetentur. Septimo roboratur conclusio. nam si tale esset bonum separatum / tue ab hominibus neq3 agi / nec possidezi posset / quę frustra ponetur

Tertia conclusio / dei cognitio prepexam conducit ad agendorum bona cognitio consequenda. nam oes sic bonu3 q̃ddam affectant. sed non separatum. quod si id expetentes frustra esset nam q̃d pp artificis tam nobile sue artis presidium negligerent. qz non apparet quomodo medicus aut faberetis ꝛc idea fieret perfectior

Utrum sit amicicia preferenda. esse quod dissentiant

Sciendum primo q sicut triplex est bonu3. sz utile / delectabile / et honestum / sic triplex est amicicia. Prima aut & 2a possut esse inter malos / si non sint iuncte tertie / prave sunt Tertia vero vera est atq3 studiosi. q̃lem habuisse dicuntur / Damon et Pythias. Quorum cu vnus morti addictus foret a Dionisio siracusano xpiste fauorem petijt vt suis valediceret. Constituto atq3 altera se vadem pignus constituit. Constituta aut hora hic redieus amicum liberu

reddidit. Eo facto/ admiratus dionisius hoim fidem supplicium remisit. et utraq; libertate donauit

Sciendum 2° q amicitia ppt honestu non est nisi inter bonos. ideo nullus amicorum (q bonus) ~~fuerit~~ sibi falsum sustinere vellet aut falso sustinenti consentire. imo si aliquis amicus minus erudite aut mg laete sentiret de aliqua re/ et in tantu sibi placeret: vt ad eius reprobationem offendatur. tuc dr reuocari ad veri iudicium/ quantum ipse patitur. quod si fieri nequit amicitia dissoluatur

Conclusio. Veritas amicitie est preferenda alt diuersimode minime consentiant. pbatur quia bona mala non sunt eligenda vt eueniat bonu. Adiecto hoc q amicitia honesta sine veritate stare nequit. sed deperditur. si veritas non custodiatur

Capitulum septimum in quo actus felicitas consistat inquirit. et istius eius definitione ad quam diuisam prepis

Hic reuertens redeamus ad id q querebamus

Textus iste vna. ppt. q. bono correlatiuo nomen rondelis/ombus. vna diffinitione et quinq; prepis continetur

Questio est ista. Cum in omni arte et fa

cultate alius sit finis vt alius pn medicina &
alius pnre militarj. qd igit in oñq̃ caeñ pipu
u est bonum. none id cui q̃d rerum agunture
vt pn medicina sanitas: pnre militarj victoria: et
in alia alius & finis &c pn omni actu atq̃ electio
ne gratia cuius alia fiunt est finis
Corrolariu quare si oim rerum agendarum unus sit
finis/ is erit rerum agendarum bonus/ sm plures hñ
ipsi the bonu sur. qp est pquirendu
Conclusio prima Non oes fines perfecti sunt
. nam q̃dam obalios fines expetim̃. hi aut per-
fecti esse non pnt/ qui altering gratia petuntur
Conclusio 2a. Si tm rerum agendarum unus per-
fectus finis est: is est qui hoc loco querit̃. sin aũ
plures perfecti: is qui illorum perfectissimus est
nã finis optim̃ perfectum q̃dam est
3a Conclusio felicitas perfectus simpliciter fi-
nis est. nã corum que expetuntur/ q̃dam ppter se
q̃dam ppter aliud/ q̃dam et sui gñ & altering gratia
petuntur. no finis qui ppter se tm expetitur est p-
fectissim̃. sed talis finis est ipsa felicitas. non
em honorem aut voluptem ppter se expetimus tm
sed etiam ob felicitatem: est est felicis bonum p se sufficiens p statu vite
4a Quarta conclusio. felicitas solitarie conside- nulli rei in dig
rata/ neq̃ rum aliis annumerata bonis: maxime oim
expetibilis est/ connumerata vero magis. nam p se
licitas seipsa sola sufficiens est. qp si minimo bo-

noxum connumeratur / iam sit bonorum expressus. id
aut ff magis expetibile est qđ magis preferendum
est

Quinta conclusio felicitas est propriu hois opus. nam
quemadmodu & modulatoris & statuarij actio pro bono
quide videtur consistere. ergo et hois actio / alias enim
manis esset & otiosus homo

Sexta conclusio in actu viuendi nō ꝑsistit humana
felicitas. Nam viuere hoi cōmune videt̄ esse cum
plantis. opus aut ꝓpriu quereture / ꝯ

Septima conclusio Eodem q̄ iure neq; in vita vege-
tatiua sensitiua que penne vegetatricem cōmunem
nam ipsam hoi nō dari constat esse cōmunem

Octaua conclusio Superest nut hois felicitatem
in vita rōnali atq; intellectiua constituendam esse
Sed hec etiam bifariam dicitur. qdam enim est ob-
ediens rationi. alia vero pars est intelligens
et hr̄ rursus duplex qdam etiam pars intelligens
alia vero actu & hr̄ magis ꝓprie dici videtur
Est igr̄ hois opus operatio rois aut nō sine rōne

Nona conclusio. felicitas in vita rationali actu
que ex habitu / atq; virtute operatur consistit. Na
ꝓmuis opus hꝫ studiosi & huius: grē idem simi-
lē in vltimum opus in omnibꝫ simplr̄ absolu-
tum consumatum est. sic itaq; studiosi hois con-
sumatū opus exit bene / atq; recte secundum rationem
autem / operatiōē habitu & virtute est

Decima conclusio. felicitas est hominis secundum virtutem

operatio / et in vita perfecta. et si plures sint
virtutes hui⁹ ꝫ ꝫ̄ optimam & perfectis-
simam. et insuper in vita perfecta. hec em̄
nec vna iocundo facit: nec vnus dies. sic nec
breue tempus et exiguum quē felicem facit

Quinq; precepta inq; disciplina obseruanda

Primu. Inprimis oportet rudi quadam intel-
ligentia alios preparare / et secundum similitu-
dinē quandam predē. deinde ipm depingere et ex-
polire

Secundu. Non est festinandu sed mature gra-
dum est / et ipis expectanda occasio. Est n̄ eoꝝ
que superexerut ꝑ aut addenda aut declaranda
ꝑ bonū repertor. vnde et artiu incrementa fac-
ta sunt. est em̄ cuiusq; qd deesse cognoscit: adiungere

Tertiu. Non in omnibus pari modo exacta dis-
cussio querenda est ꝫ in singulis vt ipa rē̄ po-
stulat

Quartum. Tantu & eousq; in disciplinis inq-
rendu est: quod & quousq; ad singula q̄q;
disciplinam attinet: aliena quiq; missa fa-
cere oportet. ne plus extrahant iste que agere
instituimus

Quintu. Non in omnibus istis causa inquiren-
da est ꝫ inquisitam satis est monstrasse qm̄ ve-
ra sunt. ~~vnde~~ Istis modus primus est. nā pri-
cipioꝝ alia inductione / alia sensu / alia a
suetudine perspiciuntur. singula ꝫ suapte nā
mtē intelligi possut / proponenda sunt. principia

o ꝙ bñ diffiniant. nam magnam ad ea que sꝑ
quuntur affert opem. & vt dici solet. Prin-
cipiũ plus quã dimidiũ totiꝰ esse videtur

Nota

Hic bñ adijcere placuit non ꝙmoptime ꝙ
uisum esse hijs (vt ꝙtum ꝓpositum monet)
qui rem de deo et diuinis dicendi materiã
suscipiunt / plus de logica / plus de nãlibus loqui
tur. q̃m de instituto. qꝛe est quod cum qs cre-
dit se Theologum emisse. logicum ht

V. Illud sit melius q̃ appetere se tm est eligibi-
le. q̃m id q̃ appetere se & appetere aliud expetitur

Sciendum ꝓmo q̃ ꝑ. m. dñm Card. Cam.
q. xii. ꝓmi. & q̃ eligere capitur dupl̃r. Pri-
mo modo. Est aliqd appetere & acceptare alte-
rum. Alio mõ vt est acceptio eoꝝ que sunt ad finem
ordinatu. In prima vsurpatione vera est hꝰ.
ming malum est eligendũ. fugiendo maiꝰ malũ
Consentit Marsilij q. 3. arti. 2o. ꝓmi. seni.

Sciendum primo q̃ aliqd appetitum propter aliud
dupl̃r sꝫ ꝑ. m. ꝓmariam intentionẽ. et ꝑ. m.
secundariam intentionẽ. Vt ꝗa deꝰ creando
hominem creauit eum ꝓpter suã ꝓfectionem. Com-
plementũ ꝑ. m. secundaria intentio. ꝓpter ipsum ho-
minem. Unde finis ꝓmaria intentione est melꝰ
ior ijs que sunt ad finem. ꝑ. m. finis secundaria
intentione intentꝰ inferior est ijs que sunt

adeum. Testis ℔ Buri. ℭ Marsi. q. nuc allegata

Sciendum Textio q appetibile ꝓpter aliud est finis tm̃ perfecty. sed appetibile ꝓpter se ℔ finis perfectus. ℭ appetibile ꝓpter se tm̃ est perfectissimus. Unu tm̃ nota q finis ꝓpter se appetibilis intelligitur ℭ principia intentione. qm̃ etiam deus est ꝓpter ad. appetibilis secunda intentione. astipulat Commentator 2° cel dy. de ꝑtibie. virtus

Sciendum Quarto Aristo. no locutum fuisse de appetibili ꝓpter se simpliciter / quemadmodu Buri. in suo toto processu perperam deduxit. ℔ de appetibili ꝓpter se in vita ista activa vel agendarum. Unde aliqd bifarie p appetibile propter se vis ordinate ℭ ℔ inordinate. Ordinate qm̃ sumum appetibile sume appetitur ℭ inordinate qm̃ sume diligitur et ꝓpter se / qd minus et ꝓpter ad. intelligitur. ℭ de esse Conversio ad bonu creatu in peto apud Theologos ℭ sic ex consequenti sequit auersio a bono increato. Un̄ vel nullus liquet q̃ peccare sit idolatrare. qz qz sume colit no sume colendu

Conclusio prima Eligibile ꝓpter se tm̃ est melius electo ꝓpter aliud. ꝓb q finis se melior est hijs que sunt ad finem nisi declaretur in oppone questionis

Conclusio 2a Eligibile ꝓpter se ℭ ꝓpter aliud non deprauatur cum ꝓpter aliud appetitur ꝓbatur nam bonu additu bono ꝑmu preferitur ℭ fit maius vt Ari. dicit in text.

C.4

Capitulum octauu de concordia alia-
rum opinionu cum aristotile

Considerandum est igitur deinde ꝙ Textus
iste explicabitur tribus conclusionibus

Prima conclusio Consentaneu est non modo ex
conclusione et rationibus .s. ex mea sententia. sed
et aliorum dicta adducendo de felicitate considerare
Nam vere dicta vera consonat. sed falso ver-
rito dissonat. Sunt autem octo opiniones communi-
ores de felicitate. Prima opi. est dicentiu tripli-
cia esse bona scz externa. corpis. et aiæ. hꝰ
ultima dixerut esse maxima bona. hec aut
opinio est antiqua & superioribus consona
nã dicit apprime actiu aiæ esse finem. cui no dissonat
Secunda opi. dicentium felicem esse. bene viue
& bene age idem esse. nec huic dissentiu. nã feli-
citas videt nihil aliud esse ꝙ bona vita & bona actio
esse
Tertia ponit virtutem. Quarta prudetia Quinta
sapiam. Sexta exhijs aggregauit. Septima illa
eadem nã voluptate aut non sine voluptate
Octaua opi. est dicentiu. felicitate esse aiæ
bona nã affluentia bonoꝝ exterioꝝ. hijs ors
Pauci partim multi sc. partim nulli ꝑ plato. sed et no
vobiꝰ consenserunt dissentiut a nobis

Tertia opinio in hoc dissentiut qd ponit felicitate
principaliter nos dicimus ꝑ habitu. nos vero in actu
virtutis. et id non parum refert. nã fieri pt
hominem virtuosum nihil boni operari. ꝑ virtutis
opatio esse non pt quin boni aliquid pariat

Preterea sicut in olympijs non optimi quiq; et robore prestantissimi ꝑ hijs qui decertant coronis afficiuntur. sic hic non omnes ꝑ operantis secundum virtutem felices existunt

Secunda conclusio. Vita secundum virtutem operantium. voluptatem sibi se continet. et iucunda / delectabilis q; quid omnino est voluptati: cuius ipse fuerit amatore. Sit que vulgo iucunda sunt / repugnat: q; nā non sunt talia ꝑ amatoribꝫ honestatis ea sunt voluptati. q; natura talia sunt. sic sunt virtus et eius operationes. Ipsorum igit vita non indiget voluptate tanq; aliqua foris adiungenda / sed ht in seipsa voluptatem. In super nullu bonū est qui non bonis gaudet operationibus. Preterea operationes omnium sunt pulcherrime. si studiosi de ipsis recte fert iudiciū. q; felicitas et optima pulcherrima. et iucundissima sunt. Quā rationem declarat

Sume est pulchrum. ex astrea quod cognitū alma
Optima si valeas res est: quod quilibet optat
Sume est iucundum: si recte potiaris amata

Tertia conclusio. Exterena bona ad felicitatem pluriū conducunt. nam fieri no pt: ut is recte agat prauas cui desunt facultates. nam multa parant ꝑ amicos / ꝑ diuitias / ꝑ ciuile ponam / tanq; ꝑ instrumenta. non satis idoneꝫ est felicitati qui sue nature pessimus est aut ignobilis / aut solitarius sine ꝑle. aut cui praui sunt filij / aut amici bom mortui sunt

Q ad felicitatem vñs requiratur virtutis delectatio. bonorū exteriorū abundantia ac bona corporis dispositio

Sciendum primo q̄ pertinentia ad felicitatem sunt duplicia. sc̄z animalia. vt opa virtutis & hꝰ sit manentes vel transeuntes. Alia sunt actualia. q̄ sc̄z conducūt & conducit felicitatem/ no efficiunt. & hoc vel q̄ ad dispositionem vel q̄ ad materiam subiectam. & ista intelligit questio Nam aristo. d̄ felicitate loquitur animali/ no misi de operatione & actu virtutis loquitur

Sciendum 2º q̄ hec prititulo q. pp̄ posita valent administrative ad felicitatem bene viventibus. ſ̄ ſ̄ alias ppt̄ ad mala. dare plurima pritimeta. sic ponit ſ̄ ſ̄ ſ̄ est in xuine sc̄z aristo. primo politice & Boetiꝰ. scientia est inscientia hꝰ axioma. d̄ diuinis patet Math. xiij fallacia diuitiarū suffocat verbū dei. & ad longū deducit Roberty Holkot. L. xviij sup̄ libros sapie. & pulchritudine patet apud Boetiꝰ iij de consolatione phia dicitur forme vero nitor vt rapidus est vt velox & vernalium florū mutabilitate fugatior. & Eccle. xi. Ne laudes hominē in specie sua nec spernas hominē in visu suo. Vnde. fastus in est pulchris sequitur superbia formam

Sciendum Textꝰ Senece aduerse fuisse opi

mons: flocripendens hinc hercsiculu Gra-
tiose est pulchro veniens in rerpe virtus
ꝑbans hor in clarano. in q̃ na sub eius de-
formi rerpe animi rollocauit mirabissimu. Asi-
pulatur Democriti inquiens. Nihil vide-
tur in cosiliis cui nihil unqm aduer-
sit male & aduersi

Conclusio ad felicitatem requiritur usus v̄-
tutis tanqm causale / reliqua tanq̃ adminicula
iuua bene vtenti. 2ª aut. Ari. 2º autoris
Thalet milesij: qui eu felicem autumat. qui
rerpe sanus est / fortuna locuples / nioq̃ no sana
mente. Tertio autoris Crantoris solensis. qui
quatuor asserit vite partes. primu virtuti
tribuit: alteram bone valitudini. Tertiu bo-
ne valitudini. quartam fortune bonis astri-
bit

honeste luptati

Capitulum nonū a qua causa
sit felicitas inquirit

Nde et dubitatur: vtrū disciplina / an as-
suetudine. Textus iste declarabitur
una q. tribus conclusionibus / et duob9 corrola-
rijs

Questio. Utrum felicitas: disciplina consue-
tudine aut alio exercitij possit acquiri / aut sit
munꝰ dei / aut fortune. na si est aliqd donu
hominibus a diis concessum. consentaneu est
eos et felicitatem a diis dari. q̃ rationi est

exercitio

bonis est pstabilius

Prima conclusio Et si felicitas no relin
hoibus immittitur ꝑ disciplina ꝑ virtutis exer
citationem ꝑ compatur: q̄dam tn diuinu est
. nam pmiu virtutis q̄dlā optimu videtur
1 id aut felicitas est. Sed q̄ exercitio adipis
catur liquet. Nā sit communis rei pub gliber
eam sua vigilantia consequi: q̄ h⁹ melius est
pt ēm q̄ tm meritate aut fortuna qs felix esset

2 Preterea ea q ꝑ nā sunt. vt q̄optima
sibi habere possunt. sic se hnt suapte natura
et ste que ab arte sut / q ꝑ omne nam.
q̄ maxie tm se hnt q t ꝑ optima sut
nam. rationabile aut ē optimū tribuē for
tuna. Exercitio nā felicitas est virtutis
3 opatio. ꝑ dns non nisi disciplina paratū

Secunda conclusio. Reliqua bona presto
adesse nrm est. nam ad felicitate maxime
uarie q sut familia vilis. q summū bonū
finis est ciuilis facultatis. hr aut magnā ad
hibet diligentia vt ciues bonos efficiat / et ad
honestas res agendas idoneos reddat. q sn
bonis alijs minime ꝙsequi posset

Tertiu corrolariu. Neq bouem / neq equū / neq
ad quicq̄ q̄ rei ꝙ non sit ꝑtiens ꝑ Secundū
cor. ꝙ. ob hanc causā neq puer felix est. nam
nondum est idoneus ad res pclaras agendas
ꝑpter etatem. et si obstrm q̄ ē diuturne felix
q̄ vt felix quis sit virtute opus est / q vita
perfecta

Tertia conclusio: felicitas impediri valet. na
mitr mutationes in vita fij possunt / varieq 51.
fortune: atq fij pt: ut is q maxie bonis abun-
dat / in magnas incidat in senectute calamitates
vt de priamo dicitur. cui aut q tali fortu-
na prosperis et miserabiliter obijt: nemo dicet felicē

Vtrum felicitas sit a ra humana vel diuina vel sit a fortuna

Primo presupponitur hic duplicem
esse causam ex phia nali scz vnam que
que a nullo dirigitur: et particularem q
ab agente alio agens dirigitur. Prima
vero causa producit alia ipsa et immediate et
hec est superalitas: q dam vero mediante ra 2a
facit. Hec ipsa aut 2a productione (vt
Petrus de Alliaco Card. Cam. asserit) deus plus
agit q si ipse solo ageret. q aut hor. et cum hor
facit aliud facere. Licet probabiliter posset negari
q equale esset. quod dz vt sic non ageret sicut
causa totalis scz prima. h. m. Guilhel. nostrad in
compluribus locis. et sic tota equivaleret prime
huic q alias totaliter ageret. nam non plus
agit q si solo ageret

Secundum secundo aliqd esse diuinu
intelligi dupliciter scz penam. vt deus. vt as-

similationem vt virtutes & forme ſm̄ ari-
ſtotilem primo phiſicorū. ſſtomo etiam feli-
citas eſt q̄dam diuinū ſicut liquet videti
textum

Conclusio prima. felicitas non eſt a fortuna
p̄ q̄ alias optimi eſſent felicissimi. Patet cōs
Puerbiorū. xij. vbi dicitur non contriſtabit iuſtū
quicqd ei acciderit

Conclusio 2a. felicitas eſt a deo tanq̄ a cā vti
& a cā humana tanq̄ a cā particulari. primū
patet. q̄ cā prima plus influit in effectū q̄m cā
2a ſm̄ aut̄ autorē de cauſis. Dis ſtem ſapnia a
dño deo eſt Ec.ii primo. q̄ & opa virtutis tue
illa eſt ab homine. ergo & felicitas

Capitulum decimū an p̄ mortem
aut in vita quis poſſit dici felix dcr

ſt ne igitur nec vllus alius hom̄ ī Ixxij
iſte vna q̄ trabus conclusionibus & vna
diffinitione continetur

Quēſtio. Vtrū felicitas An quis dum viuit di-
ci ne queat felix. ſed iux̄ Solonis ſnam finē ſpectet

Prima conclusio. Aliquis dum viuit pt dici
felix. nam alias q̄s felix dicetur ad p̄ e vita diſ-
ceſſerit. q̄ dictis repugnat cui nec vlla operetur fm̄
viatutem. Neq̄ Solon id poſuit. ſſ nec tuto dici
beatum poſſe. q̄ iam extra oia mala & ca-
lamitates exiſtit. Preterea multa pnt con-

tinge mortuo ut viuenti sed non sentienti (ut dormienti euenit). ut sint honores aut infamie filiorum. unde ei qui feliciter obiit. multa mala posteros pnt contingere. absurdum aut est defunctum sic mutari. absurdum em est posteros ad parentes non pertinere. Ulterius si finis exp̃etendus est. & hic quis ꝑfecte felix dici d̃z. non q̃n hic sit felix. sed q̃m prius exat. q̃ parto sic de eo p̃dicta tale dicere non possumus. forte dicent hoiem ꝓpter prestabilitatem fortune nullum posse dici felicem. Na si fortuna segnius sepenumo felicem ac miserum eundem dicemus. Cameleontem quendam ordientes ipsum felicem esse: ac debiliter locatu

Secunda conclusio felicitas bonum stabile est atq; firmum. na felicem no equum est fortuna sequi. in q̃ nec bene nec male viuere situm est. ꝛ ipsius indigit administratione. Secundo ꝓbatur. q̃ operationes secundum virtutem domine sunt felicitatis: et bona que contraria sunt contrarij sunt dne. no aut fortuna felicitatis est dna. Item in nullis rebus maior est contingentia constantia q̃m in ijsdem actibus virtutis. imo stabiliores actibus sic. q̃ eorum nulla est oblitio. sic igit vere felix & beatus adeptus est sine ocupatione

Tertia conclusio. felices facile fecerunt fortuna na si prima sint sine ꝓspera sine aduersa. no

magnificat. Si vero grandia sint et bona eo beatiore efficiat vitam: si aduersa, quamuis tristitia ingerant. et actus plerosq; impedi (Saltē insultus ꝑ non immanentes) Attēdi in his perluret honestas. nō nitas aduersitates facile ferat non ob insensibilitatem. ꝑ pr generosus est atq; magnanimi. Preterea si operationes virtutis dnē sint fortune. nihil profecto felix miser fiet vnq̄m. nūq̄m n̄ impia faciet. ꝑ fortuna se generose ferent. et prezu facultate se res optimas agat. miser igitur nūq̄m erit felix. Neq; in asserē volo in Priami prudentem calamitates felicem esse neq; in rito mobilem esse. ꝑ ab ingentibus et pluribus aduersitatibus remoueri potest

Dio. Felix est qui secundum perfectam virtutem operatur. exteris bonis sufficiter abundans in vita perfecta. et cū nobis propositum sit an felicitas ex omni parte debeat esse beata. alii qui a Deo. secundem ꝑfectā virtutis operationē

Quis vere felix dici possit in hac vita

Sciendum primo non nos hic vā facere de felicitate primatoria patrie. ꝑ de vltimo fine vite actiue in quo consistit. non vltimo simpliciter. ꝑ vltimo in genere actuorum seu agendarum rectum. Istum autē finē Boetius felicitatem appellat meritoriam: et optime quidem ad rem. sed quo

sit adpreuentionem Aristo. non video. qui
non ad aliud ordinauit suā istam felicitate
Teste ēm Guilhelmo nro. q. x. qñ suaz
aiam posuit ffundalem. Alludit stoty qui
eu dubiū fuisse asserit. Ner sūt conuenies
testimonia q aliqui adducut pp. contraria
sicut ~~dicere~~ possem dicere. Ner lib. de
pomo ꝫ mortē constipus est a aristotile.
Et ipse buridanꝰ dubius manet ꝫ aneꝛps
Un si ponet ꝑmo alias apud aristotilem. ꝑ
esset ꝓfimia intendo aliquid actu

Sciendum xo Solonem Athenensium legis
latorem in vita neminē posse dici felicē
ob preexitudinē finis. Sed illa xo facile dis- ꝫ sensisse
soluūt. Nam bn ꝓbat preexitudinem. ß
in obho no ꝓbat qđ no esse felicem. instā
qñus preexū sit arreas Jacobus sit
equitaturꝰ. q. pt impediri iste q sit ꝺpo- equitatio
sita, aduc in alle vñ dr. Jacobus est equi-
taturus. licet contingentex vexū dicat

Sciendum textio Camelcontem al esse
ꝙ aere tm pastitur. quod quidā colorem
attigerit: sed corpe scutis caudaq; reddit
preter rubrū candidumq; ß. Unde salamandra
in igne. Camelcon in aere. Aller in aquis
talpa in terra, nutriuntur

Sciendum 4° felicem bonorū exteriorū defectu nō mutari in nō felicem ni q̄ ad accūlia. Testis est arist̄es in textu / dum dr̄ uno se ex fortuna agat q̄ quid agat. Alludit Tullianū paradoxū / bona sūt / hec externa solo dō bona appellanda sūt. cc aut ex fasto a vi bonitate longe sūt aliena

Conclusio Vere felix quis dici pt̄ nō habet vita. q̄ sūmū agendarū rerū finem hīc possibilem consequi pt̄

Capitulum undecimum de felicitate posterorum: qd conducat eīs bonū Ortum am aut posterorū ꝛ Textus iste ad hoc conclusionem complectitur

Conclusio. Prosperitates amicorū ad defunctos aliquo pacto pūnere videntur. sed non ut q̄ felices nō felices / aut contra efficiē possit. nam / q̄ posteros amicorum q̄ fortune nūt. ad nos pūneat / dicē: nimis duxum est. q̄ longe ab amicicie finibus discedens. Sed cū multa sint que contingat. satis in esse videbitur. si de ipsis vte aut figura dicetur. Unde felicitates que ad nos / contingut. alie grandes sut: quedam vero leues: sīa q̄ circa amicos contingut. an aut viuentibus / an mortuis cala-

Vbi sit bonū misere esse nō

aduersi

mitas amdat. mitomagis xeferit. q̃ res nephas
das agere. & intra gedijs xeritate. hō par
to dra considerada est & hic. nā si anus
pia boni vel mali ptripes sut defuncti. ēd
admodu exile est. aut simplicitas quidem p
ua aut illis pud. sed nontamen & neq̃ tale vi
ipsos beatos efficē qđ posset qui nō sunt. cōn
aut neq̃ miseros efficit: qui beati sunt

Quexitur. que sut felicitatis proprietates
communitas assignate

Responsio eas rolligi ex duodenario q̃d
Prima est bonitas q̃ bona est ḡmō optima. & ḡ
hoc ī magnē xeritum agendarū. 2a q̃ est vltiq̃
finis xeritū agendarū. nō tn simplicitas. 3a
q̃ est ꝓpter seipsam eligibilis. 4ta q̃ non
est propter aliud eligibilis. Prima sz intellio
ne & in xerū agendarū ḡmē. 5ta q̃
via alia eius q̃ sut eligibilia & hō me
r immediate. 6ta q̃m est perfectissima
pter alios sz actus humanos actiue vita
7ma q̃m homo sit propria. per exclusio
nem bruto rum. 8va q̃m est delecta
bilissima. est ēm obti gratissimū
delectatiua apprehensione. que q̃dem apprehensio
non pt esse sine delectatione.

Nona q̄ ſſ felicitas est q̄d pulcherrimu
pulchritudo em̄ consistit in proportione ꝫ
q̄ vbi maior existit comprehensuratio q̄m in
felicitate

Decima est sufficientia nā felicitas bonū est
per se sufficientissimū Undecima est p̄ma
nentia nā felicitas bonū est firmū
non facile deficiens Duodecima est q̄
hoī ꝓpria ſſ peculiaris nā volitum est
potentie / nō alterius nisi ꝑ modū impati
ens dicentis

hi patri

Capitulum duodecimum de
honorabilitate felicitatis

Is aut determinatis de felicitate ꝙ
Textus absoluitur vna q̄ Dona q̄ solu
tione

Questio est an felicitas sit bonū laudabile / an
potius sit bonū honorabile

Conclusio felicitas non laudabilis ꝫ hono
rabilis est nam de laudabile aliqua q̄litas
est affectus / aut ponā ipsa est / et ad aliud
ſſ diriuat laudabile nā uisū est in questione
(q̄ illa q̄litate sit affectus) laudamus Et
q̄d ad alterū laudemus patet ex deorū
laudibus q̄s ad nos referre uidemus sa

q̄litas | Ponā
passio | habitus

ne videtur. q exco fit / qr Laudes effinitur
per relationem. sed optimo rū non est laus
sed aliquid prestabilius laude / Preterea
pm hō videri pt. q Eudoxus primas defen-
dit voluptatis partes. qr non laudaretur
sed ipsam opinabat Laudibus superiorem
Etiā laus virtutis est. hec ēm adres agen-
das ploriej fiunt. sic & rōmendationes opm
sti sunt modo. Textio qr felicitas principi-
um q̄dam est. reterra ēm gra eius agimꝰ
Principia vero bonorū / honorabile q̄dd
diag & diuinū

/ felicitas sit Laudabilis aut honorabi-
lis

Sciendum primo / laudem bifarie vsurpari
Largiorj ēm significatione cuiuslibet bonī fit
confessione: aut precomiū alieno ore celebra-
tu. sicuti hic Laudate dñm / scripture
sti hic Laudate puerj dñm. / specialius accipitur
pro confessione boni vt pro aliud est reuerēti-
bile. & Laus (ut est apud aristotilē / p°
rethoricē) Est sermo eluidans magnitudi-
nem virtutis. virtus / propter opatio-
nem est. Laus igr propter aliud est

Sciendū q honor simili pacto accipitur
laxie Uno mō ut exhibitionem importat re
uerentie in signum excellentie. Alio mō est ex
hibitio reuerentie vni pxsbono & optimo

Sciendum Textio q laudabile est id cuius vi
tutem nemo extollentius. Commendabile est
Est cuius bona opa commendamus. Honorabile
q apte sit magnifici & honorandi. Unde
Commenda° est } opeꝝ seu actuū
Laus } Est } virtutū
Honor } optimorū

Conclusio felicitas est honorabilis & no lau
dabilis quia. est tm laudabilis laxe osi
pato vocabulo. Conclusio pz ex notatis

Capitulum tredecimū ōnt det
minandum est ytē forte & virtute
Um aut felicitas. Textus iste q̄ior
conclusionibus / vno correlario / et tribus q̄
diuisionibus partitus est
Prima conclusio. De virtute premittit determi
natio. nam felicitas optatio est stadu virtuti
stag & melius & felicitate contemplabimur
si qd virtus sit no ignorabimus. Preterea
ciuiles maxie hac curasse. Vult n / ciues suos
bonos effingere & legibus obtemperantes. Ut Cre
tensiū & Lacedemoniorū legislatores nobis sut

legislatores
olon Athenien-
yrcurgus / Lacede-
Minos / Cretēn-

exemplo. Civilis aut finis est felicitas

Secunda conclusio. de virtute anie atq; humana/ prius sustipienda est determinatio. Nā felicitatem humanā inquirimus. hec aut ani opatio dicta est:-

Corrolarium. Unde fit vt moralis seu civilis aliq̃ exparte de aia scire debet. quēadmodū volens sanare corpus/ id anima dz cognoscere et eo magis moralis ytq; facultas cum rpn (quem curandū sustipit) dz agnoscere/ quito medicina est honorabilior medicina: Et plures medici circa corporis cognitionē multū laborant. qre meq; civilis anima negligere dz Sed de ea exactius in alio loco disserendū. ꝑ modica tn sunt cōmemoranda

Prima divisio Partiū aie alia vocē vacant alia vero non hnt. an aut distincte l' me no est mei operis institutū

Secunda divisio Parz aie vocans vor. alia est vegetativa sq̃ animata nutritur et augmentatur/ et vocis dicitur eo q; omnibus insit animalibus et ipsis etiā fetiby nondū a matribus absolutis. Alia est appetitiva ꝑona

Tertia Conclusio Anime virtus vegetativa humanis actionibus accomodanda non est. nā hꝰ pona maxime operat in somno. sed hic malus a bono no discernitur

q̄ propter inquiunt a miseriis felices in dimidio vite mt differre. q̄d vere quida. Nā semp est otiū amē tam / bone q̄m vitiose. exceptis aliqbus moribus / et q̄nus modestos hom melioza q̄m alioqui / sunt somnia

Quarta conclusio Pars altera anime que bruta / irrationalis ē est / q̄ parte rois est particeps. ita ꝙ continentis ꝙ incontinentis rationem laudamus. non adoptimas res inuitas. ꝙ in ipsis aliud ꝙd ptez rationem esse videt: rationi repugnias atq̄ resistens Quēadmodū paralytici ꝙ dissolute pedes in leua ferunt q̄m nō in dextra mouere volumus. sic plane fit in anima / nam in continentes in contraria suis feruntur appetitionibus / in corporibus vero videmus. hoc in alio aut minime. Et hō rois adueniens rois videtur pticeps / paret em rationi / continens / et intemperans ꝙ forti magis obtemperat. ois em in illis consona sut rationi. Repetendo igitur colligimus duas esse vires rois vidz vegetatiuā vidz ꝙ appetitiuā. Prima ois rois est expers. altera videt ꝙdamo participare rationem in ꝙtū ꝙmpte obediat

Tertia diuisio Si hāt rois partem rationalem diuimꝰ. ea pars duplex exit. nam vna per se intā rationalis exit ꝙ per ipsa. Altera vero in ꝙtū obedit ꝙ obtemperat rationi

Quarta diuisio. Virtutu altera intellectiua est / altera moralis dicitur. intellectiua vt prudentia. Moralis vt temperantia. Non nim loq̃mur de moribus non dicimus q̃ sapiens sit aut prudens. sed q liberalis ꝫ ꝑ̃ sapientem ob habitu dicimus

U Voluntati repugnat sensualitas. et rationi voluntas

Sciendum p̃mo q quinq; sunt partes aie sc̃z vegetatiua / sensitiua / appetitiua / secundu locum motiua. et intellectiua q formalit. et intrinsi-ce dr rationalis. Appetitiua diuidit̃ / n sen-sualem. et que rationem presupponit sensi-tiua. et intellectualem (que dicitur voluntas) illa p̃supponit notiua intellectuale. q̃ rationa-lis dicitur. Unde largiori accepcione appetꝰ et velle prodeunt accipi pt̃ p̃ dictis

Sciendum 2o. q illa notia pt̃ capi ipsis po-tentijs et̃ precede nõ distinguit̃ deuit hoc ef-fitissime M. Marsi. q. vij. p̃mi sen. A in va-ria de vijs dicitur ꝑter remotaꝫ actuu differentiu scz Guil. nostru in 2o. sen. Alio. capiut̃ ꝑ actibus. Unde p̃mo modo adue dicit̃ est sensu aduersari rei et idem sibi ipsi ꝛespectu diuersoꝝ actuu. Unde Appetitus dr contrariari rationi in-quantu practu gratiaꝝ ꝛ̃ctꝫ actui dictato ꝑ recta ratione.

Sciendum 2o. q sensualitas in aliqbus moribꝫ
non ad subest voluntati in aliqbus viz primis
et pulchre deducit hoc vir doctissimus Gabriel
Biel in Expositione canonis misse L. 78ua Un
virgo deitatis emula vi cōcupīn actui et dissen-
tiens delectationes hr sensus repellas noi nullo
pacto obtemperantes vt Augustinus instatur.
Sed alij actus plerisq subsūt voluntati / sūt aut
sepius contrarij rationi. nam mediante organo
eliciuntur / rationis et pter / rationis vero actus
sine corporeo instrumento q̄dcūq organo. Unde ni
habitus gratuus sit etiam in ipsis organis non q̄m
pr obediut rationi

Sciendum 4te q voluntas sepius (presertim in
non bene habituatis) consentit motui sensus et
expugnat dictamini recte rationis. q rarō est dūm
et femina sue Apostoli sniam ad Romanos
7mo Non q̄d volo bonū hoc facio sed q odi malū
illud facio. Et sic fomes remanet penaliter ad
actum sensitivum malū nausandū. Hinc est q̄d
vt Genesis octauo. Sensus et cogitatio humanis
ad malum prona sunt. Sed unde est q̄ volun-
tas consentit appetitui sensitiuo. Dicit Guil.
noster. q. xiij. rectis sen. q hoc est q̄ ille actus
sensitiuus remanet tanqm pena penalis ad actū
voluntatis. Et ignis mist. sit ad oppositum habitu-
atus q̄stis actus elicitus in voluntate. sit in sensu
. pt in pte sua libertatem voluntas et ad
oppositum actum actui sensus. Inclinat in
sensus et ad actus suo consimiles

7 actus sensitivus in
ordinatione q̄libet
actus q̄ sunt in orga-
nis 7

Conclusio Rationi ꝙꝫ aduersatur & sensualitas & voluntas. ꝑz proh dolor ipsa experientia. Vtinam deus aliter de nobis statuisset. Conclusio tm̄ moderanda est in respectu actuū / non ita ꝙ ꝓ essentiam repugnent

D. Vtrū virtutes morales sint subiective in appetitu sensitiuo vel intellectiuo

Sciendum primo ꝙ cum idem sit p̄nam appetitus sensitiuꝰ & intellectiuꝰ. non mouetur dubitare de ipsa ena. ꝑz ex quibus actibus gn̄et habitus qui dicitur virtus moralis / an ex sensitiuis aut intellectiuis

Sciendum 2o ꝙ virtus accipitur bifariam (ꝑz Guilhel. nostrum qui sic dicit sentit & exudite q. xvi. qt. 2o) Primo. ꝙ habitu qui mediate cognitionē & ponā mentis / sufficit eliciē actu laudabilem & nullomodo vituperabilem. Aliomodo vsupatur largius pro omni habitu nato causari ex actibus laudabilibus

Sciendum 3o. ꝙ non tm̄ ala habitus est susceptiua sed etiam corpus. liquet hoc in partibus organicis quibus acquiritur habitus correspondens habitui qui est in anima sicut ꝑz in pulsantibus testudine. patet etiam in irrationalibus sic etiam in appetitu sensitiuo generat habitus

ut deduxit doct. noster Ockd. q. xx. Tertij ꝙm
uis oppositum probet in ꝙ. prius dicto ſz 2°. ꝙ.
q. xvi. Unde non minus exactibꝫ sensitiuus
genexat habitus ꝙm exaliis. ꝙ exco est explo
ratissimꝰ qm sentit temperatus minozem re
pugnantiam sensualitꝫ. ꝙ hoc non ꝛi ob
habitum acqsitum in appetitu sensitiuo
Sciendum ꝫro ꝙ talis habitꝰ siue in roxpo
re siue in appetitu sensitiuo no est virtus ꝓmo
modo nec est formaliter ꝙ intrinsice bonus
sed ꝛex solam denominationē extrinsecā. ſz ꝙ
denoiatur virtuosus a habitu sibi roxente in
voluntate: aliās vexo non diceret bonus. In
tota bonitas est ꝙ aliqd intrinsice est bonū: est
in voluntate. alludit ꝑ. Bernhardꝰ in Me
ditatione miserie humane vite inquiens Mag
nū malū est propria voluntas que cuncta
bona tua, mala tua facit: Nihil arcebit in
ferno nisi propria voluntas. Cesset pro
pria voluntas et cessabit infernus. Aſtipula
Guilhel. nostre d'ockam q. xx. primi qd.
& q. x. Tertij sen. Nec admittimus in hoc
docto. subtilem qui astruit actus exteri
ores hre ꝓpriam bonitatem vel malitiam. ſz.
in. q. xviii. qd. Ratiocs cuius dissoluit strenuis
simus ille Veritatis pugil Guil. noster in
loco allegato

Rnsio ad dubiū mouū. Virtutes morales
subrte sūt in pmā voluntate &c non in
sensu appetitiuo. nī largē sumpto virtutis
vocabulo. patz quia quodlz actus alius a vo-
luntatis actu pt esse malus. sed talem actū
no ptest alig qui no pt esse malus (exceptis
vt nūc stamus) sola voluntas pt elicere. go
solus habitus in ea positus est virtus

59a

De beryllo Card. Cusanus

Crebrig ẽst ꝓ oppositoꝝ remiꝺentia. ꝺ mi-
gꝛaꝺe ꝑ̃ intellectualem visiõ qꝛeꝛeꝺit ꝺois vigoꝛe

Plato ꝺ Dionisius phibuerũ mistica hꝰ q ꝛeuelatiões
intellectuales ignoꝛaꝺt ꝓpalaꝛi. qꝛ illt nihl magis risu
digñu ꝙm hꝰ alta viꝺebãt. Aꝺiat ꝛ/ho hꝰ nos
ripit / ssꝛexeꝛitatiõ hꝰ in hꝰ sit ꝛeꝺ ꝺ ꝺsiꝺeꝛabi-
liꝰ oꝛꝛet

Vnu ẽ ꝓmuꝺ ꝓncipiu. ꝺ i. ssm Anagogeã ꝺe intellcty 1
aq̃ oia ssn esse poteãt vt ꝛipm manifestet

Ly nõ ẽ vñ nugꝛiste nõ ẽ. Ot q ẽ aliꝺ ẽ ꝓ alio 2
ꝙm ꝑ se. Est ꝛ/ in se / vt ssnꝰ veꝛo esse. ꝑ alio vt
ꝓssnꝰ esse veꝛisti. sic ꝛeꝺ ꝛ/ se. ꝺ ꝑ caleꝛfacto

Modꝰ cognoscendi { sensibilis / intellectualis / intelligentialis } Sensibile ẽ ꝑ sensu ꝓ
sibilem spem. ꝺ hꝰ
in sensibili ꝓ suã ssticam
spem

Pythagoꝛe ꝺctm. Homo est ꝛeꝛꝰ mensuꝛa. qꝛ ꝛõ ssꝰ 3
mensuꝛat sensibilia. ꝛõ intellectu intelligibilia. ꝺ ssꝰ sup
intelligibilia ꝑ excessu attingit. ꝛõ Homo in se ꝛeꝑeꝛit
ꝺsi ꝑ ꝛõne mensuꝛãte oia creata

Hexmes Trimegistus ꝺixit Hoiem esse secundꝰ deũ 4
qꝛ ꝺ̃ est creatoꝛ entiu ꝛealiu. ꝑ ho ꝛonaliu entiu
ꝺ artificialiu. q nõ sit ñ sui intellcty ꝑfimdimeꝰ. Ot
mensuꝛat suo intellectu ꝑ ponam opꝰ suoꝝ. ꝺ ex ho ne-
cessaꝛiu. ꝺ hꝰ ẽ enigmatica ꝓpa. Habz aut ꝛisum sub-
tilissimu. ꝑ que viꝺet ꝛesenigma esse veꝛitꝰ enigma. vt sit
ꝺ esse veꝛitatꝛ. q nõ ẽ figuꝛabile maliꝰ enigte

Applicem beryllum metalleq; octio qd vidreq; p
imd q nd maiq esse pt. pariet qd minud q nd maiq
pt esse. et videq; pn:m indiuisibile oi no diuisibile
stando est diuisibile sz verius

Quemadmodu totaq; plicata ois formaf angulus
te pn:m superficiei qd anguli superficialis est linea. Si
videndo p beryllu maximu pirez qd minud formo
bile angulum. viz; no terminabit p aliq angulu
sz p simplicis linea. q6 pn:m angulorum

Primu est oim mesura. oia n/gplicie b. q
possunt. Nam angulq maxiq pariet et minq
est arty ois formabil angulq. nec acr nec ber
dem sortium

Recte Angulq simplissiq maxiq pirez et minimq p
ois formabiles angulos gplicab nec acutq nec rect
obtusq angulq noiari pt nd no est aqle rali. q simpli
sima oim ad. Recte sqz et Paulus Veiat in C
tariis Parmenidis Plato oia d ipso principio tract
cir et Dionisius nd ne ud pferet Theologia assi

Parmenides vocat deu vnu. et Anaxagoras
melig esse vnu qm oia sit. sz 6 vnu sit ois d
tale. sz oia alia nd addito vt vna ba. vnu erit

Quo dr oim noiq. et nllo oiu noiu noiaf
Hemes Mercurig d deo dicebat. p lotz pertinere vid

Qua rectabilia ꝓ ꝑstituendo. Cib⁹ ⁊ angulꝰ dr
ſt dicit ſp no ſit rect⁹ angularꝫ. Verꝰ ⁊ no capit
ut ad ⁊ nr 69. Qi ⁊ poſſ dr ad ⁊ minor rect⁹ ve-
rꝰ no eſſ. qmo eſſ rect⁹ qm no eſſ ſp eſſe poſſ
Cib igr angulꝰ dr ſt no eſſt verꝰ angulariꝫ. ꝑ
ꝑ actꝰ eſſe qm 6. ſ dr angulꝰ maxi⁹ ꝑiter ⁊
minꝰ ⁊ no poſſ eſſe actꝰ qm eſt. eſſe ipſa ſimpliciſſima
⁊ nullam verꝰ angulare. Fatꝰ ſcꝰ of angl⁹ alꝰ
rectitudine. qr 6 anguli no dr ſuſt. ſſ dr qualis ſſ
ꝓſumptiue. Et ſcꝰ augſtꝰ neg 6 mensurabili angulo dr
ꝓſona ſtio ne.

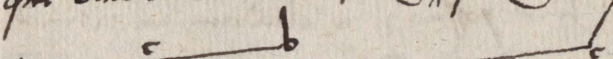
De duo notand hic poſſug ſſ no aliꝰ qm negatiue
ꝓ ⁊ angꝰ negatiꝰ videg maxi⁹ qui eſſt ſig.
ſſ actꝰ ſignand. Sed capta no poſſug ꝺ gdꝰ
ipſig anguli maxi⁹ pariter ⁊ minꝰ ſtare. ꝺ nec
ſſ nec ſmagina poſſit aliqꝺ ꝗ ſit ſcitꝰ ꝺ ꝓſſ
Dato ꝙ repliꝰ. Apud om regem recta eſſ/et illig gra
ciꝰ/cuꝫ cum honore om. ⁊ Iuang⁹ ꝓtector anig
aſſertat ꝙia ſit ꝛa ꝓſſ. Aſſtitꝰ illa regina gra
qꝫ nid ꝓſſitꝰ ſt hꝫ. ꝫ in rege ipſo nid tale. aug
in dr ibi ſtbit hꝰ ꝛmꝛi dre ſtrenuum. Que
ſſ in repub. ꝙnd⁹ diſtincta poſſitꝰ ꝓ ipſo rege
ꝓpſe et vita. Ut addit Praelg. duces comites mi
liteꝫ 6 al qꝫ talia ſſ ꝓ rege.

Albertus in geometricis sup dionisio aut. Aristotile &
rere p̄mā rem̄ rectalem p̄ effectum formale & formā
formali & exemplarib. ꝑ ad illud iustificatiū nō sufficit
cat platonem.

Hoc hr oia q̄ aut Plato aut Aristoteles aut alij q̄ p̄
dix. Aliud est q̄m ri breuiter audit et enigma. p̄ deri
ysidi stilpidne aīe nihil esse

Deri. q̄ id q̄ esse pt est impiritabit: p̄ in stilpidne sua
q̄ pt p̄ magis & minus recipi. p̄ dispenem recipit
est gmunicabilis

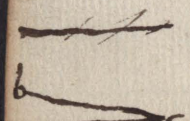
fontis dicit Auicebro dix. Quia ad sensibilia actū odoris extinctū senan
qui bona addit duas differentias ipsius actus dicens sensibiliū

Esto ergo a.b. sit linea stilpidnis deri. Super punctū
et ipm nichil cadens. b. vero finis stilpidis rei nichil. et ma
ne. b. sup. c. motu applicatorio p̄ a. figurans motu q̄
p̄ vocat nō esse ad esse. et linea a.b. & fixa et
regredi a spū. et mobilis vt mane sup. c. applicatorio
p̄ sp. Si h̄ motu. b. ad p. c. a. cū varios mo
angulos Et c. b. & quoties duas stilpidis explicā

Prius in stilpidne mag formali cū angulū obtusū ipse
esse. deinde magis formali. ipsi vine. deinde magis
formali et acuto ipsi pueritie

Acuto angulo ply p̄tinet angulū & stilpitie p
pat Et stilpitie primo principio. Et & in aliis angulis
p̄ vitali. & ipsis esse

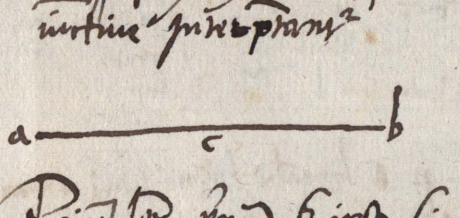
Sic A. b. stimdo veritate oia pspegtimet. q̃ put eccli
rij. et pmoꝺ fit explicatio
Esse ꝗsto simplicij / tanto vtuosij & potentij. so abꝫ simplia
seu vltiꝰ & optimꝰ

Quinti ꝑdiuisibilitas & stimdo ꝑdiuisibilitatꝫ ipsius vnig
Modi essendi gmiti sup{linea / superficies} -Modi essendi dimessiois pt{longo / lato / ydeum}
Linea ꝓpiꝑ ꝑdiuisibilꝫ. q̃ & lineatꝫ ꝑdiuisibilꝫ. linea
ꝫ ꝑ non lineam ꝓpiꝰ negt. Sic superficies ꝓ no superficie
imparibilis -Sic de corpe. Et sic ꝑ ꝑdiuisibilꝫ. puti ꝓpiaꝫ
ois ille ꝑdiuisibilꝫ ꝑ ꝑdiuisibilꝫ puti ꝗ ꝗrit ꝑ hꝫ ꝰ explicꝰ
ꝑdiuisibilꝫ put

Plato ꝑ libro de repub. ꝗrit solem ꝓ omig
max. et eius attendit ꝑ sibilibꝫ vtute. et cogformꝫ illig
ꝑ eleuat ad lucem ꝑ cepie ꝑfecti gditorib. q̃ magy
diuisig ꝑmia.
Liberty enigma rectitudinibꝫ
ꝗrit. ar si linealis ligno rectitudo daret esse oi ligno.
ꝑ in ullo vtꝫ ꝓ ꝓpiaꝫ. et manz ꝑpibil & absoluta
Varie aut ꝓpiatur ꝑ rodost. ꝑ nunc
Ysaac dicebat q̃ ro oi ꝑ umbra ~~ffus et no ptia~~
pat ꝑtelligentie. et ꝑ ꝑ umbra rois vlti ombi
cognitio

Quinta accepit enigma ꝑ lene et baxio ꝗ end
modo ab erbe deorsum. vltiꝰ ꝑ lapide ꝓmig obumbꝫ

Hij oes et qtqt vidj strabentes razuerat bezillo. Et
ideo arbitror si gstati pseuerana secuti fuisset ma-
nu dimisiu / tlatug vadissent oim principiu. atq; gne
tacia in ipsum ppm ipsis strabesis fuit. Et qd
adopositore gurtioz puenit vxor mgri diuini di-
uitine pter plana.

Cad omitti
na

Pri[mu]s pn[cipiu]m ipse simplicissiad atq; effectissiad iudi-
sibilitas. In illa enim video unitatem. q est fons
diuisibilitat. Video eglitatem q[uo]d iudiuisibilis unitas
et video vtrumq; q[uo]d iudiuisibilis unitas. et eglis
Anaxagoras
Emorting relatione vt vult Aristoteles fuit pmus
q intellectuale vidit pn[cipiu]m. quod plato secutus
sime eq legens libros. qz dicit fuit qp inuenisse
mgrum. ad q deo pto dit. illa et aristoteles
in Anaxagoras ad platonem qm Aristotelis ora
aperiunt

Plato dixit oia esse secundu intellectu. quod
dit deu creatura. et asserit quatuoz eq apmo esse
filij a patre. Insup dicit p omissu dissidi
seu motu. circa q in nudo p quecterem et q secundum
Apud deu ista vidz pmo. q[uo]d oia p pn[cipiu]m simplis
sit in pnte essentia omipotentis. 2o vidit oia esse sub
exercitus imperij stupendissio. 3o vidz oia ee vt in pfe
-ctissimo exemplo et ipsimo. Et iste 3us modus essendi
aristotiles vocauit animad indi- ligz no otuit
vocabulis

Dis ſ̄t creatura & ꝓtentio volu ⁹ dis oi poſſet
ſſud ignorabat ſm Plato q̄ Ariſtoteles. aperuit predi-
dit vbiq; q̄dictoria ſm̄ ex nra ⁹ nāe oiā fate. Et
ex hoc dis error eoꝝ ſecutꝰ &. Nā licz no agat
p actus. no ſm dēt̄ pmanā. ſta ſm ſuo nā & nec
ſſ p libera voluntate. q̄ & rnd eis. Bñ vidit Ari-
ſtoteles ſm Metha ⁹. q̄mo oiā ꝓpno ꝓpo ſt ipſum. ſſ
no attendit voluntate dei ſſ no & aliud a rōe eg dicēda

Nocmig ſecreta Platonis collegit

videag oppoſita ſm̄ principio gnerino ⁹ dualitate
ſſ̄ angām ſint duo q̄dictoria. Dic ſi mima q̄dictoria
oꝝ videmꝰ coincidē. pū mima figura. & mima calore
mima tāditate ſ̄t voluntatem. ſic dr mima arca &
mima roda

Nexus mat & forme ſm̄ naturā & aliq̄o
ſtimo ſch. ſi ſtā phi ꝓ ſe nō haberet n̄ intelli-
gut. Dñ Ariſtoteles no poſuit pluraliꝝ poſitiua. Et
ſi phi no veniret ad pn̄ ⁹ rōnem. & &
3ª ꝑſona ſm̄ dñs. liz de patre & filio pleniꝝ re-
gadrez dicat. maxie platonis

Principia ſ̄t Ariſtotelis ſt mima q̄ ad magn̄ ⁹ ſunt
et maxima quo ad ⁹ntem. Dñ neq; forma neq;
mā eſt ſm̄ diuiſibilis. forma nō ꝓpter ⁹tentē neq;
mā ꝓpter pfectionē ſ̄t nodum eius. & nexus nō ꝓp
qualitatem. Dñ q̄d mā fit eius ꝑ forma ⁊ diuidi
mā

Puto q̃ sic̃ maxima q̃ ꝑ̃ ꝑierat. et ad minus
oppositor̃ sꝑ quẽtet. vbiq̃ secreta sibilia pnesthgabit
Quod aristotiles dixit / minus et. recte gnarj q̃ verum
no querit ꝓ aliud. Id no ẽ verũ. Vta opponit
et verum est vtinq̃ minus. Ipse forte hoc sic dixit
vt ignorantia sua // q̃ gratia / vtrũq; melioꝛ sept
faciat. excusaret

Principiata q̃ ꝯ̃ diuersa hnt pn̄. ꝯ como judiciꝝ
io ꝯ̃ eiusdem sunt generis

Principiũ em̄ nil ẽ̃ est principiatoꝝ
ꝓ vno ꝯ̃ appet principiũ alterius ꝯ̃. et hinc
q̃ ꝯ̃. vnius est gratia alterius. vt puta aqua
maximum et minus pter ualoꝛ. Ripa ualoꝛ ẽ
pn̄. istius ualoꝛis ẽ a ualore ꝑpetuo. Et pn̄. ualoꝛ
no ẽ ualidum. Id aut q̃ ẽ eiusdẽ ꝯ̃ q̃ ualidũ
ualidũ. vidco ꝓsequido. Cũ q̃ ꝓ vno principio
ꝯ̃ sit pn̄. alterius. Io sunt singulares ꝓpositiones
et que vtinq̃ ꝯ̃ sibi

Id quod erat esse rei ari. assignauit. q̃ satis dubie
Cho et porfir̃ senyo et juuenis et pauly dix. Ortho
dubitauit

Creatura hꝰ ꝯ̃ essendi no aliude/sed q̃ sic̃ cũ
Non turbamur videntes aliq̃ ꝓcessu nũ ꝓfectus
Cũ ply gaudz. q̃ ꝑdit thesaurũ dixit sic. Nũquid
lem et ꝓchauribit / ꝓm nũabilẽ et ꝙsuptibilem

Cum ꝑ sensus spes hauriri eas in intellectū
simplificarem. Simplificare aut ē spes aranū
corruptibilium abijre. et ꝑ subtilioribꝫ fantasma-
tibꝫ discrendo. qui in sensione t scriptura ad intellec-
ctionē ꝑtingam

Mens mea q Mathematica fabricat. ea q sunt ꝑ
affinij vere apud se hē q̄n sit rei ipsam. . .
puta q̄ hūs artem mechanicā. figuras artis ve-
rig hī in suo metalli conceptu. q̄n adeq̄ sint figurabiles
ē ꝑterea bonꝫ lignea no ē verig in mete. lig figurā
eq̄ sit veriorib;

Deo plato no vidā ē q̄sideraſſe/ q̄ mathematica
q̄ a sensibilibꝫ abstrahūt. vidz veriora in mente. q ꝑ-
terea illa adhuc breuiꝫ a cui esse verig sūt intellectū
ē ē potuiſſe dixiſſe plato. q sic forme artis hū
mane sūt veriores in suo gn̄o (ē in mente hūana) q̄n
sint in mā. sic forme principij mundi. q ꝑ mālēs
ꝑ veriores in suo gn̄o (effectu) q̄n ēt.

Et sit sic q̄sideraſſet Pythagorici. clare videret
mathematica/ et nos/ q exacta in mente gerunt. et ꝑ
tes/ q̄ nos geometrę no esse ideas aut gn̄a rez ꝑsibiliū
ꝑ ratiē vere. q̄z nos sumꝰ geometrę

Sic ꝑ legis hī verig esse in mā sensibili. q̄n
in intellectu sūt mā. ꝑ adhuc verig esse q̄ in sua cā
ē deo q̄n in mā sua sensibili. lig no sit in intellectū
diuino rez ꝑsibiliū q̄litatibꝫ. sic ducalis dignitas verig ē
regia dignitē. lig no in exercitio ducali

Plato dicebat dñm ad q̃ in paradiso nr̃i scripture
sunt plene grecitatibus et prohibit .ß. q̃ diuinos hoies
.ß. in intellectu deijs absolutis

Letitudo hois tene ꝓsistit in potione armoniata
et hoc exprimitur . qm̃ potio illa delectabit et ḡta est
omni sensui tu sentitur

Opus est ergo hãmoniata hilitudo . q̃ et si sit bona . ꝑ
in multis ꝑbatis gmunicabit . ß. a hainde ꝑ prohruptibilis

Mathetica vsat circa intellectuale aiã vt tñ dicit
aristoteles . Sed mã eius magnitudo ꝑ sp̃ q̃ nũ ḡpit
mathetes

Magnitudo discreta est simpliciore et̃ quã gtinua spãlis
oz . atq; spei q̃ penit sm̃ ꝑ sliore

Simplicitas spei omne magnitudinem q̃ ḡpit ꝑ prehat
Dñs intellectual ḡptio sm̃ magnitudinem fij requit

Quia sentire est bineze aiãle sensitie . ꝑ
in eo ꝑsibili delectat̃ . sm̃ q̃ plg ꝑ obcto apprehendit . sm̃ q̃
ꝑsibilia sp̃ in ꝑdã armonica bonione . vt colos q̃ ꝑ
armonice mixtos ginz colores . sic et sonos
ligi bilibg vbi ꝑbus ꝑ . mixtas ꝓportionibus simi
litudines . et hinc ꝑ ꝑ pulcre ꝑbus ꝑ . sm̃ q̃
dis rez ro est . summa ꝑ vita intellectus et delectatio
ꝑ mortalis

Deus spes sit diuine expfecta ẽne dis finedine

Aristoteles dit pythagoram nil ꝑfudi dixisse ꝓho
q̄ uo ho sit mesura rez. mi ho mag̃ valde dix
isse vide2

Diuig intellectꝰ oia creauit vt se manifestet
Sensꝰ hem vt diuag & cognoscig. ꝑ cognoscē bnobiliꝰ
Sensibilia sp ꝑsum libꝰ. ingbꝰ & intentio diuī intellectꝰ
insensibilibꝰ descripta figuris
Oia obtia ꝑsum q̄int2 ad ꝑfectiū cognitiē ordinata
q̄ obtia ꝑsum ꝑfectio vt magis elucescat
Quid si vult conditor q̄ de spīa tā pulchra &
odorifera eduxit sensibile rosa. q̄ aliud videri ꝓt
mi q̄ admiratiū illi intellectꝰ in hoc vo suo intendit se
manifestare. ḡte & sapiēt & rōab. & q̄ sp diuine ostie
sue. q̄ tā facile tanta pulchritudinē / ita ornate ꝓportionata
ponit medio ꝑsibili ꝙue rei ꝑ motu lucis / dulcissiā hā
monia / ordinē nām hois exhilarisēte. q̄m glorioꝰ ꝑmyaꝰ
q̄ nām tanq̄m legem oibꝰ ꝑmpsit

Recte dicebat Pythagoras hoiem rez mensurā / q
exēplū sue ꝑfectiōis sciens ꝑsibilia. ꝓpter ipsum mensurat
ꝑsibilia. vt sensibili diuini intellectꝰ q̄liam posset app
hendere. Sic & intelligibilibꝰ ea ad cognitiē ꝑfectā intellectiam
in ostensione q̄ ꝓ audet se verbo. videretꝰ pura diuī
vita xtina. Hec / n / ostensio est contemplata. ar sigꝰ
homo continuū videret intellectū euclidis. Et q̄ hec visio
esset apphensio eiusdem artis. q̄m explicat euclides in
suis elemētis. Sic intellectꝰ diuig & arē ipsig vita
& intelligentia. Apphendisse legē had artem. & acquisse
dig fiducig & hereditate

Vis ista applicat oīa diffinitiua formaꝫ. Et pr q
patuit sibi. p forma sua substātiā oīa putat cognā
Sic putet ds q forꝫ ē simplicitas ⁊ intelligibilia
formarum

Ad rogitio possit ꝑ intelligi rognoscit. q rognosc
mensurat ē. Mensura aut ē simplicio ⁊ mensura
bilia. sic dr. mensura mij

Ego aut sua libello faciēs dico ꝙ Platonē sic
breuissia ē q sed oi scriptura melig grauiora ut
si essent presentes atq; disposit. Illos aut Pto puta
dispositos q tanta repiut audiat iubui. q ꝑ pha
monicꝫ putent. qm tacēdo sia. Deīm q a vicijs q
delicijs abstinet torpalibꝫ atq; ingenij sui aptitud
nem. Dico Ego oīa illa sic esse. addens
q ꝓ hō sit fidelis atq; deo deuotꝰ. Aq illumi
crebꝝ et oportunis obūcat pbis. Dat n scripturā
firma fide quod saluti sufficit petentibꝰ

Lineā infinita ē oīa actu q finita ē in pot

Cusanus de docta Ignorantia

Pythagoras dicit p̄ unū vnū ḡstituī & putabat ꝑ vnū ꝑfici
udicabat. ꝑ ꝑfici ꝓcibꝰ ꝑ stabilitū aut actū ꝗ
uire pnd del ꝑfectū

Socrates bisum ꝑ ꝑ habuit testimoniū exorando Alphio
Desiderag scire nos ignorare

Tanto g̃ doctior erit. ꝗnto ꝑ scierit magis ignorare

Non pnd duo ẽssia ꝑfecta / ꝗ adue ꝑ infinitū stiora
esse pdt

Maximus ꝑ unum coincidentia

De id ꝙ grece no ꝑ magis ꝑ latine no ꝑ. ꝙ ꝑ
sup negatiōs ꝑ affirmatiōs. Et i. ꝙ grece no ꝑ
magis no ꝑ latine ꝑ. ꝑ ista ꝑ hō ꝙ ꝑ oīa. Et ita oīa
ꝙ ꝑ ntlm. Et maxīa hō ꝙ ꝑ mine ipsum

Regius Numa. ꝑ libris antiquatis annotasse. ꝑ
mios bnitate maxie adorasse. Et Pythago-
as illā bnitatē trina astruebat

Nonnulli ꝗus. biri libros sapie philosophi a scribut
Io. Wenck Heidelbergensis doctor ꝑm donata dese-
erat Ingelio Basilien. Cui ꝑscripsit Cusanꝰ. Quare
ipse inuentiua in Cusani Libros edidit

Ego ꝗuoꝝ ꝑ ꝑfectis sapie attendit. ꝙ magis studio
anisse. ne vitia ad pfectoꝝ manus puenirent. Sic
ermetem trismegistū. Esculapio. dionisiū Thimotheo
ꝑfectisse legimꝰ. Quod & christus Socratissimus

Philo. sup genesim ait Moysen q̄ angelos vocat
uelos q̄s geri dicunt vocat

Unitas . Ideitas Pax . filius
. Idemptitas. Unitas eglitas
. S. sancto.
Ethr 6 mee arbitratu sup congerie
Pythagoricū tditioz trinitatem.
unitate. et unitatem in trinitate. Et adorande manifestissima
gstio

Opoz venire ad abstractissima intelligentia vbi dia ps
unū. linea sit tgens cūly et spera. vbi atendo sit sph
et rectg ppy et
Intelligens. Intelligibile. Intelligē. 6 unitis. q̄m ad
alijs magis intelligens / ad sit magis intelligibile

Maria ait Voletem aspice ad hy trinitatem
tiam. vicariu et stellas dixe quoniā. 1. dd oes mu
ueniarias disciplinas tñ silire

Pythagoras pmy et noīe et re Phy
Augustin dixit mundū reddary rex pmaio g ditoy
principale fuisse exemplar
Aristoteles singulare videri voluit alios pones g fuit
Epicurus Democritus et praui sta (q dicū negat) a
pythagorice et platonice mathētica demōstratiōes
tiū
Archimy dixit diuine maxima rōis tudinis
finite q̄ uis Alij Triangulū trianguli angu
ly et rectoy. et ille duo 6 xx infinite latribg. q
dici potest triangulū infinitū. Alij circulū
dixerūt infinitū. Alij sphēra infinita

Dionisius Aiopagites in mistica sua Theo. dit beatissimus Bartholomeus mistica just esse theologiam q audibat ed magistrum petrum Lombardum

Rabi Salomo aut Laudes creatoris per ea quod ipsius existentia sit abbreviata et sapiens ignorantia appellata et elegantia vocis famosus

Essentia rei est incorruptibilis just Cusanus dicit

Sic dicit Calcidius in Phedrone plato dixit duo esse exemplaria omnium visibilium et in Deo vero res que ples sit plura viderunt exemplaria

Docta ignorantia. doctissima

Dicit dionisius intellectus dei magis accedit ad nihil quam ad aliqd. quia si ois priuatio vere entis ab aio demonstrato ad Deum videtur. Et quanto quis simplicissimus priuat entis sit priuatior. q est ens omnium

Hec aut ignorancia me instruit hoc quod intellectui nihil videtur esse magis incomprehensibile:

Dionisius vocat deum neq stans neq actus. sed neq immediatus principat esse dei. sup stabile. i. no stabile. Et ita negatiua vera magis quam

Augustinus dicit principia nostra sunt extra veritatem

Sic in dato triangulo infinito no cum angulus unus est maior alium. et 3us adhuc alius vt in triangulis finitis. quia alius et alius in infinitis triangulis absque ypone esse no potest. A unus absque nullo multiplicatione trianguli est

Opoz ꝺ̄ ꝺiuinis ſimplicꝫ grecꝫ ꝙ̄ ꝺ̄ ꝺ̄ ꝺ

negressis & excedentibz ad angulum pertesse & posse
ad deuenirj

Vnz motz ad ad alio
eglis esse ner dnz
altezj mesura pt

Priisam eglie soli deo gueniej
dia dabilia prez deurz differze esse
ns calculatoria in Astronomia carez prisione - hic nulla
figura geometrica altezj esse eglis pt . Et quibz ste
vere sint in sua tor date figue eglem destituere / practi
ad eglis impglis est eglis scdm . Exg ostendit quo
veris abstracta a matibz vt in rop eglis vidz : qm put
ebz experizj & impglis : pt ibj no & ad de-
fectu

Nulla pportio hamoniaca dari pt qui det prisor . neq
in ysis instrumet ill gradz veritatis ppionis est
Ex hoc nos geometre putekigij . qd nemo e / vt alij /
ingenium . vt si vnz aliud mille annis / mitezj studue-
rit . per stiptm vel pictura vel azte / nudqm ad
prisionem pt attingez . lig sensibz / aliqd nd ptin
patuz

Ars / mita naturaz . & nudqm adipsig prisiz pt que-
nite . carez sed Medicina / alkimia / magica / ad ipsius
veritatis prisionem . Lig vna vezior sit / ng pationem ad alia

In oppositis expressu & excedens 2pinq vt in simplici & eglo
Ad altezj puzum oppositoz nd deuenitur . aut in qo-
cunzat prise eglitez

8

Oia sunt exposita / pñdy dr̃sit̃ hñdo ꝑ duo plꝰ
alio mig / sñtiendo nam vnig oppositoꝝ / ꝑ victoriã vnig
sup̃ alind.

Et q̃ vere nota ꝯsonabilit̃ inuestigat̃. vt sciam quo
positio in vno est in q̃da simplicit̃ / et ꝑ alio sim
plicis. incompone / et corruptibilis. ꝑ incorruptibilis
ꝑ vnoq̃dq; ꝑ alio

Mirabilis ptas de infinito

Destensus ad. maximum et minimum no ē possibilis
ne fiat ꝓgressus ꝑ infinitum vt primo et quinto ostend

Cum q̃libz ꝑs finiti sit finita / implicat q̃dlib
magn̄ et cuilibet ibi accipere. Binario no-vt minor
rito recto retinaculo / si pte assensus adesse possit actu
deuenire

Nihil est stabile q̃ diuina trascendat potentia
Solum absolute maximum ē negatiue infinitum
Omnes sup̃ q̃ctis. dico q̃ nō est. ē nō ē maximum
simpl̃ / licet sit sibi ipsi et sua pueritie infinitum / et hoc
ratione omnes sup̃ nec finitum / nec infinitum. qz nō ꝑ
maiꝰ q̃m ē existentia mole

Caput 2um

Nihil ē a se nō maximum vbi a se esse est ab̃ esse
Res nō habet diuisibilitate exemptibilem ē a deo.
linea nūm̃ / mō. q̃ est linea nisi hꝫ a linea infinita. ꝑ hoc q
uia nō hꝫ a linea infinita q̃ nulla. esse nō pt
milio
sed q̃ creatura ē nulla distincta. et quecq; habet deum ꝑ deo. ē
plicite / ꝑfusione / distendatur / nec habet deum ꝑ positiue illig.
creatura
Cōstando nr̃m a q ē nr̃a / et ꝯtingeria sine q̃ nō ē. pt
hꝫ a se q̃ creatura

ſſ lig nab poſſu lege vt no legere / qdmdg ſcrā
ꝓuidentiā dei no euado / 1 Cuia gplerū

Parmenides dixit / deū ē. ni eſſe qdlibz qd eſt. eſſee
vt id qd eſt

De ſupfecto / Iudeo ē xpfectiſſimo
deo ſpie no pponi no. qz noiā ꝺpoſita ſ exḡ dſi-
gulariū roiſ. Vbi vero oiā ſ vnū / ultra no ſpiuꝺ ꝓpt

Hermes Trimegiſty aiebat deū eſſe bonitatem rez
ſſo dei eſt. vng et oiā / ſiue oia bonitex. qz nichil ē deū oi
noiē / ꝑter aut oiā eḡ noiē vndiqꝓ

Ro Cdictoria trāſitiue negt. hinc no ē no apud
nos ni ꝙ aliqꝺ opponat. Vñ ad vnū. apud nos
anſr alterū oppona no gt / deo. ſ vnū. ni vñ
hoc Cuia. Iſtud no ē ineffabile et ſuꝑ oēm ſnſm rōm

Noiā aūa q deo attribuit ꝓ ſenſum diminute ſ. q
nemica. qz aliā ſm aḡ ꝓ ſuccreaturā ſpitū ſibi attri
buitur / Cdicēs deū nil tale ꝓpriū ſtricte diſtrictū hūo
o. ſibi ni diminutiſſe gueniat. Hinc affimatoēs
deo ſcompacte gueniūt vt dr Dionyſij. qz ſixi. ē
ꝙ diſ. ſpāt oēm ſtiā. aſſs Xpo ꝙ ipe no ſit veri.
q no ſit oiā / valet diminute de eo dr / q ſit xpi.

Vñ et noiā ꝓpriaz a creaturis ꝓ ſſlate
Puer filiū gignē. hō fuit oiā ſcrīpſit creare et ſcīpſ
Angry vnū / idea noiat creaturaz

Ex eo q dr pr ē. creatura eſſe ſcripſit. Hō ſ veſtigia tri
Ex eo q dr filiꝰ ē ꝓpriū ꝓnaz re
Ex eo q ſſtus ē voli oīm rez grā dat

Quicqd p Theologia dr̃ de deo dr̃ substantiu creatu
rarz fidaz

Vulgi firmiz ait p̃ supra adeo ꝓpria sidus est. ꝙ si sol
alo rugnasset / horas esset immortales

Hermes ait oia esse duplicis sexus. ꝙz deu dixit
ꝙphiare masculinu et femininu / ꝫ cupidine z ven
explicatiꝰ accedat. Sic Valeriꝰ Cornag

Populares / volatre detrepi ſſ. ꝙz explicatior ysis
ꝙ veritꝫ / ꝙ nō debuisset si fuisset vt imagine

S. Dionisiꝰ deu aut lux volunt aut veritꝫ . aut
aqꝫ cor ꝙ dicit ꝓut : Non ſſ. Theologia affir
tiua nr̃a ꝓ nr̃m fine ꝙ infinitꝫ nō ſſ. illa
theoᵃ negatiua . infinitas vero vt infinitas ma
gnanimꝫ ꝙ multꝫ ꝓdicta . Unde Hilariꝰ

Victorinus dixit . infinitas / spes in
me / vsq; in finem / . infinitas enim nō ꝙ nō est
tas vt deus ꝙ . ß 2ᵃ ꝙ spes / in imagine . / fini
ꝓnr̃a / vsq; in finem / . ꝙ ipse ab ipso ß

ß. Theologia negatiua dr̃ deo potiꝰ dr̃ infinitas

Negationes remouens imperfectiora dr̃ perfectissimo p
riores alijs. vt verius ꝙ deus nō esse lapidem . ꝙm
esse vitā . Sed contra ꝙ affirmatiꝰ . nō vi
ꝙ 2ᵃ ꝓ ꝙ deus esse vitā / ꝙm nō vt lapis

Nz Iustetty negt hostiliza sg dictoxeia diuisiua autg
positiua / qz esse creature no attingit

Creatura no pt dici bna vt creatura . qz desitdic
ab bn̄ tr . neq plures / qz ey esse est ab vno / neq ambo rō .
Bz st bn̄ tag ey sm quadam pluxitate contingentia

Non videtur deum aliud esse creare qm deum ee
Quia creatura dr b qz eterna b . Bz st sub qz esse
talig eterna dr̄ nequit
Dei sut imago illig sm finita ~~forme~~ sz dei . g b forma oim
Creaturaz est . deus ocasionatg . Arrig
ad ocasionata . Et femina die ocasionatg
Dis recta b sm finita finitor . et deg creatg . vt st
co no g h° mlig esse possit . ar sil dicit creatore
Fiat . et qz dr fij no potuit / g b pd eterna . h° forma
b qz fij potuit deo similig

Dis cca vt this pferta . lig dth altexig smig pferta
Deg gratt et odbg tomo q° ppi pd

VTILITATES ASTROLabi

DE GRADV SOLIS ITIVENIENDO

Accipe ztaz & pone dorsp sup die mēsis & numeres los solis: & ꝯ

DE NADIR SOLIS

in Reti pone ꝯdū pl̄ tuend a repo: & tū oculo stabis nadir pl̄

DE ALTITVDINE SOLIS VEL STELLE accipitur

Suspenso astrolabio ad depend radiū pl̄s & vtrū q̄ mediū fo-
ramē dirigendo: & videbis erectiz ꝯ pq̄ altitudo: & tūc dic al-
titudo solis sup orizontē: sic de nocte videas stellā & forāmē

DE INVENIENDIS HORIS INEQVALIBVS i die

Data altitudine solis/pone ꝯdū eq̄ ē reti sup almucantharath solis altitu-
dis ad meridiē ex pte orientis: & pq̄ aspice occidentē: h̄o facto nadir
solis ostendet horā

Horologium

Ante om̃ horologiu facẽ volenti nre est Ut verificatoriu inueniat: id ꝑ tm̃ vtr̃ ex q̃dam regulis. 1mo. Q̃ undiantem: hor est q̃tam circuli ptem describit: cum ꝑ tm̃ go. (tot em̃ gdus hꝫ q̃tus ꝙ totus circ. ſit 360) dimidat: quo facto querat elevatio eq̃noctialis: ꝑ ſtr regulas ꝙdas

1 Remota elevatione poli a go Inuet elevatio eq̃noctialis Hoc ſic diſpoſito ducat linea ſemidiametro a recto ad punctu elevationis poli eq̃noctiat circuli

2 Deinde circulu ponat ad rectu dnm: & extendat alid pedem ſpatio voluerit (ꝑ ſtr) ꝙ vult hꝫ ad hꝫ ſemidiametrum poſſit & inde ꝛ ſignet ꝑ punctu

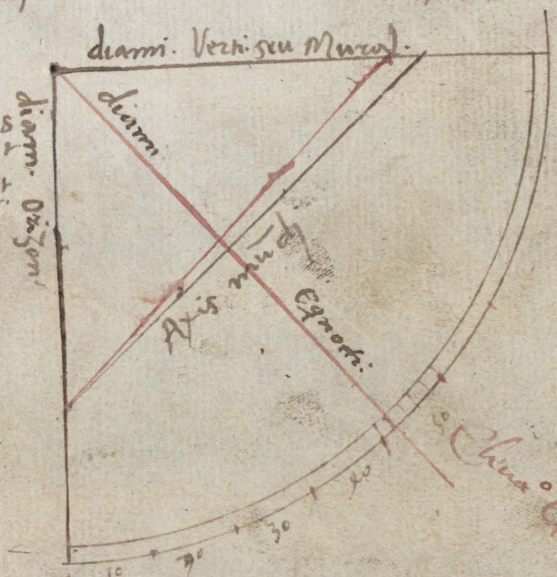
3 Signato puncto extendat nunc pedẽ immutatu ad lineã elevationis eq̃noctialis ubi dicitur punctum

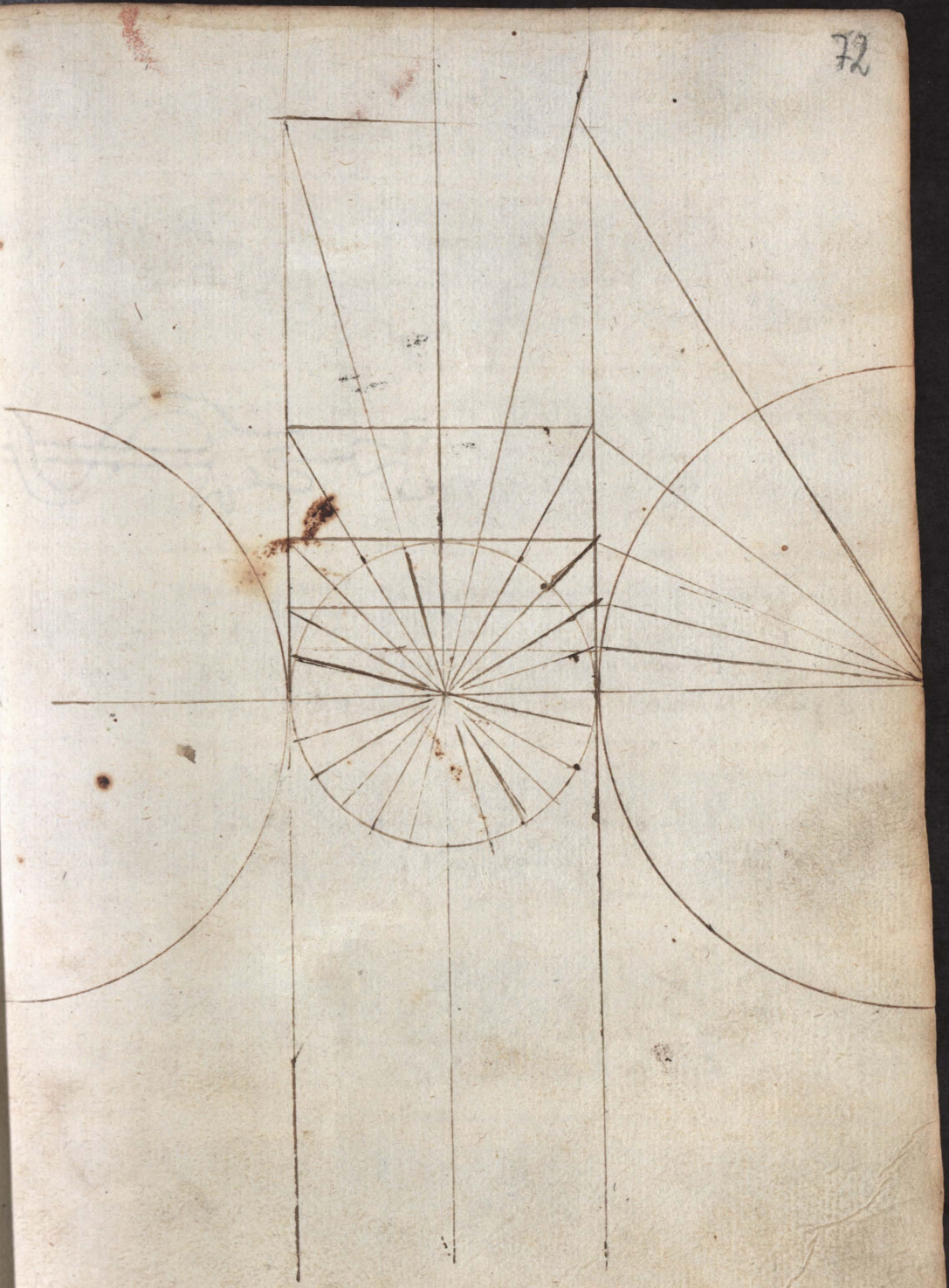
4 Et ſic ab eo puncto ducatu dicatur ſecans baſim dicit circulum dnm vltimo ubi ꝑ punctu ducendo ꝙ ſecabit vera ſtratorum

5 Tandem linea ducat a puncto ſignato ſublinea ſecans ad punctu ſignatum ꝑ baſim & ſecabit circulum ꝙdm

Rta

In Verificatorio apud nos ſit longior ſeu altior: ſcipit polus: aliqd angulus ſcipit eq̃noctii.

Canon p formula horologij

Volens formulā horarij construere sic efficiet: Primo lineam longā ducat p̄ insuersū capitij: cui destribat punctū centrale ij̄ in medio eiusdem linee: Tertio ducat longa linea p centrū ellij centrali ita q̄ intersecet pōne ad angulos rectos. Et sic p̄xte minatibꝫ ducat duas lineas gtingentes centrū parallelas tm oīs ~~plicatis~~ capitij longitudinū

Quo facto et parato dividat quilibꝫ istud tantū in 6ex. breuiores equi vizinas ge. horē: Deīn ducat lineas a centro p̄ puncta sīgla oīs ad linea gtingentes: Et tertio ducat lineas rectas ab puncto oppositi ad q̄s pozigebat linee ducte p centro

Hijs sic dispositis ponat vizinū ad ~~linea gtingent~~ punctū gtingentie: p̄ in accepta longitudine diametri Verticalis seu mirabilis in pecia forcio Et tm destribat semicirculū gtingentem priorem: Et sic re tm eius in linea p̄ sic p̄ insuersū deducta Et tertio arcum ad puncta in linea gtingentiū lineas ducat Et habebit horas tm: de Oppositū ad oppositū non fonet: Si solū istud diuiserit: tm istū diuī et Vocat horologiū Ytalicum

Ordinatio in opposita linea gtingentie semicirculū destribat in gentē illū medium: sumat 2 ordē semidiametrū horizontalis in diametri orizontalis p̄ rectificatorij: Et sic duas lineas ut prius ij̄ horas esse vizinū: horologiū orizontale

horas

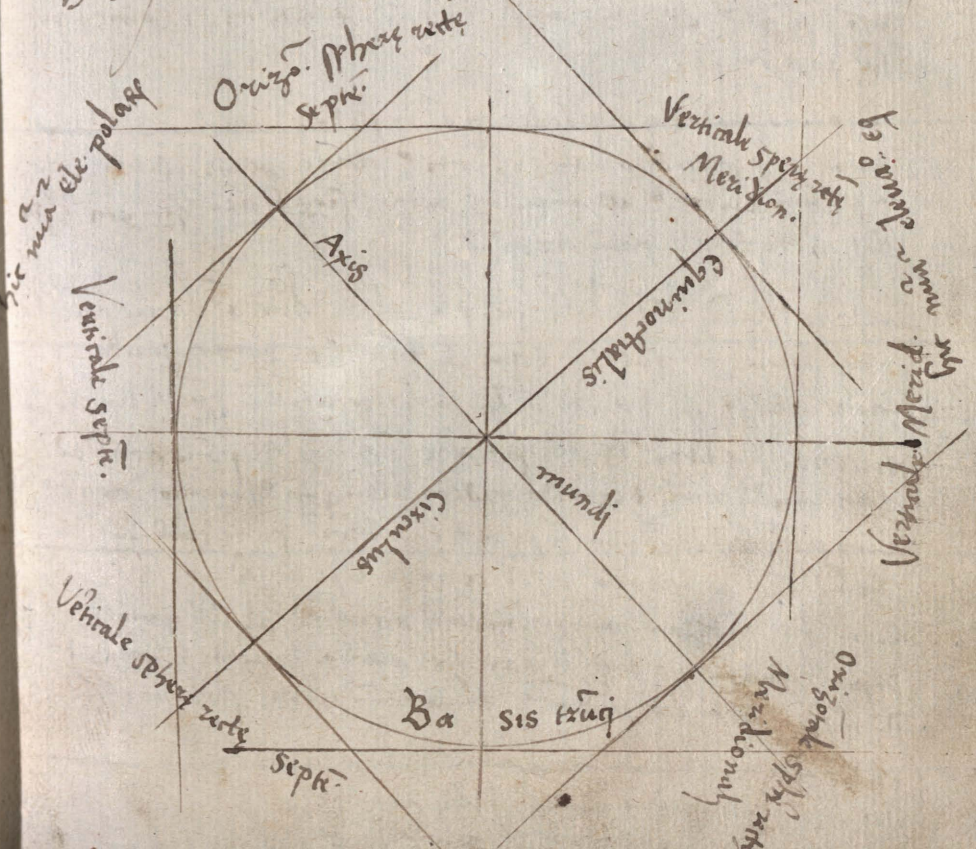
Deīn sic hora in legissia p centrū deducta in medio circuli habes p et in alta insuersa sextas: in extremis vizinis ~~sextas~~ duodecimas sic has in cadū linea longa insuersa: et sextas p alia

U

Pro Trunco horario Exposito

Describe circulū lineā quitate q bis trunū ꝑ̄ maḡ / vel pauū: et p̄ punctū eq due duas lineas intersecantes sep̄ angulos rectos exeuntes sup̄ficiem circuli: Quod si circulus e in quitate quadrati inscripti q̄ fiesh verificatū: Quemas elevatio poli et equinoctialis: q si nō e diuide vna quarta illius circuli in 90 vel qr p lineā ortus in quarta tertia

Basi huius inscripto constituta: in linea transuersa inuenire elevationē poli in dextro: p elevationē p equinoctio. q ex opposito est mūdi in sinistro: hijs 4 punctis sectis duas lineas p̄untes et illa puncta exeuntes circulū: et demū duas lineas ꝑpendiculares ꝑ eas lineas puncta ubi ille linee ꝑpendent lineā circuli: Exhinc igit̄ p̄ma sup̄ficies q habebit tria latera

DE HORARVM Institutione Tractatus

Ad ea ducas lineam dividendo ꝑ tres eq̃les: & longe
& stilla ꝑ tertiam ponas

Primo horologium horizontale: hoc est superius appellatur ꝙ situ
exterior: horologij orizontalis appellatur et horas ꝑ ipsum datas vel
occultas ducit ꝓ tres horas ꝙrc ad tertiam: Et stilus ꝑpendicularis
gnas sup diametro orizontali verificatorij: Et respicit ad
polum arcticum: Est ad ita ff

Semper stilus respiciat polum hr em situ quasi medium
circuli quæ versus sol describens illas horas

Horologium verticale meridionale instruere ꝓ satis tuum
ad meridiem: et horas tribuere ab ortu exteriori: horologij
mundialis appellatur: Stilus vero infigas & diametro ꝑ
diametrum verticalem verificatorij: Et respicit ad polum ar
cticum

Sed verticale septentrionale: qd e ꝓtrario describes cog
nito: & stilo ꝙr horas ortum stylo: et stilus respiciat po
lum arcticum

Horologium Equinoctiale: qd e inflectitur meus sub Orizo
tale et septentrionale: ea me circulo horas ꝙstituis eqlis
et stilus elevet ad angulos rectos superficiei sic em respi
ciet directe ad polum arcticum

Horologium Orientale sit pregabis: duc et latere orien
tali linea ꝑpendiculariter equedistantem ab equinoctiali ubi ꝙ
facile efficies & ipsam medium in verificatorio puncti signifi
ducendo, et satis longe ꝓtrahe eam: Zo pone centrum ad
centrum medium circuli et extende pedem alium sup diametro recto versus
alios ortus: et eo immoto vsq; extremitates pone ipsum cum sup
linea ꝙrcumferentie ꝓpinquo et sic extende vsq; linea ꝙ tangentis:
Quo facto tertio ducas lineam occultam ab illo puncto: et
ꝓpinquo punctis sectionis sup lineas horarias: quicumq; horas tan
gens tribuere ad lineam ꝑpendiculo: similiter horas stilatim sic

Stilo elevato & alterum diametri interceptis
ter linea occulta et centro medii circuli ꝙ
et ꝙ sudem & extremitate umbre: et deprehendo ꝙ mox sic

Haud prorsus parabor horologium occidentale

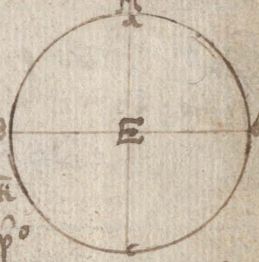
Compositio Astrolabij

ASTROLa BVM

Quamuis de astrolabij compositione multa habeam: quę in quinque libros ordinem: in quibus astrolabium quod genere sit: stellas quę in eo per circulos annexos: multitudinem: et magnitudinem ostendam: et quomodo ad solis altitudinem: et horarum inequalium: et planisphęrium.

Volens autem astrolabium antiquum planitiem et rotunditatem suam perdidisse: et circulos: et stellas ostendere: et descriptionem: ab ipsis: quasi de nouo fabricare: primum instrumentum: quod astrolabium dicitur: in plano describam: deinde quomodo ad omnium regionum altitudinem: et horarum inequalium: et planisphęrium.

Deinde per circinum descriptum a puncto ad punctum calami: et illos duos circulos duabus diametris inter se ad angulos rectos: sub axilla pone. a. deinde .b. deinde .c. deinde .d. A. est meridies b. occidens. c. angulus noctis seu hora .vi. d. occidens et unus illi contrarius et unus totius astrolabij a sit .e.

Diametrus igitur per a. e. c. deinde per punctum super quem stat pes circini: deinde per .d. linea erit meridiei et occidentis. Deinde per .b. diametrum obliquam: quę orizontem dividet per equalia: deinde per punctum circini: stet apertum: ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .f. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .g. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .h. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .i. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .k. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .l. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .m. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .n. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .o. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .p. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .q. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .r. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .s. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .t. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .u. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .v. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .x. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .y. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis. Deinde per .z. circulum: stet apertum ad .a. deinde describat .d. per .b. linea erit orizontis.

De circulis Capricorni, Cancri & Equinoc

et sup illud a gs ponat zlat: et ad diametr .a.c. intersecet
ibi punctu t sup eu gspiat circulu. Et hoc modo
in oi tabula describi possit zgonal. scribat sic dictu est

DE FORMATIONE PRIMI ALMI

Applica pgā sup almilla/ tabla cōe facere ad
tabula regio: et p hanc sup eu diametu meridi
ei ad describes almicantharat a circulo equinoctiali: q
gplis sit .90. Et i spera rotunda cōpali sup centru
capitis ad distantē descripti: ibi planisperio idē cētrū
trahi non pōt: Hoc exteriꝰ e orizon qui sic fiet
Quarū .f.k. equatial diuide p .90. et sit q̄d .k.f. Et simp: elevatio
poli q̄ualibet a circulo equinoctiali. et sit punctū: sit q̄ ad ab. ut g. posita
pgā ad [illegible] meridiei ad
zlat sup punctū .k.f. et g ex altera p̄te Et ipōt: circulos diametru
pone notū: et p̄ q̄sito recto pone rectū p̄pendiculū p g .k. usq; ad
extremū cōcauū: Vel ia punctu duarū arcuū diuido elevatio
exteriꝰ: libro et posita zlat supra/ a gdu elevationū sit vide circu-
lum equinoctialē t nō punctū 3 et pgā facias sup

DE FORMATIONE ALIORUM ALMI

Deinde semicircū equinoctialē: q est inter eq. duo puncta elevationū poli p̄
dicta: ideo p .f.g. duplū punctū p̄ q̄ gdū vocis distare almicantharat
ad si vocis p gplis: almicantharatis: puta quod gdu: et diuida rectū
in .180. similiter sup .90. Almicantharatis: in talis hore distabit
duobus gdū et sunt .6. almicantharat: et si p tres gdū ut sunt .5. 30.
et sic de cēteris/ sic p oīa almicantharatis a borizonte usq; ad zenith recti
omis gplis ad 90 gdū adiacētis p̄te: Hac diuisione facta: pone zlat sup
.k. et sup diuisionē sua notas: et nō per circulos diametri .a.c. sed ipsi gimus pū
ctis puncta/ q̄ sētis diuisionis rectis: et meridiei copulā sup .f. sunt almican-
tharat: et sunt ad sequentiū: et zenith vbi almicantharat erit zenith
regionis. Si vero gplis punctus fuerit nō oīa almicantharat erunt
bona: sic q̄ zenith. Antipodes elevationis poli regionis hoc a puncto .f. v
g̃ d̄ equinoctiali: et sic pone zlat: et sup .k. punctū dextrū .a.t. vi
zenith Iuxta borizon erit orizon et almicantharat deinceps .x
gdū ppria colore distinguit

DE INSCRIPTIONE AZIMUT

Azimuth ex directo descendat ad almicantharatis: et sit 360. diuisa
orizontis circulus: Azimuth igit sic describat. primo ponat tabula
sup meridiē vel ad ortū Quo facto ppria diametru .a.c. et per centrū

DE INSCRIPTIONE HORARII ITEQ LIVM

Horas meq̃las sic describo / Diuide pr̃ rectū rep̃bris / q̃ subor
Zonæ d. p. pres eq̃les dirigendo abomidete: eoq̃ diuidat eq
nocial & rectū rectū: Notatis diuisionib⁹ q̃as d tabula recip tūd
pūctor sūmendor̃ d tribꝰ rectis & habebꝭ. 1. horā t̃ijs
& nō hīc vero vnij horę d una pte: ceteri discordia hās q̃ alia pte

DE INSCRIPTIONE LINEE CREPVSCVLI

Deinde rectū suborizontē eq̃distāte ei / p. 18. gr̃ā: q̃ sic q̃dā subtrhe
de latitē sūis tue. 18. gr̃ā. & ꝙ. et annū q̃dem gputato de q̃ā a. q.
vergit ♑. et sic pūcte x. & gp̃ū aggregata ex latitē eclipticæ
& 18. gr̃ā q̃ā a. vesp. h. & sect̃ x. 8. Quo facto pone regē sup. g. et x.
Deinde sectionē ar. nō pūcte d. Sup pone regē sup. g. & sect̃ 8. et
rectū a. c. sig. 6. Cui dez het pūcta q̃ rectū / sup à describas
azimā suborizontē a rectō rep̃bris deinceps: & ic sphēra linea rep̃ta
Sed ia linea nō ē admodū nēa

DE FORMATIONE RETIS

Reliq̃ q̃rimet Zodiacū & stellas fixas: Accipe tabulā & describe rectū
q̃ possit sustinere libū: dei sūr circulos Capricorni eq̃noctialē & rectū
q̃ p. ♑ sed mīre. et q̃drēs duas diametros p̃pendiculares sectas
& sibi inuicē libros p̃ directe. Cancer p. m. n. o. p. Deinde lineā. a. o.
diuide deq̃lia & fac rectū sup illo pūcto q nūcupat p. k. a. q. et
de via solis seu ecliptica. Et recta hui rectū abscindat alios tres mo
nos rectos p̃stitutos sibi inuicē dimissū vnū p q̃ dig: 2. primo eoq̃: 30. gr̃ā
mis. Deinde Zodiacū p. 12 partes & q̃libet 30. gr̃ā: q̃ p̃
diuisa eq̃noctiali & ꝛ diuide Zodiacū [illegible] tabulā sic stet pūcta

Tabula assistens sibi sphere eq̃libꝰ signi Zodiacī Zoto

Aries			Gemini			Leo		
	♈	M		♊	M		♌	M
4	4	34	4	63	2	4	37	23
10	9	11	10	68	21	10	42	29
14	13	47	14	13	42	14	47	30
20	18	29	20	19	1	20	42	26
24	23	8	24	84	33	24	47	18
30	27	43	30	90	0	30	62	7
	Thaurꝰ			Cancer			Virgo	
4	32	42	4	96	28	4	66	42
10	37	34	10	10	43	10	71	33
14	42	20	14	16	18	20	80	49

	♈	M
20	41	31
24	42	37
30	97	47
	Cancer	
20	21	39
24	26	48
30	32	14
	Virgo	
20	80	49
24	84	24
30	90	0

Quo facto ex
emitatis depē
me excerpe de
cto cap̃rorni
9° mīeūt ♑
dēbo cyathū

5ta ope
q alijs ♍
signos

DE INSCRIPTIONE STELLARV fixarv

Lua ī recto equinoctiali ex t. ad ſſ. k. maxima poli declinatio
ſol. l. 24. gd und ſcia. et pone ī. t. expecto tm. Et expecto tm ex. b.
ſſ. g. et pone ī. o. Dein pone tag ſup t. x. et duces lineā
ſup vſq; ī pone d recto ſigno ſ. q. gd ſigno fuerit et eq lōgitudine
a latitudine 4 vers ſ. vel Mer. ī. Et ſ fuerit ♄ ī. mabg
ſtellā & pones ibi v. Et expecto tm
et pones ibi y. Deinde pone ♃ ſup ſ ab. x. ſſ. q
ſ. d ī caput arietis. Et aliud ſ. finē latitudinis ſtellē ſ. ſ. pedem
t. mbs gſtrud ſtellā diametro a. ſ. t pones ibi x. ſ. a
pones ſtellā und caput tauri ſ. k. Et aliud ſup. y. & ſ. a
ſagit diametry ad ſ. pone noīa. b. pga ſup arietis ſtellā
ſ. r. s. Et dc ſumitur ſtella eſt ad. Et dc nebula gſtrud
longitudinē ſtellē ſitē d q gd. q ſigni fuerit. Et ſ vers ad
illig t ſ vers ad ea rudia a ſ poli gradiant / duc und pedem rami
et ubi rami abſcidit ſtellā. r. s. deinde ſumitur illig ſtellā

Si vero ſtella ſit Mercurij ſit mabg a. t. vers k. ut gd q ſtella
eſt eius latitudo & opare ut ſup

COMPOSICIO ASTRO. DORSI

Deſcribas quinq; circulos ſup centro E. ſcilicet ~~ſup centro ſſſ~~ et
duabus diuide ſ. duas diametros perpendiculares ſſ. gd
ſſ. 4tus. ad. ſ. o. ſimiliter ſ. a. 4. t. Deinde ſ. a. alia
longa ſtrubat gd ſigni ſ. principio ſ. b. ut ſit arietis / aſſellus
ad. a. ſ. ſ. noīa ſignorū ſtrubat

DE INSCRIPTIONE MENSIVM

4or. rectos circulos deſcribas ſub polis q; centry ſit ſumendus. ſ.
habe a centro E lineā occultā uſq; d. ſ. gd radius / q ſit circulus lond
Tauri polis. Anno dñi 1460. & hic uſq; ad circulū rectū / q ſit circulus lond
de ī. 24 ptes equales: poſito q; pede cōpāſ ſup ſinū diuiſionis rectū ſignorū diuī
no. ī. ſup finū pedem alterū rectū ſignorū & deſcribe ſic p ordinē ſ. p
ſingulos ſuos dies diſtincti anni placuit: ſ. 20 minutū diei ſ. ſuperiori noīa
ſui. Dies vō ſic ſtuide pone tag ſup centry E. & ſup finē ſſ.
gd q. 31. minū capacem ad ſuperficiem circuli ſuiſcui ſamadij 31.

DE FORMATIONE

Diuide qtag 6.c. & r.d. p. duas rectas & a puncto medio duc lineas usq ad circ. E. principia de p. circ. Vel sic diuisoe pone sup .14. gdus scorpii & centy. e. & duc ad lineas: ste &c. sup .14. gdus aq. Trahe pg ho lineam q sit no centy linee ad circ. alio. Illam libz diuide duas pres eqles: & duc p. centy. & extende vsq diametty. b.d. & sup. ad dextram hic tracte lineas deorsu tras, qs sit duides, Diuide q.dlibz lang p. pres eqles & basi p. 2. partes & n pone stag sup. e. & fac gulas diuisiones & trahe lineas d intersectione bini linea 2 & n scribe nuz dripia do a diametty p. p.o sparia q p. 2°. 6. 3 usq ad duo dia & nuq veniet ff ad angulos

DE LINEARUM HORARIARU SCRIPTIONE

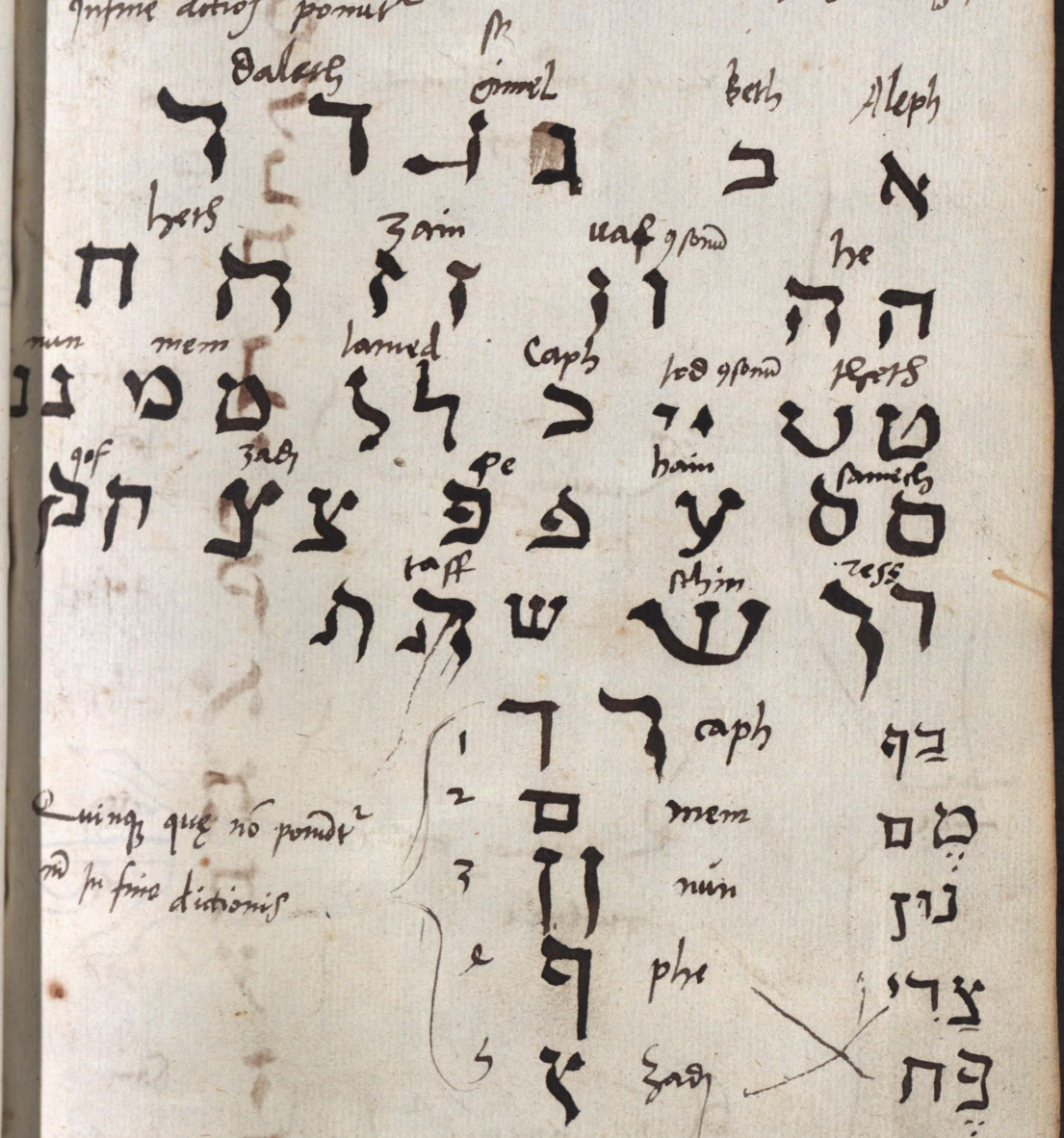
Horas p eqles sic p scribe. Semiz ff ad rectos rupibz p. rectio p. a diametro .b. d. Diuide .-p. pres eqles. q. sect. tunias centy d.a.c. sup q. & duas arcu suspende p. E. & duo puncta o.. p. diuisiones & gutez usq quo lex horas in singulis lateri q sectias p. & sic ad .a. ff

FORMATIO ALHIDADE

Alhidada sp. sit: aripias laminid politi rudis tabid q loga ut tabula & p. .1. cq duc lineid: deinde ab pinde ei duas pinnulas & pone sup. Alhidade p. linea ad ar sup lineid: p. pinnulis aut foraz duo p. zamid unid q ma aq alia & Et habes p. strum. p. ad

TELOS

Lre in alphabeto ebreo hebraico sunt 27. quaz quinq; ptm
infinie doctos ponunt

Quinq; primar linguā & dentibus
Quatuor primar palato
Quatuor primar gutture
Quinq; primar
Lez

בּ beth
וּ Vaf
מ mem
פ pe

Quatuor primarie labiales sunt

דּ det uel ד dalet
גּ gimel
ד dalet
כּ caph
פּ pe
תּ thau

בגדכפת

Sex sunt littere q si habuerint sup se hanc regulam — q za phre dz: Omittit sonum

Omnes fere iste sex admittunt

ה ultra se sup positum post se positum. ו. ap sit vocalis dillo puncto

א nil auget sonum

Vocales notate istis notis:

Camez. ◌ָ ⎫ ⎧ Hateph patah ◌ֲ
Patah. ◌ַ ⎭ ⎩ sub

Zere .. ⎫ ⎧ Sceua :
Segol :: ⎬ ⎨ Hateph segol ::
Hirich . ⎪ ⎩ sub. ו
Holem . sup ו
Cuburch. ו. intus

Hateph camez ◌ֳ : sub. o
Sceloſa ◌ֽ : mandoth

Duo diphtongi nil Hateph

Ano Domini

Auinu Sebasamaijm ijthradas strinstya : iano Ao.
fiat
malchuthah : lehaste xezonaty Sebastiamaijm gamba
pano
arez : lahantenu hatemidi lanu ten hajom : Lamiun
hol asmothenu : ca ester enahtenu motbim lorsz

Lras hebreas habuerunt Hebrei qui venit a Babilonia
& inuenit eas esdras, quas alij Malachim exedut
affirmat: Hanc uerisimile quidem non erant ad Moysen

Lras hebreas adinuenit Deus & inspirauit Moysi
uel ante .x. precepta data in tabulis Legis scripturas
fuisse apud Iudeos

Circa Hieronymi ... ante est dubium ad hebraicam lras &
emendationem nostrorum codicum. Vbi ambiguitas est
in uocabulo sensus si sic ... Cirilat. i. Rectificatio
Lre in aliis idiomatibus pronunciate sic commutatis &
formis ad alios. sic beth apud hebreos: gesth possit
dici .be. bi .bo. & bu. Vnde in templo dicit aliquis
gamgie .e. c. qui possit dici ga & gi sic .o. de
hebreis formis lras sic conexione sequentes .ut ba. ca. da
ga pha ka la. ma. za. & latini inseminalibus
uirtutes uocant lras syllabice. Hactenus
Explicit prologus. Amen. XPS

Connexio lras que ab impositis: in quasi alienis
a seminalibus de latinis.

Judeus ꝓferendo alphabetū possū ꝓferre. a. ba. ra. &
af. ga. ha. ke. al. am. an. &c. ſ. deo. a. bo. &
or. aſ. ge. ha. i. ka. la. ʒ : a e i o u

b. c. d. f. g. k. l. m. n. p. r. ſ. t. q. cū nō ꝓferendo : ꝑ hō Judeū. ip. ꝛ. ſ.

Apud hebreos & græcos ſūt plures lrē q̄ apud latinos

Omnes tñ : ſ ʒ

Aliq̄ gñatus fuit ꝛſitatem p̄ boraliq̄ & ꝓpter oſcam ſmaritatem. ꝓferra hō Judeū ꝑ
ꝛſentiuos ꝓnūd :

Alphabetū

Hebreus hor ſpeciale hr q̄ a dextris ſcribit & legit
a ſiniſtris & nō plō lrē. ſ tota ſcriptā hebraicā
Cuiꝰ nō nūl ē ipſa : q̄ ordrē ſpectāt ſpiritū laudē mō

Et ſpiritus latinꝰ hrē ordinē fiat : tñ ꝓtractio ſpiritꝰ
ſpiritꝰ ꝓ dextris a ſiniſtra & laudit hebraicā ſcriptā

22. lrē hebraicē

ℵ Aleph : valz a. gñatum ℶ beth. ꝓ plō. li. ꝛ

ג Gamel apud aliq̄s hr. a. p̄ ge gñatum

ד Dalech. hr. ſ. ℸ Thau hr. th.

Caph. ꝺ duas ꝺ ſtrq; admos & ſonu. k. Inſtar in Judeq hoc
uſuſſe ꝺ th.

fe. duas. plus. mollit ſequentes
Aleph. & ain } equales ſi
ſamech & ſin
thes. & ultim caph

In hebreo carniſſe & ſi caſu
habz iſte ſillabe. ie. ae. ee. oe
ue. que no habt. e. ſ. ſ.
ſtrq habt. que habt duas habz
valentes. ꝺ

Zadi ꝺ omne vocale habz. ſz.

Nomina by habz hebraicaz no ſunt abutende nu ꝑme ſil-
labe. Eiꝫ ſunt ſ hec. ſin. ſt. apud latinos. ſh. te.

Aliqne hec hebraice ſt queniens nociatz ut fe. nud. xes
qz iſte duꝫ ſ vocales ſnq ſ gſonaz ſ. a. adiſta ſillaba. ſa
ſ queniq habz ſ iſtas duas feſa

Ozna hazu

Caph } 2 mem } 3 xes } 4 xes } 5 zain } 6 thaf ultim 7
Bes } ſamech } uau } ualet } ualet } ualet
nun uau } 7

Caph verſus dextra ꝺ ꝛ q rotunda. ſ bes ꝺ ꝛ angulata
& ꝺ ꝛ longior ſm caph.

כ ך ב ם ג ן ד ץ ז ת

Mem eſt q̃drata. ſamech ſ rotunda.

Res dꝫ a uau. qz hꝫ ſuperiorẽ tractꝫ longu. ſ uau breue

Res verſus dextra ꝛ q rotunda. ſ dalet hꝫ angulu.

Zain. habt quꝫ qua ſuminia adtendꝫ latus. ut

Ultim caph ꝺ inferiꝰ tractꝫ longu. ſ dalet breue

finale
Hun, hꝫ longa tractu ꝙ ors. vau nō breue

Alias nō fit error nī vbi lr̄e sunt male figu
ut nun ꝙ bes longa

1. Characterū manifesta dctio ꝙ duo
2. facit rosz formatio
3. lr̄aꝝ pulchritudo
Quinq; utilit. lr̄aꝝ
4. placens eoꝝ ꝙponibilitas & apta
5. characterū ꝑsillabaꝝ ꝙstitutiua bre
& ꝙpria dnominatio

Nota

D. mem clausū semel reperit in medio dctiois: qꝫ
ꝫ portentū reputat apud hebreos
gal. g°. r. v. de fluuio nauig. & nob. ꝫ & multiplicabit
pecia tua: ſ. vinū corrūp. hic passiue multiplicabit

סמארבא

Sth theo zaro in fine ponit
ꝫ qꝫ ponit in fine nō pasach. t nō cathesspa sathaph ꝙ nō
exigit acs ut

ה ם

Hic aliqui utunt in latino .s. nūq nō scribunt nī in fine
ꝫ in medio solū .ſ. rectū. t in fine (nō ſit capitale).
& ſ. rectū nūqꝫ in fine. nō adiecta ḡiunctione. qꝫ

Solū vna vocal ponit in alphabeto ꝙ hebr
ꝫ A. ꝙ duos caracteres א & ע. hꝫ ꝙ
grat hebraicꝫ liq. ע. mollius. ſ. cum ꝙ. u. exprimit
hic ut ḡsonatio

Latini aut nõiat .uaf. qr nõ vtunt .u. gsonante latini sm̃e
dictionis. sic eo vñt hebrei .ו. gsonate m̃ sm̃e dictõis. uau.
thau : u. gsonãs ⁊ ⁊ . t . liz molliq sonat
sic .ו. gsonas ⁊ ⁊ . ⁊ . sic dr hebrei sonat . sa-
briel : ⁊ gabriel. liz z : sit magis ⁊ guttur

ו sor gsonas fit vocalis qñ ei ꝓponit . aleph. aut . ain . vt
fiat . i. vocalem : aut qñ p sm̃e dictõis fiat una sillaba cũ g
sonat sequẽti: sic in medio ⁊ in fine fit vocalis qñ fiat
sillaba cũ vocali precedente . sic ⁊ ⁊ de .ו. : liz tñ
supponat puncta que nõ fiant . i. ⁊ . u .

u gsonatem ; gsonatẽ in vocali

i gsonatem . ut gen̄ nõ dicit qr sonat
abus ⁊ . vt gutturalismo

Septem sunt literę
quę uis euacuat
⁊ Raphe. t liquit

fiant

נחמת

adulescentula

א aprie no ꝯ vocalis ꝑ ꝑt esse, qlibz. m signat ꝑ
sup dictis

ָ denotat grossū a / Camez / ut hebraice. ꝑt ꝑ grossus

ֲ: Cateph camez ꝺ notat grossū a. ꝑ pripitater ꝑ ferdh

ֳ. ouzū. e. ꝺ notat ꝑ grossu

ֱ e velocissimū ꝺ notat : ꝑ aliqꝺ nūꝺ fat. qꝺ ponit ꝑ
gsonantib3 : pterit in fine. ꝑ qꝺ aliqꝺ ꝺ notat / ꝺ ꝺ not
ue. e.

ֵ ꝓt esse sth. ſ t. s. qꝺ in / hꝺ punctū ad ſiniſtrā tr
. ſ. qꝺ ad ꝺextram tr vꝫ. ſſ. & uocat punctus ſmol

ֶ ſoras ꝺ uelox ſſ ſſptor : ——

Puncta ſunt ꝺuo nata ꝓꝓ velocitē : : cing nt ſcribi
ba / ſic . בֵּ . qm ſic בֵּא . Item illa lra א nimꝭ
ꝓpterea : liqꝺ aut aleph ponit post
gsonatem ſignatā. Ita qꝺ aleph nō ſignat. & tñ
facit plg ſi ꝺemet. qm ſiadꝺ בָּא
Ste. bre . in fine ꝺictiois ſepiꝰ nō ſignat ꝑ pū
qꝺ nūꝺ fat. ni qꝺ aſſpiratiōz
Non in ꝺco illa ꝺuo frustra ponunt. qꝺ
fit ad ꝺiuſas ſonos. & ꝺictiones : ſtm ꝺ
ra ׃ ׃

א & ע liz equiualeat. qꝺ ad plaſioz. in faciū
ꝺiuſas in ꝑne ꝺr חַ אַ non חַ עַ ſup

Item duplex est scriptura apud hebreos
Scz textualis. Et notularis Et sunt omnes
characteres ipsi videlicet Et in eis puncta-
tus Et textualibus : sed non in hiis notularibus
quia

Item scriptura notularis hebrej dicit tribus punctis
punctis sic textualibus vid quod aleph punctis Et a. vau
Et u Et o. Jota Et i. Et e Oolet Et sic
hec textualem sed illi
vocant in hebreo Et in calce excepta biblia
Cuius scriptura sit et vocatis punctis

Vide sequens folio

Quota est alia tractatus addere tale nūm p
portat ut

א 1
ב 2
ג 3
ד 4
ה 5
ו 6
ז 7
ח 8
ט 9
י 10
כ 20
ל 30
מ 40
נ 50
ס 60
ע 70
פ 80
צ 90
ק 100
ר 200
ש 300
ת 400

Quelibz dictio importat nūz ut

בּ 5 2

Liz no sp̄z ordine

Oēs trez faciūt 1995

Maiores dant nūi
dictz
ppone
ppone 90 liz qz
nūi

ת 600
צ 90
ת 1000

Nome tetragrammaton
portabat .26. sic
יהוה
5 6 5 6

Nota td p nūi annoz grecis
biblia. no
liz tradz

Echad 1
Onajim 2
Orhalostslos. ṗ sslossa 3
arba 4
Chamistsa. ṗ chames 5
Schistha ṗ sths 6
Sbona. ṗ sbinda 7
Bunona 8

tistha ṗ tstha
Esra. ṗ esra
Esrim
Sthosthim
Arbaim
Echamistsi
Sthissim
Asbinim

Riuonim	80	Risthon	90
Tisthim	90	Oshem	29
mea t mas	100	Sheshshi	39
masaim t sue meos	200	Reny	99
Shos meos	300	Chamish	59
aba meos	400	Oshsi	69
thames meos	500	Oshemi	79
Elef. vt aleph	1000	Oshmim	89
Sue alaphim	2000	Tosshy	90
Ribo		Asiy	100
Rubesue	10000		
	20000		

Rualig

Eshme noun apostolos apostolic

Eshad asar 11 Biuona vshoshim. 38

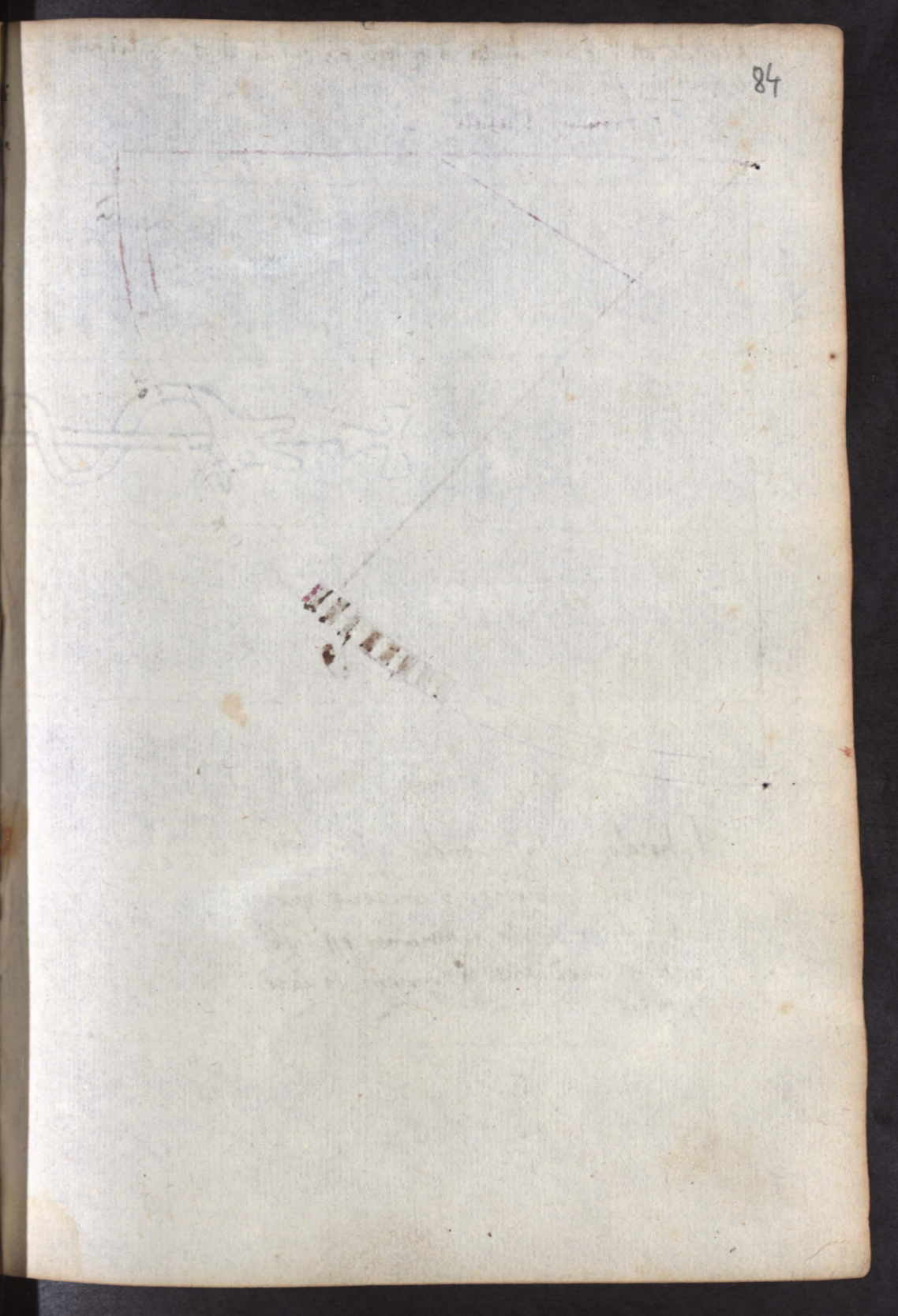
Shshad. vehesri 21

Mea veeshad.t. 101

Eshad vmea

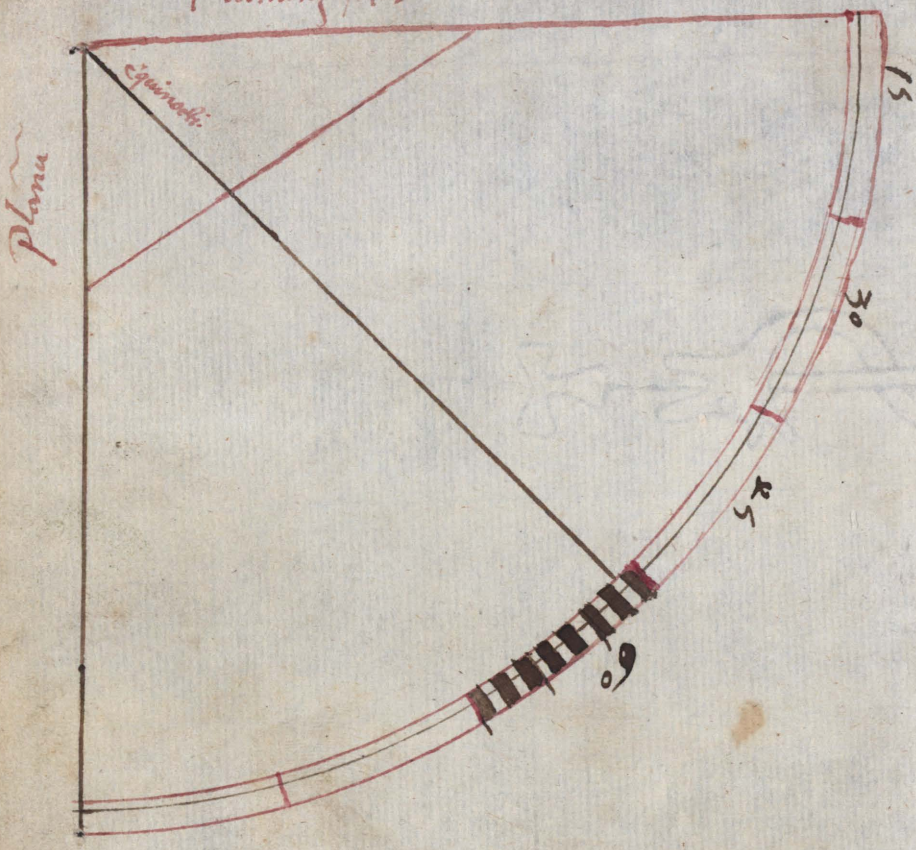
apponedo decies maiores
-mus innocentes apud ipsos
& ve intermedium
& . ut suiona vshoshim
i. 38. & 30.

Heinrich smin von fridburg

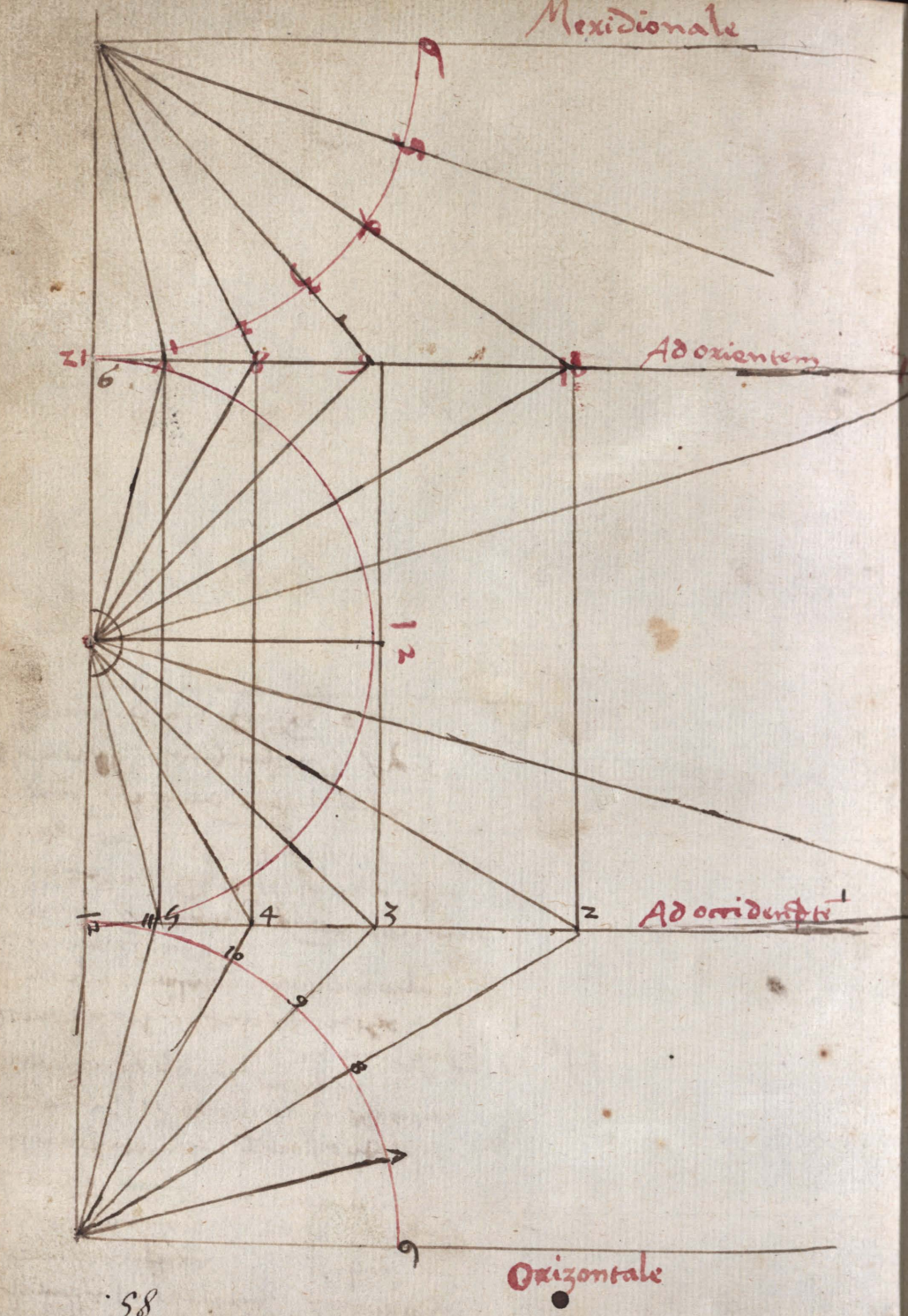

Menda est ī linea ducta a centro ea em dr̄ duq̄ ad elevatiōz
equinoctialis nō poli

Planum Muzale

De horalogijs Instruendis a q̄ūq̄ latē
domq̄ vēl habitationis volueris: quor
triangulum ex isto quadrante extrahe
potēris mediante q̄ apom levare
possis.

Mexidionale
Adorientem
Adoridentem
Orizontale
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

TERMINI ASTROLABII

Azmilla suspensoria / Almachitazia
Azmilla reflexa / alahor
Mater foraminis - Hadir / punctus oculi
Limbus / Labium - puncto polis
Almucantarath / progressiones polis
Azimut : Verticalis circuli. Meridiei
linea medij cli < mediedie
mediae noctis - passios
Alanchabutz / Aranea / rete
Almury / calculator / denticuli capitum
quarta altitudinis
Ysbaam : 30 digiti & puncta altimetre
Alhidada : vita dosi in astrolabio
Medielimid : vita de primo
Almucantarath : foramen rectificationis
Alchirobe : clavus instrumenti Apis.
Alfirazuz : clavus claudens : equus

Rammata que Latine Lxx dicture sunt quatuor et viginti in alphabeto ytenta

Alphabetum Grecum

A b ς d e ſſ.t ſd ɸ longu

Alpha Vita gamma delta epiſim t epſilon ſita r ita

α a B ϐ β Γ ſ γ ϰ Δ Δ δ ϑ Ε ε ζ Ζ ȝ h H ɥ

ι k.q.c L m n x th thita

Iota kappa lafda mi gni xi o θ ϑ

ι K k κ λ ʌ ʎ μ M ɱ ɲ ν N ξ ʒ Ξ

o breue p ſ ſ t y

omicron pi ro ſigma tau ypſilon

π ϖ ϖ ρ ϱ p ϛ ϛ ϟ ϙ υ ϒ

Cadmus ex Phœnicia Has adduxit

ph	ch	ps	o longū
phi	chi	psi	omega

Φ φ ϕ Χ χ χ Ψ ψ ω ω Ω

Alphabetū maiusculū ꝛ literis capitalibꝫ puriore colore depictis

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ
Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ
Ω

Notula

Diceret quis quare grecj vocales simplices plibus ꝑ
r sillabis pronūciant. Cum mō hra sit prima p
vocis compositē. nam eam quā /α/ appellamꝰ ipsi
alpha nominat. Consonantes item ferme oēs
duabus ꝓferūt sillabis ut Vita Gamma: qua
nos vnc spm ꝓferig .be. ore ꝛ Facile qui
dissoluim: si arcana hra distinguꝛ que sit tria
Nomen: figura: potestas. Nō ut alpha: figura
α: potestas aut ꝓnūciatio est illaꝝ qua ꝑ hra
sermone grec et latini ~~interpretat~~ vtde mō vtuꝫ
Nomen ꝗ adplacuit ꝑstitutionis ꝑpositū fui
quod nō spm aut duabus. ß plibus (si placu
set) ꝗstitui poterat

Littere alie sūt
- Vocales sūt 7 tm: ξ ψ α ε η ι υ ο ω
- Consonantes sūt .17.: β γ δ ζ θ κ λ μ ν π ρ σ τ φ χ ψ

Vocales
- Mutabiles sūt. α ε ο,
- īmutabiles η ι υ ω; q̄r m mūtis vocū: mutat² / nō mutat²
- Longe nā η ω
- breves nā ε ο
- Anceps nā α ι υ: ꝑ long; ꝑ breues; cuis

Diphthongi sūt ex ꝓmiscuis vocibus: αι ε / οι / αυ / αϝ / ει / ηυ / ευ / εϝ / ου / οϝ γ / ϝ
sic legendi de nōg sīmet.

Exm
- ꝓmum Maia : legi² Μεα
- 2e ut αυγουστινος
- 3e ut ευεϝ ευαγγελιον
- 4e ut φοιητης. φοιβος
- 5e ut ρειθος
- 6e ut ουρανος

Abbreuiature grece

Πω / ος / το } valet
- Thr / ϝκ / ϝχ
- ϝς / Πο / ϝπ
- το / ου

ϝζ
- ς / ϝσ
- αϝ / ξιος
- ωϝ / ϝπ

Accentus

Est signū elationis vꝫ ab spiritum · sit dictū ab
anantando

Hec aspiratio in Est sūt decem
S. vertitur. ut
ἑπτα · septem · à quo mu. ut
ἑσπερα · vespera
Hos duos accentus
iungendo nostri aspira
tio ferendi qui in mali
stulis huius dꝫi + 1 H.

Οξια
βαρεια
μακρα
δασεια
περισπωμενη
αποστροφος
ὑποδιαστολη
βραχεια
ψιλη
ὑφεν
περιστωμενε

acutus
gravis
longus
aspiratus
aversio
distinctio
Brevis
remissa
subnixio
Circumflexus

Articularia M. ff.

Nom.	Hic	Huius	Huic	Hunc	Hic	Horum	His	Hos
	ὁ	τοῦ	τῷ	τὸν	οἱ	τῶν	τοῖς	τοὺς

Femi Generis

Nom.	Hec	Hꝫ	Huius	Hanc	Hæ	Harum	Hijs	Has
	ἡ	τῆς	τῇ	τὴν	αἱ	τῶν	ταῖς	τὰς

Neutrig Generis

Nom.	Hoc	Hꝫ	Huius	Hoc	Hæc	Horum	His	Hæc
	τὸ	τοῦ	τῷ	τὸ	τὰ	τῶν	τοῖς	τὰ

Diphthongi impie { ᾳ ῃ ῳ ῒ ῳ ῡ } Valet { α 1 longū o longū .Veteres adscribebāt ω. 1 longū ef. me ꝯ ſnt ꝺ. ɛ. u aſpīratem ib. medīū ſnt ꝺ. ɛ. u. aſpīratem } ſibꝺa HUΔOC

Diphthongi proprię { Aι αυ αυ ει. ꝺ. ευ. ηυ οι ου. ϐ χ } Vꝫ { ɛ aſ. ϝ au 1 longū ef ϝ eu 1 longū u vocalē longā }

Conſonātes { Semiuoꝛa ſex. ϐ. { Duplices. ſſ } ζ ξ ψ tres pmūbiles ſt ɱ ꝛ λ μ ν ρ ſ. Nᵗ Mutę nouem { Tenues κ. π. τ Mediæ ϐ γ ꝺ Aſpiratę θ φ χ

Tenues ſnt ſuas mediās & aſpīratas ut

Tenūes { κ π τ } ſnt mediās { γ ϐ ꝺ } & aſpiratas { χ φ θ }

Tantum aūt ſnt cognatiōz ut tenuis ſepe mūtet ſua aſpiratā ꝙ ut κ mūtet ſe ſuā aſpiratā χ ſuſine ꝺthoſ ſequēt ꝺonāli aſperata ut ϐχ ϐτως ϐζ. pro ϐυχεσιν ϐτως

Τ. μθ mūtit : Π. mūtit μ φ

μ ρēs ρme quiescētiōs pulchrū est vidē flor ut

λειτω. λεχλαφα.

β β fiūt .u. apud grecos. βαρβαρος. ßaruarus

Quō mūtent lr̄ę grec in latīnū

Λ α mūtue μ
- a. ut καλαθος : calathus
- e. ut ταλαντον : talentum
- i. ut καναστρον : canistrum
- o. ut μαρμαρον : marmor : μαρυλος
- u. ut ηρακλης : Hercules
- ae. ut αβιλλιπιος : Fabilapius

β mūtuū μ
- b. ut βαρβαρος : barbarus : φοιβος
- p. ut βαβαι : papę : ιδ grecū παπαι dicūt
- ph. ut θριαμβος

Γ
- q. ut γιωβιος : gobius : γενος : genus
- n. ſ. ſeq. γ κ χ ξ ut αγγελος : angelus
- διφθογγος : diphthongus . αγνοια : amnoza
- αγχιβης : anchises . σπιγξ : ſpinx

nō admittit grec n in fin an ipſa γ. κ. χ. ξ

Δ. mūt
- d. ut δε διδωι : dido . δαιμον : demon
- b. ut δις : bis
- l. ut οδυσσευς : ulixes : a nos ſtatim ſtat
- ſella : nā illa ſibi mutauit in d. & l

Ε mūtuū μ in ebreum ę ut εγω. ego γενεβις. genebris

ξ. manet ut ξακυ ξ ξακυνθος Zacynthus . mutat
mūtat μ geminū ξ. ut μαξα : maſſa

H mutus { e longu. ΩΠΗΝΕΛΟΠΗ penelopp
a longu. ΜΗΤΗΡ. matex : ΥΙΙΟΣ : pater
φ φήμη : phama
ae. ut ΚΗΡΟΣ : cera. ΘΗΝΗ : stena : ἠθικὴ

θ. { Th. ut θρανῆ. Hyrcae φ θῆρθος. hoirtus
t. ut θριαμβος. tryphos
d. ut θεος deus

sua tenuis
sua media

l. mutas pn l. longu p breue ΑΥΧΕΝΙΟΣ : auricula

K { c. ut καπος : canus
φ. suã media ut κωβιος. gobius. κύκνος
p. ut λύκος. Lupus

λ mutas pn L. ut παλλας. pallas. λύρα
M. vertit pn m. γραμματικος. grammaticus
V. vertitur pn n. ut ν νὺξ : nox
ξ vertitur pn x. ξενοφῶν. ξενιον. xenium

o { o breue. ut ολύμπος : olimpus
ω. ut οδύσσεύς : ulixes. et frequies pn sine
e. ut γονῦ : genu

ω π { p. ut παπποι : pappi Παππα pappa
ph. suã aspiratã. ut τροπαιον. trophea
b. suã media. ut πύξος. apat

ῥ. vertit pn r ut ῥήτωρ. Rhetor.

Regula

Duæ dictiõ pn græco scripta ρ.ῥ. pn principio dictiõis apud latinos scribit r aspiratio

Σ { σ. ut σῆς σίσυφος : sisyphus
χ αἰάς : aias . ꝓmitati doctꝰ
τ . ut σῦ . σῆμα . σέ . σφ hem doctꝰ σῆς

τ { Τ. ut ζοΐα . troia . Ταντάλος . tantalus
ſ. ſigma ꝓtedere . ut ὀστᾶ . oſſa

υ. { remanet ÿ. ut σύνωνυμον . ſÿnonÿmū
u . ut δύο : duo . πυξός : buxus . βοτρύς . botrus
ph . ut φιλόσοφος : philoſophus . βῆ
φ { f . ut . φύγη . fuga φῆμη
p. ſnā tenuē . ut σφαῖρα . ſpera
b . ſnā mediā . ut ἀμφω.

χ mūt ꝓ . ch . ut Χρύσης . chriſes . Χρυσός . chriſus

daſiom acutus { δ. ut ἕπτα . ſeptē . ἕξ . ſex
ꝙ. ut ἑσπέρα . veſpera
h. frequēter ut ὕμνος . hÿmnus . ὅμηρος.

ψ { ps . ut αἰθιοψ . ethiops
b . ut ἀραψ . arabs

ω mega trāſit ꝓ o longū ut . ωκεανός . oceanꝰ

Diphthongi

αι { mūt ꝓ ae . ut αἰνείας . eneas
diuidi ab ꝙd ut αἰάς . aias Maiâ . maia

αυ au . mūt ꝓ au . ut αὐλή . aula
ει . mūt ꝓ e longū . ut ἀχιλλεύς . archilleus
ꝓ . i . longū . ut νεῖλος : nilus
ευ . mūt ꝓ eu . diphthongo . ut θησεύς . theſeus
οι . muta ꝓ oe . ut Φοῖβος . phē phoebus
ου . muta ꝓ o longam ut Μοῦσα

χρῆσθαι
χρῆ
χρ. σ

ΙΗσ
ιεσ
ΙΗΣΟΥΣ
ιεσυς } sic ſtuba

le . ſ . greca
ths . noſtra

Diphthongi impropriæ

α. ῑ̃ssit ꝑ ae ut Λήδα. lede

η. ωοιή τη. poete

ω ῑ̃ssit ꝑ oe. ut κομῳδία. comedia

Abbreuiature ꝛ alię

τ	valet	αν. ut Μοῦσ̃. Μȣ̃σαν
τ́		αν. ū accẽtu ḡ̃ę. διαφοᾶ̃
ε		αδ. ut ἡμέρᾶ̃. ı
έ		αδ. nō accentu nec̄ū flexo ut διαφοᾶ̃
η		αιδ. ut Μοῦσ̃. Μȣ̃σαιδ
ή		αιδ nō accento nec̄um flexo
ο		εδ. ut σιδηρ̃.
ό		εν. ut πο̄ᾶ̃
ς		εν. nō accentu

ı	valet	ης. ut Μȣ̃σ̃. Μούσης
ȷ		ιν. ut φύσ̃ȷ. φύσιν
ȷ́		ψιν. ut πηνελοπ̃ȷ.
ss		εις. ut δημοσθενss
s̄		ις. ut φύσ̃.
ȷ́		φῳ ον. ut λόγ̃ȷ.
~		ων. ut λογ̃
ȷ		ως. ut φύσ̃
ος ῡp lras		ος. ut λογ̃
ȷ		ειν. ut λεγ̃
ȷ́		οις ut λογ̃. λογοις
ȷ		ous ut λογ̃ȷ. ı
ȷ́ ῡp lras		ται. ut λεγε̃
ȷ		ȷται. ut λεγεται
ȷ́		δε. ut ἄλλοσ
ȷ́		και.
ȷ́		γαρ

ν̄ ap. ῑ̃ssit. ῑ ap. ῑ̃ssit ḡ̃ę.

ss. ar. ῑ̃ssit.

ı ar. ḡ̃ę

ȷ ar. ῑ̃ssit

ȷ́ ar. ῑ̃ssit

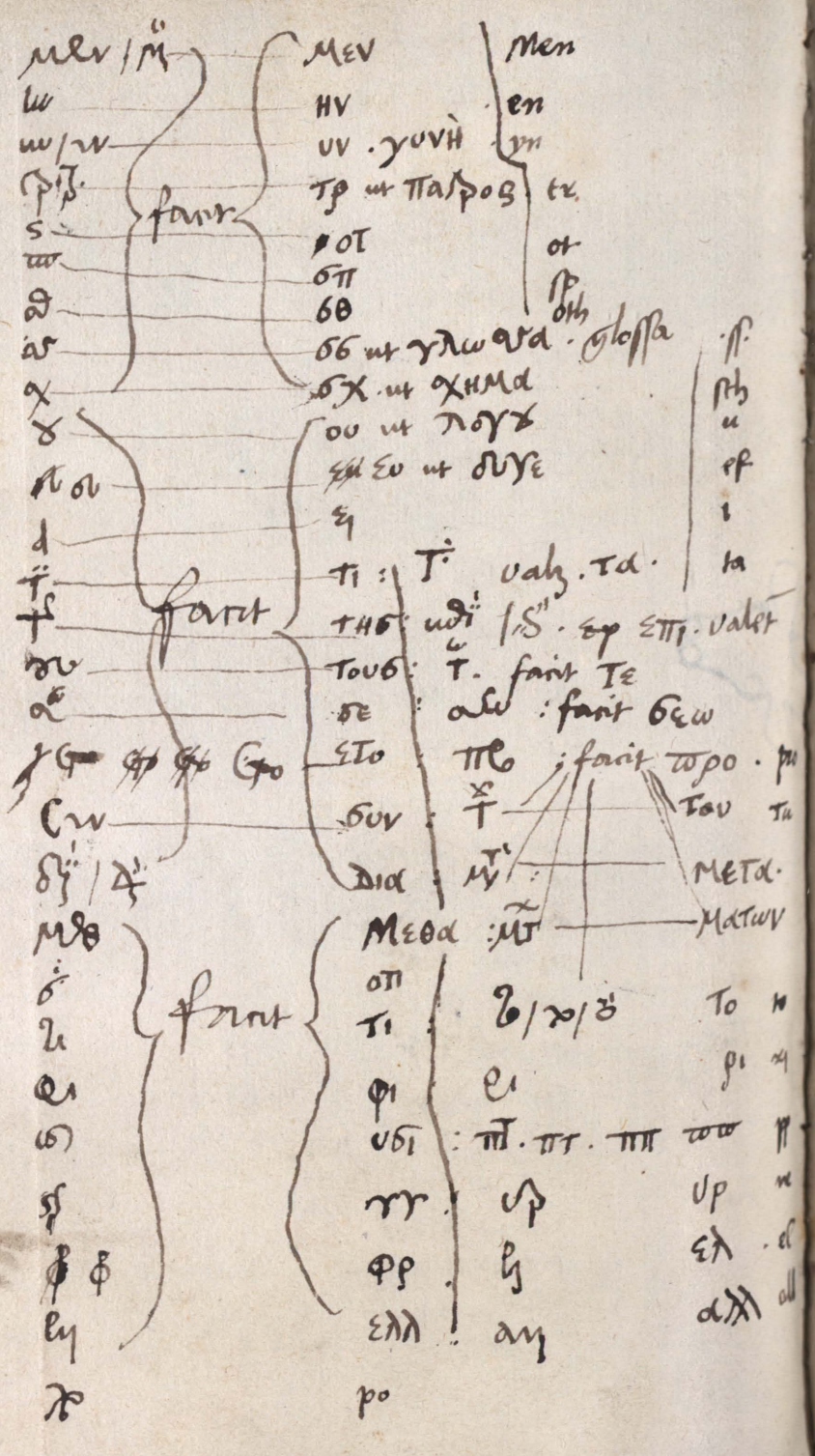
ȷ ar. ῑ̃ssit

ȷ́ ar. ῑ̃ssit

ȷ ar. ῑ̃ssit.

ȷ́ ar. ḡ̃ę.

ν̄	ap
ı/ȷ	
ος	ερ
ον	εδ
ων	εν

91a

92.

Ex Gagen Sprotis ~~erit~~ qđ ~~regnū~~ primū Marinū
ubi rex dere mihia Elephand adbellū nutrit · femie lasti- Idolatrea
uientes · & rex albo de Elephato · & plā alia

Griphes apud Tabri defendit aurū · & hoīes aure
dentes discrepat · Grenes dnt azimaspe
Cabalesthia ciuitate · & Nephai · xxx · miliū passū
grue · p̄ma duo dxxx ·

Magni Camus Imperiū · Godiani · Bactriani
Margiana · ht optimas uites: qđ tm̄ uix duo uiri Margiana
gplecti queant · Racemū duoꝝ Cubitoꝝ
Tapiri alios Cyrus gredit nupti · pḡs duos & Tapiri
tres filios genuerit
Minithea pn Tabristis amazonū regina · uenit ad Minithea
Alexm magnū filiū qsitū sero · q̄ p̄ pgnā rediit
duo sut fluuij hyr uris tanais · unus in Meotidē Tanais ·
alt in mare Hircanū fluit · in q̄ solitus erranti
deuo Hircanū mare esse · mendosum
Hisping · q̄ gr̄ce dr Istmus · s· of Istmus
Albania · Sidet mirus mores Hom apd Themodotem
Amazones origo in Campo Thermesthine · a qbus mar- Amazones
pare Europe subacta sit & aste nre ciuitates occupate
Cōsiderūt Ephesū · Eoꝝ regine Marthesia · &
Lampado · Orithia · Anthiopes · Panthasilea · Thale-
stris
Hiberi hodie christiani dr̄ in sexto Climate ad Caucasū
montibus · & Christianā iudaicā ad fidē ipe Cōstantini
& ritū nr̄e fidei diffusa

Tragelaphon iuxta Phasim amnem grauit. ab eo ste
barba in qd denomen villa distans

Aurati velleris fabula fortassis ex eo orta est. qm in Colchi
de fluuij erat aureis arenis. qs perpurgabat in role perforatis
tabulis. et lanosis pellibus: — qm attulit Iason

Illud mulier tod sui corpis pdiga est. ut dum Liberos
admittat: et repr dat pond fatidet

In Phanagoria regione ppe Colchos. Gigantes Vrbem adorti
Illa Hercule iuuante tod diu in lacrib; qbqd contrauit: de
nec omnibus Gigantes Herculi signillatim ediderat

Gigantu tera pl Hemathos et athos. Et pena illi
uenidt Gigantu. qs Higinus dicit. Iussi gigantes fuere
et pul meos Horis Romanu more uincere

Trogo Pompeio

Orbis in Europes conuenere de uera state. et data e
palma sthitis. Hij bellicos thos sedes stant. arma ta et pe
ora pastus pelli tegere et pruinas pelibus: Iustitia
gentis pugnis ac legibus mitid. fides nec pacis et
pruinis. auxil et argentu affinitas. lacte et melle bibi
seraru pellibus uestiri. Darum fugand. Cyrru tumidu
sthyri magni duce Sophitiona pari zoe in regios
finibus delecta. Vestim regis Gephirou et scitu in a
apparatu belli et licto fugatae. Romanoru arma
adhibere magis et sensere

Gigantu mos est oia in maius extollere
Ille sentit autor. barbari. simili: fidissi. mille modis
ligiond. Iubidine pfusi. in splendore auri et purpurae. nu
et no auri ad patrandu. medaru. patrimide et
regna. Cui pl Virtu hmi ad gloria. et pus

Universitätsbibliothek Heidelberg

Attilas rex Hunnis subacta Pannonia Italiam ingressus
Cp: Aquileiā subuertit. transmisso Rhenō in Galliis
castellanis multa hominū cedes. & quibus vltra Alpes id
temporis loca depopulat. Ita Theodericus Gothorum postre-
mus quod Odoacrem regnauit; Hic pp q Leonem
vrbem. de nouis nuptijs opus daret. Uino plenus
effusq; noctibus vltro Sequanis passorum q
Sthyxarū gentis mutuā cuncta gens

Hungari no ab Hunnis sorti pa Scithis. Tpe Iohannis
Parthorū mores. feminas etc a Scythis no solū aguntos
sed habitat. q; nisi magis pudicitia adulterio
Herodes
Phraates rex Parthorum. suū regē Mithridatē occidit.
patris filij suspectū. sed quē no timeat. q frater
occidit

Nullus fm̄ e tanta magnia. q no inueniat ad sa-
tietē. si qd vltiōis asserre posse videt

Valerianus q tm̄ et xx loca pp augustū Impauit
a Sapore rege Persarū capt: ortis finitq; sue regni
ad extremū senuit

Cato narbonensis & Festus seu Parthos milites
subinde Italiā petiuit

Iulianus apostata cū assiria repisset precedētū cū pri-
mis pugnas vulneratq; ait: vicisti Galilee. prudens
hzm

Parthiu no ſn ſobracuid tuſſit uſſq; ad Thy
merlaue q pazaid tuaz uſq; potentiſſim
Virit. hrſ. 600000 eqtt ptuit. 600000. eqtes. tota
ad ſn Caſpiu — uit h-r eqtes. ſſplis ppditis. qui uicid ſn Caucs
ꝛ tota aſia delexit admiracid humanaꝝ uſ
ſortaruid. Caſtra eq ſn dubiis moꝝ dimota ſtu
ſtatuſſe miꝝ arti Lou. atq; ꝑpes ſuas ſtibutis eſſigie
Ut oia ſn ꝓmpte eſſent ad dite uſu mā. nā. uni
ſeditio. eq tumultu ſuſ militꝫ fuit: adu ſa ſoluā
uidꝫ expy eſſ. A thomai ſluuio uſq; ad Egyptu
Uniuſa aſia ꝓuinc. Solauit egipti Rex bello
ſuperauit, uſq; peluſiū ſuperat ꝛpulit. Uiriu belli a
nbq; inſigne. ad ea maxie obtuda ꝓmpte. q ardua
q; dura ceteris uidebat: Damaſte capta. q ar
ces antiqne expugnatu difficilꝭ uidet. q ſpreta
religione alui. q antiqꝫ altiꝝ ſuparet: ui rapit
Hannibali ſuis fuit
Caphd urbem ſn Thaurico cherſoneſo. q ſuadꝫ
ſtatuiſſet. mercatores ſtrias ſumiſſit. q pricipiſſe
alui pellis uſu debuiſſe. ſtie uicis ſolito. ſtrias aure
ſuffodi poſſe: pellis no. ꝑſq; ea poiuſ urbe
ſn obſidioibꝫ urbiu. ſuadit albo utraq; ꝛtexta
ea zubeo: za nigro. ſa ſalutu. za nudu. za pdu
Quereti aū nō reudet eſſet. Horati ſy reudit. Tu me
Horaꝫ eſſe reudis: fallacis. ſrea dei ego fui/ſi dubio
uacitas. Caueto ne pꝫ hac nud offeas. nā rebus
ſubdubitatio me perdat. ſſn Ramuſio alii
ſ ſſuſſy

Thomaro apty. ondm dulit ad parthos / Me-
dos Bactrianos. Hircanos

Media sz armenia. pastendis equis apta
ad fuga & long dorth. Hippoboton fuy pas-
ont equarum quinquagenta milia. Regnat id
armeie &. Nisios equos q3 dyos vocabat optimos
Medim: vba q propius accedit equis ad
Medi ditissimi

Seleucie quinquaginta ambitu hz stadia 75. qb adhuc
po gdidit sua moie

Cambises. po armenie ad fuga Cambysi. Vlde
nimat. S sacerdotib3 ih agentes. spes nimib3 obtinuer
que barul utuz falsi. ut qdrades qb3 fuer

Araxis lacus est in armenia quinq. Tozio.
nitosq ad vrbes lacerat

Tiberius gz artabassi thesauri ipse armenia

Nisei eq gby Parthoz dyos vehebat. ad
menia venedt

Armeniaca Vespe: togd tunica. que ad manus
Thessali

Cherzanesy mut bz asia

Armenia nd minꝰ ꝑpriꝰ dure hr chri nlorem
q adnos oim Supiore Legand misit adus
Ewras supbias petim. Armenij sm pp accepta
rel ab apostolica sede gsituti in erroꝛ aliquos sui
derut. Gotfrido aut gd dligs chrianis ꝺnib q: q ipm
petierut magno adjumento fuere gmeatq ruinꝫ fratres
gd Hostid gsilia atq stinea ondentes.
Fredericꝰ ꝑ Babarossa. traiectis in asiam ropijs. mi
norem asiam Armeniā ocupauit. gsturusq ut
magnas videbat. in Laiadi gra ꝓspicuꝰ amnem
processus: absorptusq. dispauisse. gd anas hoīm n
gitationes ostendisse

Piramꝰ fluiꝰ in Cappadocia inpte dita Catha
onia Limosiꝰ lotuꝰ

Sarri seruj plis habent in Cappadocia. gd
serui Cathaonia. ut in Sauera 3000 roꝛ dud
fuisse. gd sacdos eoꝝ in maxio honore hitꝫ. sm
dꝫ pp Dgem
in Castaball fuit diuue famis: hꝰ sacdos intato
sup pruinas nudis ingredi pedibꝫ. illesis recedē
tibꝰ. in pstigia ꝺmoīd poterat
diane paste. in stalicia qr fuit tstata a pstis
gd Horestem adeos in Cappadocia

Tosa fere Capadocia. Ligris caret. ptr fer
gu: q silvosus est: q lora silue sibi ipsis gnes dr
ubi spe fedare & morte q sibi

Populi q legibus viuut. hijs quidubio seruit q leges
iure preferant

Apud Ligures ceteros (b. Aug. de ciui. dei) de-
rem fres fuere / septem marcs. q res femie: pfs
suos ciues nō ignobiles. q ei matri sedug pzu
obtemperarent: abra maledicti sp. morta pena ffo
ribi roberti. ois mebroz tremore pcrecture
Vñ duo venere ad Augu- / sp Pauly. q Palladia

Plaminios Themistiez q rosida q hbida est
uiz. pruna. mala q mores sponte p silues nascent
q qdaz pe omij fructy ignemdre
Cerasy pr ponto. Vñ Cerasa dta

Hepta romek pluribz q sex arboribz bitauerent
Chaldei sy Calibes

Amasia. strabonis pria ponte

st Ponty p hoc diem q adq pfr sac fidei zmiz
offerentibz Romanis Libtate q populare regime
ipsi Capodoces zgem petierut. que res su-

penda visa est: qbꝫ ẽgia ptas yrosa. & arbitriu
populi & libertas fuit. bꝫ Cappadoces mag̃
suos arbitrabat: qd ꝛcuisbꝫ populares jugũ
imminet. q̃ nec superbiã tollerare. nec auaritiã
exple ꝑ̃ potuit

Hyuope riu⁹ ad mare Euxinũ patria diogenis
Cinici & Thimothei patrũ. Diphily poeta comici
Bathon historicꝰ res ꝑsicas describens

Gordiũ ciuitas Galatie: in q̃ Alyn magnus
nauis ꝓclaustra soluit. d̃ q̃ latitudo erat: ad
totã asiã pertinẽs

In Lycaonia rolles sunt frigidi & nudi. pastend⁹
Onagris aptꝰ. & magna aque penuria. nec
inueniũt nisi puteis ꝑfodiẽs. sed potus ibi ꝯ
Vendit

Ibi lacꝰ est Tatta. magꝰ sal nascit sine ymbꝛ
Amitas. ibi erãt trecentos omnino Greges habuit p
Generationes viri illi Lycaonie

Ibi e ꝯ Iconiũ q̃ obsedit Conradꝰ. & malitia
Manuelis Greci regis ꝑpedit. Ad ipsũ fa
cere nolluit

Amitas ni omnes tauri cultores. & nullꝰ capi
posse existimabãt. multa rogꝛ loco & pugnassit
& Tiranni interemit. bꝫ exercitus illi fraude

decepty. capty ē & puerfecty. Nesp pmy nay
Alig rui fremia illustrit :

Storacium Haste rotundes stos fiebat ex arbore
storace alta & recta. Hpe scripsit pe mote Tauro ab
Epitho

In Lycaonia pdicauit B. Mt Bartholomeg
In Bithinia urbs ē. Calcedonia. qm Megarenses
gdide. Hpta rei dti. q ano regnte o. Condide-
rat d erat optig loc. d and Constantinopolis est.
In Calcedonia magna Sinodus fuit stud. q and
spūs ocio mapiad

Olimpg altissig huius pfectate plures silvas latro
rinijs aptas. & magni pditores

Sarobg Caudola & rentu milibg aureis empty
a martini quinti pon. max. repoibg. Nox no-
uo aureo pcussaty ad Eugenium pon. max. defert
Oriens. Adeo ut pditionibg auctus ut pditores
ut appellarent nemo eorum audereat

Epistatus. i. frigia

Galon in Bithinia regio pastendis boobg apta
pp Galonenses easeg dicty

Nicea Bithinie metropol' ambit. 16. stadioy
gonata. quor tres potab ad regiones angulo
& pulcherr Lapide ostu videbat

bi Annibal q̄ scilicet — sibi Bassario Cardinal
p̄ vadit seruos. qz pauc
in Bithinia est lacꝰ Libissa. & Hamilcar sepultꝰ
q̄ ne ide⁹ rorbaiꝰ i. q. rū voleti q̄ affere. ꝯ
stato tempore huic repulit. & sic fraude defe

Circa Meandꝝ in Phrigia plēs fiunt terremot

Per rarō religionis affectꝰ in heredes t̄ñ sit

Adrianutiū in Misia. q̄ Hadrianū dicūt

Apollonia ciuitas. in Misia ultima misiorū dicūt. fuit
& vna ex septē ecclesijs ad q̄s scripsit S. Io.

Apolodorꝰ orator pgamenꝰ. Augusti Cesaris Mgr
in Misia (alii Meonia) in exusta pte mōtis arbor
fert ptez vite. & elegabit nulli cedat. Agri
rinezuldi. Montana nigra

Herennꝰ Pactolꝰ fl. in Lidia

Arpagia locꝰ in mōte sita vbi Ganimedes rapt

Hesquigene hoies in Troade. q̄ mōtē Ep̄hesiū
solū tactu mederī

In Lampsareno agro opidū dicūt vbi Epicurꝰ fuit
ciuis Lampsacꝰ

Oenones vxō Paridis an Helenā rapta

Agamenō ꝑ Tenedon ꝓfecta sacrificauit filiā
sua Helē Ephigeniā
In Tenedon vbe Temnū Achilles deleuiſſ. Tenedi diſ-
cruciat templ. q̄ ng aliꝰ exat noīare Achillem

In mot Alexia dez tres fuerūt a Paride iudicate

Ariſtoteles bibliothecā & ſcholas Theophraſto dēliquit. &
Theophraſtꝰ fuit ꝓmꝰ q̄ libros congregauit. Strabo

Apellicon cōgenes Libros ꝑmūs ꝓplenit medio
cri Helenus bibliothecā Theophraſti ad Sylleſtm de
lit. Hoīes ꝓperitos

Quippe ſi ꝛeminiſcer Ariſtoteles ſuā eſſe vo
garet. q̄ nos illi attribuim. & melig id eo actū &
ꝗm ad alios. ſz opa fudiꝰ ꝓficere ſ. vt ad exitū Ariſtotelis
nō ultra ꝓficeret. q̄ alioꝝ ꝙdā ad ſe trahit. Fuere &
ipſe ꝗnq̄ magni. neq; n. dū ē ꝙ ad q̄ ſi ꝓfuader &
tradi ꝛemūnerā nō ꝓficere. ꝙd ꝛcidit. nec
libꝰ ſua mos negata eſt: ꝗnq̄ alios alios ꝓly
ornat - Etas cuncta auferet.

Phg: q̄ſi neq; Honores: neq; opes accumulat: at ſaltem
ꝓcuratis & moleſtiis ꝗm ꝓbus caret

forma ꝑ orpud Pÿthana Lares ꝓnuetos esse: qui fu
aquas ꝓnatarent

Cumani ũdes et ꝓperiti hoies. Homerũ Smir fui
se aũ saris gstat. Quod si ũmag fuit Homeg. nõ est ũ
miremue grues eg obtusiores ꝓgenij fuisse. Nã gdg
ꝓuibꝫ diuinũ fuit erat: id sed Homerg abstulit

Larissa ciuitas Thessalie. Vñ Lariscig achilles

Mÿthilene ciuitas in Lesbos insula. Dopho mlt porti
re artis ꝓstima fuit te Lesbia

Aristoteles discipulos suos omnes eloquetes fecit. Theophra
stũ võ eloquentissimũ: q res admoh eos gsidit. q Aris
toteles opta oi eloquẽtia muda ꝓ ariag Linguad gsecuit

Terpander Musicg te Lesbia fuit. qui septẽ Heptacorde
vsq6

Fulcuig (susceptis rei p. Lris et senatu Capuano (omnes)
que statuerat ꝗ de re. pg sententie sue satisfecit. ꝫ Lras legi

Macharee g Legem valde utile apud Lesbios edidit. ꝫ leond dic

Virgo fuerit ciuitate in Lesbia a Tuscis

In insula Samus nauteris Gallice Lac fecit

Anacreon Vue arino strangulatg interiit

Italia olim magna Greeia dicta. ꝙ a Pithagoras ꝓtg
famig famatg Policrate fugies alios erudiuit

Pythagoras (uno suo ex fabulatorz de fructu Calrophote viz) dixit illis animam die & nocte sed de ore ear ripe ne tuscet un aphi ong potarez: & ab aq fe tula stupa abstinet. & ab ood blasphemia abstinet

De Silosonte statuis publicis

Silosontis opa Loty ampleus est: nec mad stiz

Nicocles pe Epirum

Heraostratz diane templu de flama succendit

Calchas Virtz a Xlopso interrogationibz. me rore obiit

Colophonij pretiosis statuis excellue. Vad dicti ebur ubiq - Colophone addidit (ad suma opi mang imponebat

Corin pe mte Corico stut Latrones. & explorabat mirabiles. pe auscultantes secreta Corinei Antrum

Hinc Coricius auscultavit

Azuisia apud Chios hut optima Vina

Cumani. Smirnei. Chij

In Magnesia pessime q de Torax remisse q est Daphita gmatis. Preterea ap eos vsus q pretiosi publicu. Caue o Torare/ neq eni gsultu de pe eos stubere. q pte de stubere

Cleomachy pugil. ꝯ pro more amille pridens. q̄ a
Cūedo alebat. Cūedon ꝯ ouis ꝯ mores pmitat
Vinu arconese. a mor stroma ꝓa missa. ꝯ tritt
tralli.

Plutarchus ob. S alia pmissa moribus
Apud Halicarnassū palmarios fons est emolliens

Vina { Chia / Cnoa / Lesbia } Hipporhates medicꝰ
y insula eoꝝ fuit

Euthydamus pitheus ꝑ reip. Vid. hinc Eu
thydamos dicꝰ fuit

Pro Carisa Alabada urbs duobꝰ sita / velut insta pudica
Hoies est mollis ꝯ plures psaltrias

Cares fuerut maxie militares. ꝯ extranabat ad
ea. Vn rhistas ꝯ loricā ꝯ cretā pstigmā mi
litaria oli. Carica dicebat

Canij (duo locꝰ a Rhodiesibꝰ) Viridis ꝑ alcis

Lesbus . Cipr⁹ . Rhodꝰ
Troes maxie Asiatice insulis

Athabirius . supra dicta mutat Rhodio. Athabiri
altissio ei sacro . Cares Rhodij

In Licia est Crago mons Crago In orto promotoria diuisus. et valle Chimera / Vbi ia fabula

S. Nicolaj In Licia In ciuitate Xantho fuit Epp

Apud Licios S. Christopherj martirium passj

In Cipro In ptu Cobssus. ubi nemo bene erectus

pugnes. d. sp. gg piratis efficit dolia

In Cipro Cana nullis nutra reperitur pgi

Zacharie hoc

Femie In Cipria admog Lapithe. Cipri et sue

dogines pga nuptu Dent. exercis mutuis pusilla

petentibo offerunt. ac ppetuas dotem viris dare

Na em sonata zyr regni soceras

Asiopa Erre Silui

Pannonia nūc Hungaria liz Hungaria nūc ſtr latio? nec
tñ vtrq; ſimplex Pannonia

Pannonia finit ſ ſtremo fl. B Hungaria vlt ꝙ Drauū ad ꝓtos
Tibalj. Meſij. Scruij. Raſciani. idem (ſub Hungaric

Huni alij Sthyte. Gothi. Exſcula maris Balthej. Gē-
gobadi gmani. aſqꝫ Pannonia ꝛumpauerūt. Poſtre-
mū Hungarorū natio ex vltio Sthitary finib; aduectarū
Et ē alta Hungaria ꝛra ad Tanaiū. ſtio lingue

Sigiſmudy rex Bohem Hungarie ꝓpe vpore ſua Maria
xxx. ꝺoſulos ꝓmarios ꝓtulit. ꝙ aſqꝫ fuerāt ad-
huc. ꝙ ꝓpe vpore mōna ꝑ vinda gietty. nulli ꝺiu
ꝛ vitū ꝑtulerāt. hi ꝓſuapit et eyaſit

Congregauit Comitiū Conſtantieſ

Bohemy
Jo. Huſſa ꝓlg ꝓtis ladiſlai defendit ꝑ Hungaria. et
ſepiꝰ polonos et Hungaros deuicit. et Jo. Hunyade. Valach
ū hiſ raſcis exoriit

Hyeamitor laco ſanctigrinis. ꝑ ſepulchū ſ. ſtephi regis
ſiculi ꝑ hiſtat. et gerūt nobiles. liz tolat agros et
ſtepis occidētes. ḡnōſos ꝓlatos. nec nihil ꝺat
nū qꝫ ꝛre coronā. et ꝓfurmiās eat bona

Valachi. Gre Vlachi ſbd
Biſtricū - Sibinij. Cuſtmopol.
Thetones
Vbera aquilonis: orbem ſtrionat
Ethnig phy Iuſtrey ꝛrigo. nō Teuri

Roma Constantinopolis triangularis Capta anno
Dñi 1 ℔ 9 ℈ 2 .d. Maio

Theophilus paleologg . 10. ſtyliany
Vicit ꝑſtitezui

Iustinianus magnus fuerit milicie vulnerib⁹ ꝓtimit. q fuit
q̄i ad long. ſpe fuit portas aperi. ut alii eſſent expenſi.
ores ad ꝓſtib⁹

Petram ꝑ constantinopoli. petrenſes dñi. ſp galathe

Surde opulentu auxes ſp Euangelio. nr̄s dñus ſ̄mo principib⁹
audit⁹. Contenti pñi zeru ſtatu. potentes futuzu xpisti
regnu. nō mi morientes ſequut. Credula pauperes fuit
ſtimonib⁹ obtit

Theſſalonica potens imperes. cū ſudices crudiſſent. tm Theodoſij
alias clementiſſimi imperatore vniuſſu ubi⁹ populu truncida
zi iuſſit. xi. milia virog cesa. vñ ambroſij ꝓhibuit ad ab ꝓ-
cceſſu eccleſie. tm Lapta ſnd. ſuz nolle ſuis
regnuz and dies triginta. nō

Peonia nūc albania
Theſſali q Miñidones. Helleni Larthei dñi

Beotia fuit Thebe. Elicon. ſalty ꝑ thereo. & thiſſuty
mons amenis. & fontes dicer. arethuſa & agamip
eue patria Libetz alz Helicō

Quo Carinthie fuit Vernat imperij - fugen pug ppe Karn
h magm

Comes Goricie Henricus in media norte filios ad pos
genuit: strenuos pueros habuit supra Glarie. pl' indigā
statura p septe lauit

Austria Comes Fredericus ppria vxore Karinthie comi
tissā ornavit. pte eg Hermanng genuina sua sub
mist - ipse ad Roma Ediens. Gestig. qd ei Gregorius
rendit - Calcreato meg adgsiedās orientas pg
visam romā adijt

Austria nobil qde erat pmeritū ruslio a ris
pa. q se suspendit: -

Porta Viennes scholā. pdorta Gulielmus Gregorius q
p appellatiā ad futurā gelū pponenda suspen
posse romani pfulio mādā destruxit

Comes Cilie. Cg genuina marito pdefuncto ut dictū
Habuit. B vix tuasit nō nuptio obprobrio accidit
B nō sumo honore dnā: mille tyrōg:

Episcopus Vratislauiensis aureg fuit. Lutreg est expulsus
ab Hussitis

In Vratislauia senatores & sacerdotes sepultas gladijs & lanceis exepti

In Polonia venat feros boues. qs ipsi Vros vocauere

Fridericus brandeburgensis Marchio oblatu regnu polonie denegauit. qa frater d'functi regis superstes. Sic Albertu Bauarie duce fecit Ladislao Alberti Hungarorum regis filio. sic fridericu imperatore filiu fecit

Vitoldus Lituanie dux adeo sui sodales timuerut: ut iussi laqueo se suspendere. parce potig. qi primipis indignatioz furore volueret. Insuetos vsus malle. Vnde ig weste vinu obtinet. qo ipse adhuc nutrit

Zygmundus arcu se tensu habuit. Si quis gsperat & arcu tendere qm volunt. Sagitta gfodit. ac plures sic multos interemit

Rade babo nutrix iussit. Is facilig reuinis. qm babo iuxta ad Lituani ferebat

Swidrigena successor Vrsam mutauit familiare. Silua pinetis & redtude ig iumenta weste modo Iamud gfrendus. ipm duce operibus oriri

In Hiems sup glacie fit via p qua sleper stude hunt. In estate difficilis nauig: Vsus pruinis longis: Rara apud Lituanos oppida & alte

Matrone nobiles publice grubinos hui. permittentq
uiros. qs matrimonij adiutores vocat. Viris nupe
& ad legitimam iugem pellice adisse. Soluunt no
facile matrio ysterfu matrimonij
nullu rece ac mult ibiq. Panis nigerq. Vinu rarum

Thrcoij prapenses maiore pte tributarios habet
primi colebat Spenates. et ysis In domo vinu Habuit. cui
ribu dedit. S ille eos fecit ebrios
Alii sacrum ignem colebat pretiu. & sacdotes cuius dabat d
prefinitis /qr dabat umbra venire. si faciles visa igni
victuq erat. si dosa noctibq
Alij potem ex malleo rare magnitudis erat colebat. & sac
dotes dixerut sole set pulsu nubi. S malleo tria fronta
a signis Zodiaci
Alii silvas demoibq ysetas adorauerut. S ng eripere vo
lebat silua stare. q S Thrcoij p. incepit. & ung se colli
rem sed arbore pruis (magis parem hitu) se In libiae
genuisse. tubatio sorta. S. Thr. diatis illustroz ens 6

Ruthni. Pruteni nos Sing
magna ciu Nogardia. & pdatio no stupo ni
matores vide auro. In q corpis qdam In medio
fori. quid q assede posuerit no deiecta pricipat
Urbis ossa
fratres Theutonici pq fuerut In Prolomaide. q
ia capta a thucis sub fredrico 2o. vi accepit pri
pid: ac hui lingua theutonica introducta est
Sub quibus dimicauerut cu sprgnatis. und ciu
Vratislauia

D Ihesu anno

Boli thuringie assumpsit. p Horis ramenicis Dux
eos Horas fugauit

Cū polonis sepe pugnauerat de Limitibus regni. cū Vladislao. S mgr. frater misit ei duos Ernesto

& fratres & plures - tot & nobilibus comitatu

Vnus dux fres scripsit electi / duos p nō velle deservire

Rudolfus sclesie dux mgr frem. cū viij milibus. xviij milia polonoy occidit. tos vij hig nobte sua

Saxones

Turingi nō fuerūt pares saxonib;

duplex bradenbergensis marchia { noua. odera

Gisela fil. Dni dis imperat bradenberg Vetus ad Albim

Misna aq; nō thra

Brunesuic aiit annos p regnos

Vexillū sti mauricii apud Hildensem.

Jus in la romanoy abbreuiatū pgamū liqua scripsit thr apud Hildensem

Magnificauerūt in Albestadio - Obij nobilissimus dominus
& marchio pater dñi adelheidis & dñi Adam
Culmi scholast. postea in regno recessit de Albestadio

Brunsuica . quæ p̄ria . quæ fora . totū ꝓsilu

Conradꝰ hastes mobit . filiosq; fratrē suū p
et abstulit . Ernestū

Silua Hercinia Bohemorū dicit

Hus eligendi imperatorē ꝓrogatiua et pauo principatꝰ
hos misit . et Rhenū vocare . ꝙ caput & Vuisseburc

Vuenc alby

Vilsnaw . vbi reꝯ Hostie apparet . fundatꝰ tunc

Dom: Buch: Nozuegi
hodie Bad

Crimeny bosphoꝝ: qđ Cimbricꝰ ipe cimbri Hunesq; ad
puleras (ut strabo gētat) Gręci ꝑ Cimbros & cimericos
ac
Gothi de suetia venerūt et sudania tota pacifica
uisa . inuasa bonis possederūt / Hermanni et Pruci
et Gallia vastauit . in Hispania sedere
Margarita mtr hui Hermanni regis . qe vix regnū
ni in Compo: et sed repit

Bohemia Phrisij . Phrisiones

Albis et nogatis q fundit nō ꝑcul fluuius . et
Phrisios Justatij . in eis vetꝰ ꝛsuade fig xi
nec ꝑcul omnia . nec aquę volutę ꝑ tantū ꝛetenti
Gaetuli / ꝛpotes admittut . ne alioꝝ
duo legati ꝑ roma venientes in Thraciꝫ

Nullos mortaliū aut alios aut fide aut Germanos

Hollandria

Traiectenses vocabant Phrisii vicinos Hollandie ratione
Traiectensis vie. Sed Agrippienses & Coloniensis & Cleuenses
Germanos esse constat
Hanc ultra Vechtis Ligo fluuius. parcissq; ramones ponit
vmbris

Oldia

Opidi nobile fridburg dux Austrie in quo Robertus dux
Subaudie. fratres Otti ac Ruo. Et Sibi suo Helmanigi
principes

Holandrim

Vbi Woldram. & Brielle in Hostio rheni

Vuestualia

Cum Karolo magno tres filij x^i^ erant. Et cum abiens
ad eos si iuratos fidelitate: ipsimet iudices omnibus
iudicium premia eos suspenderent. & filij Ludowici
ea & nostri Vuestali in fide mansere

Iudicium Vehme

Cui qui presit Sabini vocat. & Agrippa Germa-
nia. & Vehmde volut Iurisdictio. Sereuus Hund vitz
& Wachma quod. Ea nos quidem Agrippa & vel
Sabinus vel meus Cuelauerit. Ipsum Sabinum nam
Ego omitto. & Agrippinas assistatis Eminentes nomi-
& accusat pigas. In eoz iudicio & nostr. & Mino-
ritis Sabini & quidem Regno. Et degenerauit no
Cheruscum
Vbiones ac Fallaros Westfalia Saxia quibus origo

Ludouicus Lantgrafius dux[it] p[ro] d[omi]na
uxore marchi. Iustini et Traiani honorauit. Ius
militie patrio more fecit si tyroni

Fridia

Fridi ab origine troiani | Fridi ab athenis albani
| ab athenis libuerni.
| et gabii patricii fuer[unt]
Qui omnes fuerunt primi dictatores
fuit Ram Venedi

Troiani ipi primo dicti sidetes. Hi alamos ornarent
templo apollinis. quinti plebiste ad tribunit. ipsi dicti fu
it -/ liberi Italoz Romani
Regio fridi Crimisi dicit a clodio crimiso primo
rege fridorum filio

Glodomeg pr[imus] rex fridorum rex fuit a s[an]cto Remi
gio baptisatus

Karolus primus Gallie potitus est imperio. Ger
mani vo fuit Austrasia nati alitiq[ue]

Pipinus Grossus
Karolus martellus | fortis pugnatia nati
Pipinus natus
Karolus magnus | Aystrasiam primo Theu
tonica

Imperatoru autori[bus] Germanis dicta. et alij post
imperare cepe[runt]

In Wirtzpurg ep̃s sedet. q̃ Francorũ dux. q̃ nũc ad Orientẽ fert
in altari gladiũ nudũ ad p̃sp̃

In Franconia eligũt imperat̃ regendi jure. q̃re pulcra e
imperiũ & dat̃ Germanis

Albertus rom̃s
Francorũ
omittit
Conradũ rom̃m
Ludowicũ palatinũ
} in adv. babenbergen.
& ottonem quod
cum ordinand. essent

primũ Juxta Wolframũ se ducturũ. et ad equitandum ait
dicit. minto nos diu apud vestre mansuri. si ps̃ Franc̃ prid
Wirtz. ille amicus ipsi. p̃ mag̃ admatz. dicit ipsum se sit
cum vitreo duxisse. ff Non sit rõm q̃ iste Franc̃ usq; mane
ex captiuis ab Hannibale. mittat Ministre

Norimbergen̄ in Baioaria ps̃ sert. q̃ noriũ mons ss. q̃
fuit in̄. Noricũ

Norim

portio terre q̃ circũ noribergen̄ & danubiũ jacet. norion appellat
pus Babergen̄ & nuebergen̄ jacet forchen. Franc̃ minco
pane opidatũ. pastat fel p̃ prius fuisse pilati
Albertus Bradenburgens̄ Bicnio in nũrbergen̄ sibi pellanis
nomen filia Habuit. in uno solidũ. pugnacissimus
pl̃s Judex fuit pl̃s. q̃ alii sui ps̃s aut vidit aut legit. militauit in polonia. pugnauit in Silesia. Castra
posuit in Prussia. Hostes in Bohemia fudit. Bellũ in Germania aggred. quod in natalicio admatz. duxit regem
Romanorũ. p̃straxit ferocissimos Hostes. expugnauit mu
nitissimas urbes. in egressu pugnã pax firmit

Victor plin egressit . sepe mutid pfy assendit. ad
sing[u]lare stamd rebrig a victis fugitatq; mdiu de-
pectauit . nec vnqm ne stauit hostē . Jn mili-
tari q ludo . qq Hastagend . vng omd zphy e . q
mdū q[ue] q[uo] deiecty sit . el oes post ventos deiecerit .
Ex hncamerio mdū ne victo egrit . Rephis
ar deriis solo rectq; clipeo ar galea retra mdq (ut
e apud Thentonicos dnelli qdd ppe Jnpuato-
rē pariū almatos . anta ladea mouit . ulto ut
dndo assetq; nd adūsarios / mdū ipe q[uo] ne dd-
cauerit . q mi egre ey ne Jnuicia . Thento-
nicq; achillis appellaty est . Jnq[uo] ne pfd mi-
litibus azzo el Jnpatorie mtro singulari
qdd ored eluxere . q nobili . qs omis . p
rei . rpis ar vemstas . el virid ne bel ar
fundia Lingue . admirabile ei ar pne dim
mū rddiderezdit

Barbarid

Norini quod ne mouer . Nd adue ys ult domiti
pta . Ne vind appellat ar sup . Et redit a bois
victid el gallicd fere gentit
Rhetii ad lud Constdiensem

Ludouicq pfato el Pipo el stirpe d sonis
q pare Ludouico bella sustepit . el venerabily sem
q quodd Egmd fridrc ombrasq; obsedit . el sede
pfatq; obijt . Henricq Jubileo ydibus ar
ags Thomd visitauit . ornate obijt

Albertus puellam Saxonicam rustock ~~p~~ diramauit ~~p~~ quam ~~p~~
~~Ernestus~~ et ~~p~~ sponsam matrimonij susceperit
Ernestus apud Straupingam / Straubingen. Bauariae
in Danubio tach und d domo Wittelspacensi oriundus

Cives

Ratisbona ubi est floss germanie
friderico relicto Henricus primus ex filia Ludouici Illustris
Herzog pfaltzgraff bayern

In Bauaria Alberti Imperatoris friderici 2di nepotis
Otti 9 varijs victoria bellum gessit. Ab Ulmensibus
ciuitate Rotenburgensi litigando et Swicia obtinuit

Tirolenses no potuit obtinere duces Bauariae quod
erant in possessione friderici Imperatoris. Rudolfi
Conradi 9 principes tamen obtinuerunt. Duke Leopold

Suitenses. Thuricenses pressuit. et sup vond
argoy gnedent. Corda deriby laudo, et sanguinem
eorum bibendo

Alsatia olim Helueria. Gallici nunc Germani habitant

Delphini habuit. xxxx. milia eqtes. et 9000
sagittarios no ess possent. Liz Vicii dimicando
fatigati

Amedeus dux Sabaudie postea Felix. no ess viribus
equestr obtinuit. Indutus et accepit Crucignatu duxerun
Basilium Basiliensi et papam electu

Talboty ad filiu

Ego iuxt fili mitis ꝛc̄g clarissie ostio. ner
mori sñ dedecore possu. ꝛt nñ militare p
ipiem. nc̄ fuga infame. ner uob clarū fa
ret.

Dum Britannię vouit si haer filios, illos dare bel
li: ꝑ. s. fradisti. alū pdrā Glouig. Ista ꝑ
bonaty fuit fradisty alt̄ dudy. Naty est si ꝛg
t dr angliā ad ñtrū. q do patre nr̄o
ꝑ ossa dr̄ gesta: fradisty dñm suū occidit.
Franca p eū. p [illegible] ner daret impi
etati fidei acquisto. q ad gtiay regnū ꝑ debi
ompassi. ꝑ [illegible] nephariq au
ferret. fradisty nr̄ dñm Iudeio ꝺ
patricidio ꝛsponsuꝝ ipsa a nñ ista
. Ipsa aūt obiit ille fradisty

Mandauerso ad ꝑ Philippo Burgundie Duc
Bellados (sñ xx lig. nñ una pñ
amissis) ñ fessi sroꝝ. q̄ Philippꝰ dña
Tu hr opid Luzelburgens. rpit

Anglia

Gloria est suprema pñs a glis. Dr agla
re ꝑ. fidelis Hand amagnus: ꝑ nñ
quid ab Anglia distans

Arbos de Sicilia ... Amenas ... Eu...
... inuenierit: ... est ... apud Arcades.
... partes ... Thessaliae ... lapides. ... uel ...
... gnis

Hispania

... Castelle
... Aragonū
... Portugalēsium
... Nauarre
... Granate

Castelle regnū

Gothi ... sanguine uariauit
Aluaro regi ... dixit. ... ut ... parcit ...
... proderet. ... corpus ... fuit ...
... libet ... fuit ...

... Romani ... uicti ... ariete ... minores ...
... ascenderat ... maiores ... superuenerunt. ... uel ... dele-
runt. ... ut ... minores superuenerunt. ... illos
... maiores ... superuenerunt

Gallia

... apud Leodium ... uenit ... uti ... fluuius ...
... alia die ... Germanis ... Cornuy ... Galroud. ...
... Galroudiby ... uictoria ...
... Philippus ... Leodiensis. ... Io. Burgundie
... iuuaret. ... Leodiensis. ... uicto ...
... mitia ... Leodi

Romania

Hugo[n]is [illegible] pdicaud alitis appellari pr. [illegible]

Hannibal princeps factionis Bentiuolor. ad exitu[m] fere
Annas filiu[m] Baptiste. q[uo]d at[que] principat[um] viriliq[ue] pu-
erilia gparet pat[er]. cuiq[ue] manu presto q[uo]d[am] adu-
gratulat. ab[s]tinet. Ugonis Baptiste satellitib[us] ob
medicos
Galeaz ad[ue]rsu[m] florentinos.

Ho ad pr[e]s mille florentinoq[ue] exitio mort. [illegible] Co
Lucii scripto

Arbores &c. ubiq[ue] arbor pr pellebat. [illegible] mu[ro]s
domos ac arbores euebat

Urbs Siena Unde mi oriundo est

Jacobq Appiang romano. ad regem ad potiu[m] hoc
filiu[m]. gubernandu[m] misit. mi ad uterq[ue] humanissim. vo
mut Senensib[us] ac florentinos inde q[uo]q[ue] patrinos. ha
deinde fuit magn Episcop. ziensi adoq. ad Asiam
Tibris maneq[ue] d[e]q[ue] recedebat

Alphonsus Aragonie rex cepit Neapolim no-
bilissimā urbem. Cū Amelio fabro q̄dā gñeraig 1440
que fames Neapoli exercitū oppulerat. dñō
suos urbem q̄n militū p̄sidio capi posse
ac ducentos fortes viros. q̄ p̄ ostiū aque
ductu norte urbem ingressi: Menia p̄ q̄ oppu-
pabat. Hanc militiā p̄ Bohemia. et Gotthorū
nonnullis excepta

Regius Hispanie sanguis vere gothorū est
Vera Gothorū soboles. Illis q̄ ethio vincere
& regna ſi subijcere ꝑsueuit

Bohemica Historia

Natura est q̄ aut deū do[mi]n[u]m
Pleri[que] vere ḡsti & humane vite Mgri
Nemo ho[mo] b[e]n[e] cū nō possit dḡs boni
Peregrina patrie dñi. in Celū cūctos
Est in nulla. q̄ re gñi nosse prudē est
Equis nobis ḡsentire Hussitis. q̄ p̄dig
Ignis admonebat. cruciby dei. & Coeus

Elb

regn
nata

Hercinia silua Bohemorum

Plinius ... fuit apud Hercy ... Bohemi ...

Hercinia Bohemie
- Orlize .i. agla
- Egra (Lepido
- Multania

Sitra ...

Praga
- parua
- Lesy
- Otlowa

... Crucifixi ... est regis Christi

Bohemi pro Theutonis ... nam in ... dominica lingua Theutonica ... in Cimiteriis Bohemica Ecclesiis ... medietas ... fuerat ...

Czechonis vinit
Stalozu Pelcha vinit

de Suevis

Sereno Amplius
Suevia
toto regno dicitur

Bohemi
Vetri odia
sue ... Suevi
aucta nominata

Reges Germani
fuerunt

Omnes reges Bohemie orti ... Ortus Herculis ... Cribi Plato ait

Zechig Croatus Haud obscurus
Pecnig ortus. Bohemorum fuit ...

Nam Homicidio ... Huc venit ... nouem ... Ctlegis
.i. Zsspitiens

Antig Germani / quidam post fuit. ... suis ... ad
nemus ... ctebat. / Nocte nominato

Gladou ... non fuit ... dictum. ... Bohemica Historia

ſ̄ Crepio fuit Lechek noīe. q̄ diu vixit ſuū
ſuum dictum. adoriebat ſperat. in planitie ſpectat
ac nō dedit. Poloniā. vna pole. planū ſit apud
ſthlauos ſeu Sclauitas. Ubi ita venit ꝙ
pgrei ꝯplerant Russaniā. Pomeraniā & Cassu-
bid

Cechij tunc Bohemi ſ. diuini appellat
erant Moraniā. Lusatia pulſis vetribus incolis
ꝙ Cechiū. dū pleriq; ex Crog. hic apud ſtre-
nua arce gbidit ꝙ Croroniā. ſuo noīe deinde
Habuit vxo Wrsla (aq̄ Brelaw caſtellū) nūcupate dicta
filias Lerbā augure
Libuſſa dicta: nōr: cui ferme populi
ſe ſubmiſit: q̄ vna ex ſibille thetis
Lauia vtrū iudiciū ſtrēdo pothori erat. ꝙ ille ꝙ
rogauit populū ad ſuū ſit pū
dixit ad Bohemos
More humani ingenij meum agitis. Nihil
dū plane hoi pū. Iuſtitiā. prūpem deſide-
rat populi magſt ām ferat
Equo albo vtente ad primiſlaū gnedem ſe-
rea nūcū. Ipſa ꝙ Hungrem. Bohemia ꝙ
principem accipit

Agnū volare: gregē paſte: ſuere. & multi ꝙ coronā
fatuit: migrādi ꝙ vrbibꝫ agē. Ohij ſuparet ꝙ
i diſſimilimū. nemo ſi a nū negatū dt
Iuſtitiā nōnulli ſegnādi cupido. nemo ſe ſegno iudicē

Bones pares elevati ad spectand. mist dissol
similitu tria desiid fr̄ duisse. ar tres vrsi exeuntes
emisisse. 3ª p arbor̄ venit. alij duo reuerterunt
p tres Karoli eti filr̄ gnat̄. Ville illig pmole
lib̄ late donat̄ obhor. nr plg dat tributi. p reign
D mensura illaz̄ nim̄

Reges plenig recedu sint. nec grām nō verū putat
Calvi sui qm̄ p grām sui clarissā offrdat
qrelle fratres
zoborze

Primissag praga ydiri. alij ab vxorio pōnt
limitem dnā & pratla: & rōpte vocabulo
dicitur praga

A libussa libus ydia ad albim

Palasta

Eius ysulta viros ovidu mulieres. postm̄ tdisitat
dicuzid .s. virginū. & p mortis obsidentes vsq;
fugit ar omiss ars viri mitres sti r
Regia ? lr̄ dicos ovidit. sepe vrginos p̄sentia
pōrqbg auzeb ar similr̄ donatg
plēa trib̄ manibat. ac ovidebat
Salā tigat ad arbor̄. apponetes nba venatoā
ac vasculu medone plenu. Gisp̄dg ea soluit. &
captus & hyspertu principis Bottemorū rotatg. p̄ b
atrocissm̄ p Germania

Jn Medone fuerat Herbr. fenis vitis. & viris pessis
& femine denud rem potiti masculos reatis pollicem
amputare. Reuerend dehinc Duclid. 7 annis frud
& gracia regnauby tributaria.

Ex p̃ predicas acc̃ ps Romam rexa. dehinc denud ipsa ordisa

Habuit Primislaus filud Nimislaus. l. nid ehe regibens
maderus otio fuit sperta. pg.a Mnatha
Voiny habuit 2 filios { Boriuslaus - praga & Bohemie Regnauit
Vratislaus Lucenses principes. pg.a dicty pri
paty Czarensis

Vratislay tcq.o Czerzanislaus. aliar Nerla dcty. primogenit
Cuig patrus ad Rellauit. & iuxta gdidit Vratislaua fra
ubi. Gladij longitudine equales fuderi. ofs ad Gellu
regebat. principes passit fatronos atque ac accipitres
q.os Humana adue pasci voluit. Ex Nerla alius posuit
rubellus se stem. & Bohemi vicerut Vratislaus

Adulescens atque respose a Venesica ad Huic q fuid adue
pau ordurerat aures amputauerit. no ñ vicerud. ep faciet
Bonud Duss. vpori sue Jnuenit amputatas aures
filiud Vratislay Nerla Duxigo rediit ad aledy & Alle
ordit eid. Juuito principe. qui tale dictauit prudz / erat
Sipem Gladio trasfodit. aut lagd sustodit dum se Vire
Gradensi rupe prepo ruito: Alle & Jn alno sustodit

Nerla successit. Hostiwig. Hostiwico Borsiwoj
vlig paganozu ouuu ani ad alterum ad fidem
a b. Methodio Moranorz archiepo

Morauia

Moranozu princi dñi Hungari Bothemj polonjas
ac Russanj obtinuerunt. Caput Regni Velegrad
Suadopulg regni permutig. ad arnulfo imperato
tribu pelue rebellasset. grauiss plio fuis rebus
se subtraxit. et in hereseu regens. ratig hereti
cis obuiam illis se ingessit magnitu. apud eos mora
. et in morte sic dixit. duo
Nulla regni pestis ciuilli tati hui pferenda

Suadopulgi filig luis ctruang. ad uos pelue
pter dotes Methodio epo imparit. ne fig ze diuina
faceret. q a ueteribus edicta regu obtentu mu
dic celebrauit. aduenies ille patig. cantu
nomisit. et clangens usq ad altare uie a cruce
ctig gtinuit multa gnia dns per celebrantis
. Methodij ad fugas in Bothemia egressus
. qui se penitig obiit. sic regnu defecit

Cirillig et Methodius illos oto ad fidem gen
tem. q petijt a papa. ut posset eccle missas
in lingua Slauoru. ptig gentig. Venit uox
. Te ppli laudet dñm: et cas linguas glorifi

in Bothemia Borsiuoio successit Vratislaus. Cuius uxor
Dratlomira nephanda Habuit Wenceslaum Boleslaum nutricium Ludmillam auam
Dratlomira oriat Ludmillam/ui filiq Sanctorat

Wenceslao dñ Anna abatissa Gnesnensem principatus
alis venia petit: tandem a Pontifice ad petitum oriat

Virginis Rhomam septus in Tiberi perstrinxit. ne a
Gothis violaret: at pga miraculis consulens
Dratlomiria absorpta Hiatu terre ipe pena

Boleslaus Habuit { Boleslaum filium / Strategiam } Ditimarg scripo pg epg Pragensis: pg quo adalbtg
multig fortig pga oblatum epatum renuit: p tandem
ad propositum. p Expulsis. pg a dialo: agitatus/usq q moreret

Boleslao successit alter Boleslaus/ui polonorum principatus Mesthe
Rauonis p fraudem absulit. qui dum statuta pacis
apud Cruconiam gueriret: Jaroslaus cupiens orbis primus
& Comites ad se ueniri. per uniuersos gentium tractus
pribas: q rdeuntes. qrebantur de fractis flosculis puellq
Jadwiga aut Boleslai fratris oriat uenabat in silua
sagittis/at subito pannus Hirsutis tergum sagittas texerit
Et uoce ea p risum admonit ut pcliandi tempus sublue
niret
Interea familq duces periculo plapsus p dictos popli
exposuit. et superbis abusis potentie uenit. & Jaroslaus
pleuit: — Sibi uult monasterium Bolesiui

Mesthco Bohemiæ ducatus. pragam obtinuit. Bolezlai
& Venceslaum. Jugum fugavit polonos & fecit
sibi omnes parere. & vocabat Odalricum
Borziuoi (i. beatum) ad videndum laudis vestimenta de
puero in matronam se ad jacere / hic egressus &
duxit Godrig. Cui & dotalia Bizetislaum genuit
. Cui Juta Ottonis imperatoris Rufi filiam.
apud Ratisponam in Monasterio nutrivit. Vi
vit. annis adhuc Vidua. & sola fama gnosa
Golg in ea prius adjit. Comitij. ac sponsalij gratia

Juravit otho se sibi posse in Bohemia. absq;
omni mora. & Juditha judicium
de medijs reis prius allegat. Reis pam & ab
otho pdc ejecit de Bohemia lapidem

Bizetislaus mox in obtinet a pte polonos regem
& Vendelinos de Hungaria incipit

Anno dñi 1030 Bolislaus apud sacronam obijt
Et in filij sui Odalricj: Jaromir & ipse mox regnum
Bizetislao eripuit: Cui ea re auctj. et in fu
polonos vsus. magna pdam potentia. dein Cra
conia diripuit. & Gnesnen metropolim. &
Cracoa aurea. 300. pondo in libras appensa

Henricus ea re indignatus: Redit. & rebus
datis. C. & xx. boues. Argenti pond. 300
modios

Cui difficile uid Jaroslaus filius. d Pessi absq
ponere. Brzetislaus eos de Ungaria fugit. Imperat au
fugit

Otto dux Boyorum ut iantea bellauit. B fer
ga Imperat rogauit. ut pda dona redd: Ille
denio ira accensus Imperat. et duc alii de bau
ua uastauit. Pragam obsederunt: ut pax fieri
deret triplex tributum

Hungaros aggressus. B febri detentus. cuncta disposuit
Ouersit Spitigneu primogenitu: q ois Thetonici
po regno ordinare jussit: nec mi plato mandari
dedit

Ecia moraui aggrdit. q pter. q ea possidebat
pter fumendi

Vratislaus. q fugit ad Andream regem Hungarie
Conradu. Jaromiru. et Othone. duces Conradi
Coepit terra populari: ut maricu uelit arte de pte obiit
Vratislaus Sibillinda. de Andree nupta. ei genuit
Spitigneu Fridericu. Paulchra uirgo ut narrant

Vratislaus. Spitigneu sibi duxit Sueuiam

Leopoldus Austrie Marchio coronam Imperatoriam
&z ab Vratislao Jüti. q ad sergamit palm fold sup
pung rege coronaty Vratislay sr Aust Comunicabit cri
ginis. & postly Castellany regni Mar. &
Conradus fr Vratislai pga Romanis
Ille pat dno. filij Vratislai Romanis Vladislay
. Fredericus fr Imperat Sueng
Vladislaum donauit. Leone rubeo Bisuste cauda
In scripto albi colorie
Sobislay pga ad aquilg duos regnos precedit pulsu
obijt. pga Fredericj. pga Cōradj. pga Bi
zislay: Qui ad Hor expat venit p mortē
pg Ven Venceslay. pg tres mortes
Przemislaus Venceslaum dnus dicit. & a Philippo
Romanorū Imperatore. fridericj 2i Fratres quos
ad terram non ascripsit. & coronatj Regis ge ratis te
stimonio
Venceslaus filius pater Bohemie. & to
dnus morte alterius succedit in Ducat
eg filij Ottokarus. nobilitatus Moranis
Maze Balthred falso aq Otcarum putans (Est
meditarus sing. usq ad danubiū pertend. ad ortū
maris q meditaneum dr adriatici dicit

Qui fridericus dux Austrie mortuus est sine liberis. sua pos
ang ducatu ad Bohemum reuertit — quem pri
Otokarus ab Ulrico Carinthie duce Carinthiam emit.
Carniolam & plus Histrie: Stiriam Hungaris
adempsit. Tartaros in prussia vicit. Cruciferos ibi
gradit Cruciferos / inde regno
alia Cruciferos. Illa uidelicet, q̃ sit sine ordine adeeratur.
Cruciferos ordinis regis Mastonis filia.
Vocatus ad imperium a principibus electus.
Bohemorum regno cum Romano imperio
Rodolphus Habesburgensis comes. q̃ magis ordine Othocari
fuit electus & in Imperatore / & recepit au
striam & Carinthiam ab Othokaro. facta pace
data est Austria Imperatori. & quidam filio. Ca
rinthia ducatus: pq̃a Othokarus iuuenis Ludo
wicus. alius Stiriis quond. Othokarus comes
amisit se iuramento. q̃ retro imperiali suggestu iura
uit prius ciuibus: & domum ducatu ab
duce recepto. q̃ se reddit obsequentissimum. & Ludem
ca se imperatrice / & vir grauiore: & prima
uxore sua. suos ipse in quorum bello iudicii / 1278
ad Bohemi multi. & Stiriam edicit esset superiores
Othokaro nisi omnia (ad maiora ad multa) aduoby
Stiriensibus quorum fratrem ordinarat
Ulricus filius Otokari & ipse fuit

Carinth
Calnio
Croat

Mr sua Zemisid amisit
se in imperii: nihil
dans & mortuus ipse mi
ordi

Eo tpe Ptolomais ab Turcis rapta. Uenceslaj magnifici
principis Habuit ad Albto filio Rodulphi. Q Justa
dd ciuo rantiq; ex uxor ei Albti pcrs tos diremit

Uenceslai soror agnes. Radulpho Imperatore Rodulphi fi
Ex ea natj Jo. q Albtm reliqt patrem sed ista filia
re Rheni / no longe ab oppido Spira fossa / dum simul an
re in equitat occidit. Petit a papa dimissio. q diceba
ut Religiosus putaretur therusalem / q & fecit

In Coronatione Uenceslai / ciuj nome q decem milia
ppli. q ppia pecunia apud Frcof ribos accepisse. pr pdcm
Apolonie vxj filiorq; pcrij: alij ab Hungaricis ejus
p cuj Jnimicis. filia rapt Stolic destruxerat

Ueceslaj Uenceslaj Jn 33 anno. q sacro Rhenj appa
rauit Brigineusi epo. q latro ei maledixerat q fra
tres lapidasset Adolphi pcs. execratq; est

filiq; cum eis mitis si incessit: q abrietatis Judicijs
apud olomutium Moranie opidj rpl fuit Judoco da
nj rpis dr Adularet. pr amorem. Conradj regis
Turingie rapiens ciuitates pugnando acies vicit &
is pfj ob crudelitatem & popularem tumultu. q ibi fatis

Heinricus Carinthie dux. q alterius Margarete imperat
patris rpis Jn Regem electj: & ab albto patre
filia q sibi Rudolphi regem. Hic fuit nudus &
Ter alii fuere alij Heinricj dc nuncupati. Heinricus fili
o potiores alios occidit. sic Interuj: Albs q a
Tie post occisj / and & Heinricus gestandi et

Henricus. VII. electus. Elizabeth Venceslai alias Wenceslai adhuc vivente uxorem duxit, cum qua duos filios genuit, Wenceslaum et Henricum. Henricus filius senior annos natus circiter XX. regnum Poloniae adiit. Wenceslaus vero Bohemiae regnum obtinuit. Henricus autem Wenceslaus filius Bohemiae regnum obtinuit. Henricus autem Wenceslaus filius Bohemiae regnum obtinuit.

Cum Karolus imperator adhuc Gallos Anglicos pugnando in Britannia

Rupertus Palatinus Rheni Bohemiae regnum

Karoli filius primogenitus

Quem imperio vidit imminere in virilia aetate positum, Henricum Karolus exegit studii causa Pragam. Imperator vero magnae Regni Bohemiae, quem Rhenano praeferebat, gubernacula quaesivit. Et filium Wenceslaum imperio ordinare voluit: et ut primogenitus. Nam nisi electori certa munera daret, pugnare non poterat. Quod publice non posset. Pedigalia sibi obligavit Romanae rei publicae. Imperii amplitudinem Romana plebs ad nihilum redacta: Nec quidem urbis Romae caput imperium potuit. Ut persequendo imperatorem astringeret: nisi pignora sua daret filios suos Wenceslaum Sigismundum alios duos. Hungariae praefecisset, sanctae sedis Ecclesiae dimissis a nutu Romani Hungariae regnant

Cpmo. regnoꝛ Lepus epg Pragēsis doctg libros Joānis
Vicleffi adse ferri. ordg doctoꝛis virorū adhibito
gsilio publice cremari jussit. Cui. p. voluit fieri deor
Bullis aureis. regnorūq; priuilegiis ornata
Joannj Jussco ꝓdicatio: & ad suā villā iens. p
littere eius ꝓcerus dissuasit

Petrg Petrensis Trajectensis. Jacobitū missum
pfōnauit de hresi ꝓmedi

Jo. Hus & Hieroñ audito in gallo combusti
Combustis: diem indixerūt Bohemi qm̄ celebrādi

Cui magna popa eucharistiā q̄nitate pōnunt
ut opinio cōis ꝰ efficeret. Consules & hiber ro
& hūn. ne alnis simestris ꝓpetat. Jos monacho
pmo stratesi ꝑtū ostendit ꝑgrinario populo

Vuestrestig ſti ar ꝓcipib⁹ ꝓhibit. ut Hussum
ro pellat: & cōi / noia ſgnat: Jsobit
Jo libet
Cistha monachg Hussita dux de tertg Galios adue
sarios. q Thabor edificauit & suos Thabo
ritas.

Procopius ex Gallia Belgica in Bohemiam venit
sed omnibus exercit. filiū dei se dixit. eos
mundos preda orient. Comubia tūc gemistus
fuere: dixit se filiū. & nephas vnā regnos
possessu adā. Ex ut q̄sq; libidie parens in aspe
exarsit: ad manū p̄hendit. & adiens p̄ceptu
in Hac sngt sēp̄ ecclā emalnit. Cui p̄ceps
ita respondit: Cessate & multiplicamini &
plete terā: Cistha hū exhortat: & ob hoc
odiuit

Alia Heresis Orebitarū. pdoxa virilia ha
bēs & remedia. in oratie ponēs

Cista tādē alia orta pauca. acq; deprīta dampt

Procopiq; Bitq; magnq; adeq; fidē exstis. inimicā
ac Cisthā: illi etiā gentilia est Moravia

10. Hostrizana exiuit. si dixit se pragā. me
dixit. Victā quē vitos. tādē vinc rēdā sancte pa
cem. Jacobellū audiūt Heresi. manēs dilata
uit Pacta ad sanctissimā &
Cistha dixit se sua vite deū fi. Tum pauci q
audito primū fugerēt. & ceteros dq; volueri

Taboritē sed admiserūt pdecessā Cistha. &
rēdā ad. calicem in manū porrexit

Thaboritæ dimisi in Duas ꝑtes. ꝑti Procopius
eligerẽt: Alij nõ ꝑtiuãt orphanorũ. ꝑ duos
gubernatores. solũ administratores retinendi

Alstio ꝯtra ꝯ plures in Capitaneũ regni

Sibi ambos ꝓprios Mariadeg Galspo: et ꝑ
phanos et Taboritas in floreã remanendi

4us Liber

Nobiles regni Bohemie Sigismũdũ regem salutãt eorũ in
Ratispona. Quo venerũt et Ciapo et Rochezana

Concordia facta / q sub utraq; ꝑte gmuniretur. duũ ꝓptm in
formaret. Sibi ch̃m subuttaq; ꝑte

Rochezane archiep̃i pragensis gmissq: q ab anathemate soluit
in ecclia dñi q̃ celebrauit Laici gmunicauit generaliter

Anno dñi 1436. Sigismudg pragam venit. Ubi q paulo
ante Bohemorũ hostis. ex adultio natꝰ. an̄ filij. partegy
publici hostis notꝰ ꝯdemdg restituit. extremis honoribꝰ ex
equias ꝑt: Gilbg epg Constantiensis nitꝰ tritie romane ꝓ
duxit. Cui ꝛnnit Jo. Rochezana -obloq; Blasphemat
plebem adhuc. adhꝰ in fundo laniare nõ desist ro
manã tritiam. Legatis etiã sepe nouem minus
ꝑ insidias: Fuit deinde treuis in ebdomoda et Re
gia erario. ꝑ anñ 6000 ff. Taborite ad quinquenniũ
missi in eorũ relm. Sz nec audita eoꝝ religione desist
se nõ expectaturũ quinquenniũ

Rachtzana ꝓdicabat ⁊ thos esse de mero ⁊ ꝑ anfos
esse Imperat

Jo. Robatig rasella diffinit uidit Crem / qd Vitas Ventud
esset regulos. Ille de pdcis Bottemid Ju pti. Bz missa
Heinrico Praspene arc rad gy. q. ad ste rapt. ⁊ Otto
pte praga suspendet

Rabd Imperat rogabat quo uolue Sigismudo Polono
redderet / Bz Sigismudg pfing Ju moraud duty
Barba sancta. ⁊ capta. Comite Zilie fugiete. Comorans
plurib; Albo qm sind. Herede sui pfitent / ad cuig
dilectu Bz filiu

Gaspar Schlicking Camallarig trid regd Imperatid
: Thos Bz amicitia Ju cedia Friderici Cesaris dst. sigd
dstig. qd stig qm uenue est. adiuncto sibi g Sprech
sung - Epatud dst Terzestind. Und alique dignitatis ut
mors / ipe uobis pfung genitti curauit

Jurez Bottemie reges ⁊ Austrie duces fedg de pace. ut
Dfitientiby Ju altid domo una sint Heidiby. altid regnud
accipiat

Albg rex Delatg Ungarie ⁊ Bottemie
pfato ad suos Casimirid xiii annos polonie dst filiu
Ejus appellauit

Albtus etiad Imperator creatg: Sig Hungarie diu Spiritu

Georgij noie Hiſtra : Cui pñ xy. 6. annos dedit
Barbal ſuſ omnibus nostra ſepy pñis ꝯ pñia
ſuſtrales ſuos ſuos ordinat Ziz imperio H—
ſuſtrie. & alia mind ꝫ nd rep dens

Ladiſlag Rex Hig. Huniades Hungaris ſuſpect
Pogibratig Bohemis. & comes Cilie ſuſtralibꝫ
. apud alb nd ſumma ſuſmard fuit a ſedit
Ziziſmeg. atqꝫ nd regē eis poſuit. ut zpndia
rer comes Chilkarpy
ſatig Hig Pogibrano impugnabat Herſſ

Ladiſlag Rochezand nd ſāc. ptrendum ſuo ſer nd
uerend ſuſtregarg nd facer. nde. ſi nō ſpēc ſāc.
Hue veſtand Rochezane ſulto pepto appare videns. ꝑd
ptrudg mors te ꝓnipe pendet

Comes Cilig q nd g vix euaſtrat. in magno dbe-
ore vrbem exiuerat: Zuerd nd magna pega exeiſ
Apud alb nō ꝑ gſtit ſang & Brunbig. Turcꝫ ꝓmaſit
Chriſtiagē nō fuit ſo. Huniadis. nd ſo. Capiſtrano
. Vbi maiō ꝑs erat Theutonica parū fidentes Hunidi
alij ꝙo milia. alij .xx. milia. alij .g. milia omiſa
ꝫ ordinat. ſi. ē ſuſtra Cum. ſu tadra-lade. nd ſolo egreſſu
nd illos pfiſſt. atqꝫ rechijs. ndq ſuſpatꝫ fuiſſ attonitq. q ſtati
fugit ſuenſſ enſtris ad ſpria

Humades ꝙ Capistranꝰ adeo inflammauit, vtꝫ cum grossa
stipsit suos adꝫ adhuc multos fecit. alterum solidat si
quis zi ipse laudem obtinuerit. Fugiens autem ordo ipse
familig gremuda dicit, ꝙm gesta: Cruciat opes Ca
pistrani: sexti pompas fingeret. calumniat auaritia. lib
dines subiugerat, Cōtemnit ostiam no potuit: Ro
mano pontifici bellum adꝫ capitis bellum describens. nulla
Huniadis pa Cardinalis fides victoriosa / tamen simul &
dixit / ꝙ ipse erat. ꝙs diu sub eius victoria gessit
fuerit auctore: Nemo ē ad sextū. ꝙ dubitadū ipse no
sapiat. Familig Roma vini tenuerunt sepe ipsius filiꝰ

Obierunt ambo adꝫ modo. Vng anno

Recepit mog albam venit ad Huniadis filig fuit
q. 2000. milites reclusit. Ex quorum numero
ibi fuit quidam nobilis. dictus comes voratz. q fuit
ex filiis Huniadis Ladislaum ad passe ꝙ sit Vallis
huius ad mare pertinuit
Comes autem reparauit ad regni exhadio illud priuat
Ladislai nomine dignus abnegauit. Hungari pro suo
nomine ordinem. Regnū sibi adiuri. Hoste regni
adepti ipse ad time. ordinē si pareret. Et apud bu
da illū Huniadis filiū ordini fecit / ꝙ donatū nocem
altus sed nephtim dimisit
Magdalena duperata ꝙ vocat ad fratrem filia in
matrimonium. Mortuus 18. anno Prage pogi
bratis ꝙ regem electus
Ludi filium dixit amicis tuis

Ladislaus post mortem patris regnum

Regnū apud nos est qui spernit: quo grupnit

Rochezana pg mōte Alberi Dijt - ett puez
& de menti. g gmūitas

Non sūt regibus scripte leges. nr gram p Bolle
onia mo pmissu

Exphno Strabone

Alyr em magna pte tem nob appruit / & Boxe
pnolas dis Europ vsq ad histri ripas

Potam (mgt) nō qđ oorendj. Cetera & lectadi gra: oia gierunt ap
Antiqui & Vō G. q poetica sua phiam quadā & ptibent
Conores Castigatores. monitq magistri

Nec vero poeta bonū esse posse. nī vir bonus pius existat

Qui aut Oratoria studi vim poetis scripsit: nob nō
modo eam nūme grate: & nobis nos Haud quāq
pdulgere vdet: Nam qđ eque oratoriū est. atq eloquio
Quid pcro tam poticū.

smo pcdere: soluta
oratio scripta

Oda: smo modulata
eloq - q modulari q nam

Omnes scores & doctrinary eqtes. quodam pueri appellādi sūt
Opera { mulieris / Nimpē / Musaria ac gratiaru
Troglodite - antrīcole

Regnante Artaxerxe tanta fuit sterilitas ut fluuia lacq
& putei defecerint

Alij admonebat Alpinos ut cauerent ne eodem se animos. Barbaros
aut se hostib⁹ iungerent. Satis esse pugn. Hos debere malorum
uidi. Complures p⁹ eorum malos esse. & Barbaros ebrios

Strabonis

Vnius ui⁹ uitij iudicio stupiores. ut proximos falsa loquuntur fuse
in Maxiana uitis ⁊pi. ⁊ stipite quorum uix homo ulnas gplectit
Rarum enim arbores longitudine implent. Parum & frugiferæ
Vini aut oleæ fœcundæ: Vinum durat ad ⁊ annos. / xl annos

⁊ hy

Cerceti & Vindolici. Circa haud gradiemur
Mediomatrici. Triborchi. rheni accolæ
Deuastauit Nemetes. Sar sequanas discrimen
Triuiorii. accolæ rheni. py. / rheni py triuiorum Germaniæ. nouissimi
sunt Menapij
Apud menapios ⁊ nouiomos silua est arduenna
Treuiri. ⁊ Medualli tarentasios ⁊ graiu
Duriam fl. uix emensi sumus ad pado. ⁊ salassos. Post ligures
& pado salassi sunt. Sup⁹ quos pennini sunt Centrones. &
caturiges. Vagienni & statielli. lango⁹ Taurini. ⁊
quos Rodanus effluit

Lepontij. Tridentini. stoni ad alpes salutij populi
Supra Comum (ubi est lacus larius) ad radices Alpium sacrum
Rheni & Venostes
Tribo⁹ militib⁹ missis a Rhomulo. Iulio Cesare in habitandi
Augusto tradidit

Rhen ad ſalid uſq; ꝓtinet. q ſuſ Verond & & Comd
ſimi Rhetid uſq; ſalitra roraſſe gurdata: Extendt 2
adt uſq; ad ta lora. qne rhenꝰ ſtrat. Hꝰ natiõis ſũt Le-
pontij. Carnũi atq; Vindelici. & mothana ꝓuincia to-
cat ꝑ Brantis & Tennantis

ꝓſt Vindelicos ferocissimi liratij. & Clautuarij. & Veno-
nes. Rhetoꝝ aut. Rhunatij. & Cõmatij. Eſtiones
vero & Brigantii ad Vindelicos ꝓtinet. Eoꝝ opid
ꝑ Brantid. & Candobũnd. & Licantiorũ ꝗ
arex. quod damaſia.

Quos lon ſtri fontes ſuſq; ſtuenos & Helmica ſil-
ua ſunt.

Rhigadia mons & Tullꝰ. ſub qbꝰ latent Vindelici Eqꝗ
Extendt dura & clauis fluuij ꝑ ſtrũ
& ſaus-lapides populi. ogdolapis. ora. ſtorſtia uenid &
Per ſalaſſos ab ſtalia ꝓſ lugdũd. Et hꝫ ꝓuincias. ſſ
ꝓ ſalaſſos breuiſſima

Lacus lemanꝰ Elueticoꝝ Comꝑ

Ab Eluetis ad ſequanos uia & ꝓ ſura montem

Via ꝓalpe { Lucus Lucꝰ { Brenag. xxiiij mill. a
Vesbang xxiiij adua
Lacꝰ xxiiij Tirin. ora
fluit ꝑ padu
Nigrenes
Tauricos
Salaſſos
Rhenos

Boij & ꝓſubres ex Gallia ſua pace conſederunt. ꝟ a Ro-
manis victi. ad ſtud migrabãt: ꝙ tauriſtis ꝓtinus bella
geſſerunt

Comm. unitas prefectio ꝯ Verona. Bpp.a ab scha ab vatis
Orbis Nomd romd. ꝯ vp. monoromanes

AD BIBL.
UNIVERS.
MONAC.

Ingolstadt

ECKIVS

